

Møte onsdag den 18. april 2007 kl. 10

President: **T h o r b j ø r n J a g l a n d**

D a g s o r d e n (nr. 70):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Sør-Trøndelag fylke, Knut *Gravråk*, har tatt sete.

Fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Vigdis *Giltun* fra og med 18. april og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Per Egil *Evensen*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Per Egil Evensen er til stede og vil ta sete.

Representanten Anders Anundsen vil framsette et representantforslag.

Anders Anundsen (FrP) [10:01:12]: Det er en glede å legge frem forslag fra representantene Harald T. Nesvik, Ulf Erik Knudsen og meg selv om å sikre opprettholdelse av tilskuddsnivået til kreftforskningen i Norge.

Presidenten: Representanten Bent Høie vil framsette et representantforslag.

Bent Høie (H) [10:01:37]: På vegne av representantene Trond Helleland, Kari Lise Holmberg, Øyvind Halleraker, Jan Tore Sanner og meg selv vil jeg sette fram forslag om IKT i utlendingsforvaltningen.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Kristin Halvorsen, Anne-Grete Strøm-Erichsen og Terje Riis-Johansen vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Jan Tore Sanner.

Jan Tore Sanner (H) [10:02:42]: Mitt spørsmål går til finansministeren.

Aftenposten kunne sist fredag fortelle om en bonde på Lillehammer som nå får en eiendomsskatt på over 20 000 kr. Bakgrunnen for dette er at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har åpnet for at kommunene kan innføre eiendomsskatt i hele kommunen.

Denne eiendomsskatten, som har rammet bonden på Lillehammer med over 20 000 kr, rammer også hyttefolket. Vi vet at i mange kommuner vil hytteeiere kunne få en hytteskatt på mellom 10 000 og 30 000 kr.

Jeg er ikke bekymret for dem som har råd til å kjøpe en hytte til 5 mill. kr. Men vi vet at det er mange som har spart til en hytte gjennom et langt liv, som har klart å realisere hyttedrømmen. Vi vet at det er mange familier som har hatt hytte som har gått i generasjoner, og hvor man kanskje sitter med lærerlønn eller er pensjonist. De har arvet en hytte som de aldri ville hatt råd til å kjøpe, men som de har stor glede av å ha. Og så blir de da påført – mange steder – en hytteskatt på mellom 10 000 og 30 000 kr. Det er en konsekvens av SVs politikk.

Dette er både usosialt og urettferdig. Jeg hadde aldri trodd at det var Sosialistisk Venstreparti som skulle skatte vanlige folk bort fra hyttene, slik at det kun er rikfolket som har råd til å ha hytte i Øyer eller i Fredrikstad eller en del andre steder. Så mitt spørsmål til finansministeren går på: Når hun ser konsekvensene av sin politikk, nemlig å gi kommunene rett til å innføre denne skatten i hele kommunen, ser hun ikke at dette er både usosialt og urettferdig?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:04:46]: Hvis jeg kan komme med en liten visitt til Høyre først, som har endret tomtfesteloven på en sånn måte at mange hytteeiere har fått en festeavgift som er helt hinsides, vil jeg si at jeg synes kanskje representanten Sanner skulle gå litt stillere i dørene.

Så til det konkrete spørsmålet når det gjelder våningshus. Det vår regjering har gjort, er å gi mulighet, som Sanner var inne på, til å ilegge eiendomsskatt i hele kommunen. Tidligere var f.eks. hytter unntatt, og det var ikke mulig. Det er et prinsipielt standpunkt som også tidligere regjering på prinsipielt grunnlag var enig i var en ryddigere måte å få det til på.

Så er det sånn med våningshus at det er større forpliktelser forbundet med et våningshus enn andre tilsvarende boliger, og derfor skal de verdsettes lavere enn en tilsvarende bolig. Hvor mye mindre det vil utgjøre i forhold til markedsverdien, vil avhenge av lokale forhold, og derfor er dette overlatt til lokale myndigheter og kan ikke ankes til meg.

Når det gjelder de beløpene som representanten Sanner nevner for hytter, synes jeg for det første at det er en betydelig overdrivelse det han antyder om hva slags nivå eiendomsskatten kan være på. Det er lokale myndigheter som avgjør dette. Det er god begrunnelse for at det skal være mulig å ilegge eiendomsskatt også utover sentrale strøk, bl.a. fordi mange hytteeiere jo benytter seg av kommunenes tjenester. Det ser vi som en stor utfordring i stadig flere kommuner som har store hytteanlegg i sin kommune.

Jan Tore Sanner (H) [10:06:36]: Jeg tror jeg stiller tilleggsspørsmålet til landbruksministeren, fra Senterpartiet. Finansministeren har gitt oss et veldig byråkratisk og etter mitt skjønn veldig lite tillitvekkende svar.

Senterpartiet har alltid vært en forsvarer av eiendomsrett og folk i Distrikts-Norge. Senterpartiets Terje Riis-Johansen, som også er landbruksminister, må jo nå se konsekvensene av den politikken han har vært med på, og jeg lurer på: Hva er Terje Riis-Johansens beskjed til Kristen Hernes på Lillehammer, bonden som har fått over 20 000 kr mer i eiendomsskatt? Er Terje Riis-Johansen som senterpartimann og landbruksminister veldig stolt av konsekvensene av den politikken han har vært med på?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:07:28]: Jeg er stolt av det vi holder på med i Regjeringa, og jeg mener at vi har fått til et bra opplegg også på eiendomsskatten. Vi har fått på plass et regime som for landbrukssektoren har viktige begrensninger som gjør at en ikke får urettmessige skjevfordelinger basert på at bl.a. eiendomsmassen i landbruket er mindre omsettelig enn annen næring, og det er viktig. I tillegg er det bra, sett fra et senterpartiståsted, at vi også har lagt opp til at det kommunale sjølstyret faktisk fungerer på dette området, og at en kan ta hensyn til de lokale forhold og lokale forutsetninger ved vurdering av disse spørsmålene.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jørund Rytman.

Jørund Rytman (FrP) [10:08:20]: I forbindelse med at finansministeren foreslo å innføre hytteskatt i fjor, fikk jeg veldig mange henvendelser fra irriterte velgere. Jeg vil lese opp en av e-postene jeg fikk fra en velger fra mitt fylke, Buskerud:

«Hei!

Jeg er så irritert på eiendomsskatten på hytter, som nå ser ut til å bli en realitet.

(...)

Vi har nå brukt alle sparepengene på en ny hytte på fjellet, som vi skal bruke når vi nå snart blir pensjonister. Vi betaler der strøm, veiavgift, renovasjon (...) etc. Det er dyrt nok å drifte – så kommer eiendomsskatten i tillegg.

(...)

Beste hilsen Inger (...)

Synes ikke statsråden synd på denne velgeren, som har spart hele livet til en hytte for pensjonisttilværelsen? Vil statsråden kommentere denne mailen?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:09:06]: Jeg svarer gjerne på mail, men det bør jeg kanskje gjøre hvis jeg får dem selv.

For det første lurer jeg jo på om vedkommende hytteeier faktisk bor i en kommune som innfører eiendomsskatt i hele kommunen. Det er jo et interessant spørsmål – det ville vært det første jeg hadde sjekket forut for et svar. For det andre regner jeg med at det lokale selvstyret fungerer slik at man legger eiendomsskatten på et rimelig nivå. Men eiendomsskatt er ikke noe dårlig fordelingspo-

litisk virkemiddel når man skal gjennomføre en beskatning. Vi vet at fordelingsvirkningene av det er veldig gode. Jeg tror ikke at hytteeiere stort sett får store problemer med eiendomsskatten.

Så er det jo helt feil å kalle dette for en hytteskatt, for det er ikke lov å innføre eiendomsskatt bare som en hytteskatt. Det er helt klart ut fra det regelverket som er. Hvis man innfører eiendomsskatt, må det gjelde for innbyggerne i hele kommunen, og det må da gjøres på en måte der man står til ansvar overfor alle innbyggerne i kommunen, ikke bare overfor hytteeiere, som kan ha stemmerett i en annen kommune.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfohn – til oppfølgingsspørsmål.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [10:10:22]: Oppfølgingsspørsmålet mitt går også til finansministeren.

Anten det gjeld kommunal eller statleg skattlegging, oppfatar folk det rett og slett som urimeleg at det å nytte vanlege husvære eller vanlege hytter til avslapping og rekreasjon skal verta skattlagt. Derfor fjerna me i førre perioden fordelsskattlegginga på bustad. Samtidig ser me at reint kommersielt grunna investeringar i eigedom har auka sterkt, spesielt på grunn av at eigedom framleis har betre skattevilkår enn andre formuesobjekt. Eit grep for å finna ein veg ut av dette krattet kan vera å skilja sterkare mellom skattlegging av eigen «normal standard» bustad og fritidseigedom og finansielle investeringar i eigedom, altså ei lempelegare skattlegging av eigen bustad, sterkare skattlegging av reine finansielle eigedomsinvesteringar. Spørsmålet mitt er: Er statsråden villig til å vurdere om eit slikt sterkare skilje kan gjennomførast i skattelovgjevninga?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:11:23]: For det første er jeg kjent med at mange Kristelig Folkeparti-representanter i lokalpolitikken er med på å innføre eiendomsskatt, som regel på en lempelig måte, fordi de ønsker å finansiere velferdsgoder i sin kommune. For det andre må vi være veldig klar over at eiendom og bolig er lavt beskattet i Norge. Eiendomsskatten er mye lavere i Norge enn i veldig mange andre land – bare for å få denne debatten litt i perspektiv. Å gjennomføre en ytterligere særbehandling av bolig og hytter, i forhold til formuesskatten må det i tilfelle være, hvis det er en nasjonal skatt vi snakker om, eller i forhold til eiendomsskatten, mener jeg ikke er aktuelt. Fordelsbeskatning av bolig er avvirket, og det har Regjeringen ingen planer om å gjeninnføre. Men ytterligere endringer i dette har vi ingen planer om å snuse på nå.

Presidenten: Lars Sponheim – til oppfølgingsspørsmål.

Lars Sponheim (V) [10:12:32]: Mitt oppfølgingsspørsmål går til landbruks- og matministeren, som for noen minutter siden gav uttrykk for at det er «et bra opplegg» for eiendomsskatten. Det som ligger fast, er iallfall

at noen må betale mer skatt, ingen av landbrukets utøvere skal betale mindre skatt. Det kan gjerne landbruksministeren mene er et bra opplegg for eiendomsskatten, men det er nå slik at de fleste i landbruket – mange har allerede lagt bak seg årets vanskelige oppgjør med sjølmelding og næringsoppgave – har sett at det er blitt betydelig større tall når det gjelder formuesskatt og eiendomsskatt. Senterpartiet går inn for ikke å ha formuesskatt på næringsseiendom, og er generelt skeptisk til all eiendomsskatt. Er landbruksministeren fra Senterpartiet fornøyd med at han gjennom denne regjering nå går i dramatisk feil retning i forhold til det han bad velgerne om mandat til å gjøre i politikken?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:13:28]: Jeg tror nok at hvis representanten Sponheim skal ta en runde på skattlegging og landbruk og hva som er gjort og ikke gjort der, må han se på helheten i det. Vi har gjort betydelige grep totalt sett i skattleggingen på landbrukssiden, senest ved siste jordbruksoppgjør, som har hatt en positiv innvirkning på landbruksnæringen. Så summen av endringene på skattesiden i landbruket er av en helt annen karakter, i positiv retning, enn den forrige regjeringens. Så mener jeg, som jeg sa i stad, at vi har gjort endringer i eiendomsskatten som gjør at også landbruket kom ut av det på en måte der de forholdene som er spesielle i landbruket, knyttet til mindre omsettelighet og lav avkastningsverdi, er tatt hensyn til. I sum gjør det at vi har et opplegg som er fullt forsvarlig.

Presidenten: Svein Flåtten – til oppfølgingsspørsmål.

Svein Flåtten (H) [10:14:35]: Mitt oppfølgingsspørsmål går til finansministeren.

La meg først si at jeg synes det er oppsiktsvekkende at finansministeren etter klare eksempler fra Jan Tore Sanner i innledningsrunden på hvor usosialt og urettferdig eiendomsskattutvidelsen slår ut, avfeier dette som overdrivelser. Det er et kjennetegn på de fleste av skatteøkningene fra SVs finansminister at de treffer usosialt, tilfeldig og ofte grupper av vanlige lønnsinntakere. Det gjelder både inntektsskatt og formuesskatt, som ofte rammer pensjonister, som får økning i likningsverdier osv. og nå eiendomsskatt, bønder og vanlige hytteeiere. Kan folk flest, eller det som i denne sammenheng kanskje må kalles den jevne skattyter, forvente også i fortsettelsen at de skatteøkninger som finansministeren vil ilegge, fortsatt skal ramme vanlige folk som ikke er i spesielle inntekts- eller formuessituasjoner, og at de vil bli like lite treffsikre, like tilfeldige og til dels usosiale?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:15:56]: For det første er det ikke riktig det bildet som representanten Flåtten tegner av denne regjeringens skattepolitikk. Vi har sagt hele veien før valget at vi skulle tilbake til det skattenivået som vi hadde i 2004. Det holder vi, og det er det som ligger til grunn.

Så er jeg helt klar over at Høyre og nåværende regjering er uenige om skattepolitikken og fordelingspolitik-

ken. Men hvis det skal være litt redelighet i debatten, kan altså ikke Høyre slå denne regjeringen når det gjelder fordelingspolitikken. Høyres forslag om å fjerne formuesskatten, og alle andre endringer, går i stikk motsatt retning av det som er vår politikk – nemlig å gi de store lettelsene til dem som virkelig har mye penger, mens vi har gjort motsatt. Man kan bare se på hva Høyres søsterparti i Sverige nå gjennomfører av skattelettelser. Det er gigantiske gavepakker til dem som har mest.

Presidenten: Da stenger presidenten butikken for dette hovedspørsmålet og går over til neste hovedspørsmål.

Ulf Leirstein (FrP) [10:17:11]: Jeg vil gjerne rette et spørsmål til finansministeren.

I disse dager sitter de aller fleste mennesker og ser på selvangivelsen sin og skal fylle ut og på tro og ære returnere den tilbake til skattemyndighetene. Når man ser på den selvangivelsen man har fått, vil man for første gang se hvordan den rød-grønne skattepolitikken slo ut for skatteåret 2006. Selv om man hørte i valgkampen at det var de rike som skulle tas, tror jeg ganske mange vanlige skattytere nå føler at det er ikke sånn det slår ut i virkeligheten, når man ser på sin selvangivelse.

Det er mange skatter man kunne ta opp, men la meg ta opp en, og det er formuesskatten. Det er helt klart at for veldig mange mennesker slår formuesskatten ganske hardt og ganske usosialt ut. Det er ikke slik at det er kun de rike som betaler formuesskatt. Vi vet bl.a. at rundt 36 pst. av dem som betaler formuesskatt i 2006 og 2007, er trygdede. Mange av disse er minstepensjonister. Det harmonerer dårlig med det Regjeringen sa de skulle gjøre. Regjeringen har ikke gjort noen endringer på formuesskatten, med unntak av å sørge for at den er der. Fremskrittspartiet ønsker å avskaffe formuesskatten. Det jeg har lyst til å stille spørsmål om, er: Har finansministeren god samvittighet for at Regjeringen forsvarer formuesskatten i den formen den er, som innebærer at den rammer en rekke mennesker, bl.a. mange minstepensjonister?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:18:47]: Å fjerne formuesskatten, slik som Fremskrittspartiet ønsker å gjøre, er en gigantisk milliardgave til de aller rikeste menneskene i Norge. Det er fordi formue er noe av det mest skjevt fordelte vi har, og fordi de absolutt rikeste er de som har en betydelig del av dette. Derfor er dette en rettferdig og god skatteform.

Det betyr ikke at vi ikke har ambisjoner om å gjøre den enda mer rettferdig. Det er en sak som vi jobber med, og som vi kommer tilbake til i forbindelse med statsbudsjettene. Men det er helt feilaktig, hvis man er minstepensjonist, å gå rundt og tro at å fjerne formuesskatten er først og fremst en gave til dem som har minst i Norge. Det er motsatt. Det vil være en håndfull blant de absolutt rikeste som får voldsomme gaver fra Fremskrittspartiet, hvis det gjennomføres.

Ulf Leirstein (FrP) [10:19:42]: Det er jo slik at de som er veldig, veldig rike i dette landet, klarer å gjøre om-

disponeringer, klarer bl.a. å flytte og gjøre andre grep for å unngå denne skattleggingen som finansministeren mener primært rammer dem som er rike. Jeg tror veldig mange som har lite, og som allikevel sitter på en formue, bl.a. i form av et hus, føler denne skatten veldig urettferdig. Derfor er jeg glad for at man varsler at man vil se på innretningen av den. Det er for så vidt noe vi får komme tilbake til.

Nå vet vi at bl.a. i Sverige tar man nye grep for å fjerne hele formuesskatten. Vårt naboland Sverige, som er et konkurrentland og vår nærmeste nabo, vil faktisk ikke ha formuesskatt, og det er snart ikke flere land i Europa som har formuesskatt. Er det ikke slik at man stiller seg noen spørsmål i Regjeringen om hvordan det skal bli å være det siste landet i Europa som sitter på denne til slutt særnorske skatten, og ser man det ikke som problematisk hvordan dette vil være når bl.a. Sverige fjerner formuesskatten?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:20:44]: Jeg er veldig glad for at Fremskrittspartiet gjør det så tydelig at Fremskrittspartiet er et høyreparti, for det den borgerlige regjeringen i Sverige nå gjør, er nettopp å dele ut betydelige midler fra fellesskapets kasse til dem som virkelig har aller mest. Hvis ikke representanten Leirstein vil ha meg som sannhetsvitne til det, kan jeg anbefale dagens utgave av VG, som nettopp gjennomgår på hvilken måte man favoriserer dem som er Moderaternas kjernegrupper, de som virkelig er bemidlet. Derfor er det viktig at vi beholder formuesskatten. Det er ikke slik, når vi ser formuesskatt og eiendomsskatt i sammenheng, at det skattenivået er noe spesielt høyt i Norge. Det er tvert imot. Hvis vi ser dette i sammenheng og tar hensyn til at de fleste andre land har en betydelig høyere eiendomsskatt enn Norge, kommer norske skattytere veldig gunstig ut.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Erna Solberg.

Erna Solberg (H) [10:21:52]: Det er slik at finansministeren har et ønske om å dyrke særlige bilder av hvem som betaler formuesskatt i Norge. Men gjennomsnittsbetaleren av formuesskatt i Norge er en eldre dame som bor i Sogn og Fjordane eller Oppland. Det er det skattestatistikken viser. Det som er typisk ved norsk formuesskatt, er at den treffer på verdensrekord i lave formuer, og den treffer stort sett alle som har holdt seg til én ektefelle gjennom livet, og som dermed, når de har passert ca. 50 år, sannsynligvis kommer i pluss på formue. Det denne regjeringen gjør når den faktisk har økt formuesskatten gjennom verdisetningen av boliger, er å skjerpe formuesskatten for dem som har de laveste formuene, og som altså har valgt å spare og sikre seg selv når de går inn i alderdommen. Vi vet at folk gjerne lever både 20 og 30 år etter at de har blitt pensjonister. Da er det vel kanskje ikke så rart at folk synes at formuesskatten er en belastning. Hvis man eier en hytte, et hus og har arvet bitte lite grann penger, er man inne i øverste trinnet på formuesskatten. Det er det reelle bildet. Det synes jeg finansministeren skulle gjøre noe med.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:23:09]: Dette er et veldig godt innlegg for å gjøre formuesskatten mer rettferdig, men det er ikke et godt innlegg for å fjerne formuesskatten, som Høyre i utgangspunktet går inn for. Hvis man er opptatt av fordelingspolitikk, er formuesskatten, og for så vidt også eiendomsskatten, et viktig og riktig virkemiddel. Men vi bør absolutt tilstrebe å gjøre den mer rettferdig. Det er mitt mål og min ambisjon også.

Det som gjør at en del vanlige mennesker får formuesskatt, er den forskjellen som er i verdsettelsen. For eksempel hvis man har penger i banken, rammes man mer av formuesskatt i forhold til bolig. Så det er en betydelig utfordring. Men hvis Høyre og Fremskrittspartiet nå ønsker å ha fjerning av formuesskatten som sin store, viktige valgkampsak, er det veldig klar tale: Det er en gavepakke til dem som har mest.

Presidenten: Lars Sponheim – til oppfølgingsspørsmål.

Lars Sponheim (V) [10:24:11]: En annen side ved formuesskatten enn at det er en skatt på dem som har lite penger, men eier en hytte eller et hus og bare det, er at det er en særskatt på privat norsk eierskap av arbeidsplasser.

I går behandlet Stortinget eierskapsmeldingen – om statlig eierskap – og debatten bar tydelig preg av at Regjeringens representanter og sympatisører i denne sal er mest opptatt av hvordan staten kan eie mer.

Jeg har to konkrete spørsmål til finansministeren: 1) Ønsker finansministeren flere eiere og mer privat eierskap i norske bedrifter? 2) Ser finansministeren at formuesskatten påvirker muligheten til å få flere – og flere private – eiere av norske bedrifter?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:25:02]: Det er ingen grunn til at man skulle smøre private eiere med skattelettelser som vil fungere usosialt, for å få dem til å investere i norsk næringsliv. Og fjerning av formuesskatten vil fungere usosialt.

Hvis vi nå ser på det som skjer i en høykonjunktur som den vi nå er inne i, er det jo nettopp de som har eierandeler i norsk næringsliv – som går veldig bra for tiden – som virkelig er de som har stor økning i sine inntekter, slik at de egentlig aldri har vært bedre i stand til å betale skatt enn det de er i dag. Så vi har ingen planer om å endre formuesskatten av hensyn til dette. Privat eierskap er velkomment og ønskelig og nyttig og viktig i norsk næringsliv, men det er ingen grunn til at vi skal smøre det med skattelettelser.

Presidenten: Knut Arild Hareide – til oppfølgingsspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:26:03]: Mitt oppfølgingsspørsmål er òg til finansministeren.

Då Kristeleg Folkeparti sat i regjering, var me med på å starta nedtrappinga av formuesskattlegginga. Det er ei av fleire årsaker til at vi har skapt nye arbeidsplassar, og arbeidsløysa er no på veg ned. Det blei òg inngått nesten

ein samfunnskontrakt mellom næringslivet og regjeringa om at det skulle skje ei vidare nedtrapping.

Det som er mitt spørsmål til finansministeren, er om ho særleg vil sjå på formuesskattlegginga av arbeidande kapital. Det er det som blir framheva som det mest kritiske, bl.a. frå fleire næringslivsorganisasjonar. Tidlegare i spontanspørjetimen sa finansministeren at ho ikkje snuste på endringar, men eg lurar altså på om ho snuser på ei endring med omsyn til formuesskattlegginga av arbeidande kapital.

Presidenten: Presidenten vil ikke være imot at statsråden holder seg ved talerstolen mens spørsmålet stilles.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:27:06]: Det hender at man stiller oppfølgingsspørsmål til andre statsråder, og derfor denne oppførselen fra min side.

Bare til representanten Hareide: Jeg vil jo tro at Kristelig Folkepartis hjerte ligger nærmere den rød-grønne skattepolitikken enn Høyres skattepolitikk. Å fjerne formuesskatten, slik som Kristelig Folkeparti var med på i samarbeid med Høyre, gir mindre rom for å drive en rettferdig fordelingspolitikk, men også for å drive en aktiv velferdspolitikk, som jeg vet at Kristelig Folkeparti er opptatt av.

Så til formuesskatt på såkalt arbeidende kapital. Det inviterer til veldig store avgrensningsspørsmål. Det er bakgrunnen for at man ikke har gått inn på dette tidligere, og det er veldig gode argumenter mot å innføre en slik ordning. Så det har jeg ikke tenkt å snuse på. Det jeg har tenkt å snuse på – og ikke bare snuse på, men jobbe med – er å gjøre formuesskatten mer rettferdig.

Presidenten: Gjermund Hagesæter – til oppfølgings-spørsmål.

Hvis Gjermund Hagesæter nå har oppfølgingsspørsmål til en annen statsråd, så – (munterhet i salen).

Statsråd Kristin Halvorsen [10:28:18]: President! Jeg gjør alltid som presidenten sier.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:28:23]: Det er til finansministeren (munterhet i salen).

No er det ikkje berre formuesskatten som er problemet i Noreg. Vi har også ei rekkje andre skattar, og det er det totale skatte- og avgiftstrykket som er eit problem. Fleire og fleire heilt vanlege pensjonistar rømmer no landet, bl.a. på grunn av skatte- og avgiftstrykket. Det er no over 41 000 som får sin norske pensjon utbetalt i utlandet. Svar frå Finansdepartementet av 19. februar viser at ein gjennomsnittleg pensjonist vil spare nesten 50 000 kr i skatt og moms pr. år ved å flytte f.eks. til Thailand. Mitt spørsmål er: Synest finansministeren at det er heilt greitt at ein gjennomsnittleg pensjonist som blir buande i Noreg, må betale 50 000 kr meir enn dersom vedkomande flytta ut av landet? Er dette heilt uproblematisk for finansministeren?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:29:22]: For det første viser jo det svaret som jeg har sendt til Stortinget, at det først og fremst er kostnadsnivået som gjør at pensjonister

tjener på å flytte utenlands. For det andre vil jeg bare svare veldig klart: Ja. Vi skal ikke konkurrere med Thailands skattenivå. Det ville ha veldig dårlige virkninger på norsk fordelingspolitikk, på velferdsstaten, på alt. Så det skal vi ikke gjøre.

Så har jeg bare lyst til å si én ting. For det første er ikke skattenivået i Norge spesielt høyt. Vi ligger omtrent på gjennomsnittet av nivået i EU-land. For det andre er det ikke er en evig jammerdal å bo i Norge. Norge er et meget godt land å bo i. Denne beskrivelsen av hvor skrekkelig det måtte være å bo i Norge, føler jeg meg veldig lite hjemme i, og jeg vet at veldig mange andre gjør det samme – f.eks. kan man jo se på forsiden av Dagsavisen i dag. Heldigvis er det sånn at de fleste nordmenn setter pris på at de bor i et godt land, betaler sin skatt med forståelse og ikke sutrer og jamrer, stort sett.

Presidenten: Da går vi over til neste hovedspørsmål.

Ingebrigt. S. Sørfonn (KrF) [10:30:38]: Mitt spørsmål går til landbruksministeren.

Ein av dei siste dagane la Budsjettnemnda for jordbruket fram oppdaterte tal for inntektsutviklinga i landbruket. Tala viser at bonden sine inntekter iallfall i snitt var om lag uendra frå 2005 til 2006. Inntektene i landbruket ligg framleis vel 50 pst. under inntektene i andre grupper.

Kristeleg Folkeparti og regjeringspartia har ei felles målsetjing om at yrkesutøvarane i landbruket skal ha ei inntekts- og velferdsutvikling på lik linje med andre yrkesutøvarar. Kristeleg Folkeparti meiner at det er avgrensingar i høve til å sikra dette gjennom auka prisar, så viss me skal sikra ei kronemessig utvikling av inntektene i landbruket på linje med utviklinga for andre yrkesgrupper, må ein større del dekkjast over statsbudsjettet.

Det er klare forventningar til og behov for utvikling av betre velferdsordningar viss nye generasjonar skal våga å satsa på ei framtid som bonde. Ikkje minst må velferdsordningar som f.eks. feriar og avløyсарordningar utvidast. Bøndene sine organisasjonar har klare forventningar til jordbruksoppgjæret. Trongen for både inntektsauke, betre velferdsordningar og strukturelle reformer er sterkt understreka. Eg skjønar at statsråden ikkje kan starta jordbruksforhandlingane frå Stortinget sin talarstol, eller omtala detaljert kva tilbod staten vil setja fram. Men ein del av dette er politikk, og derfor spør eg statsråden: Kan statsråden bekrefte at det er eit sentralt mål for jordbruksoppgjæret i år at inntektsgapet mellom bønder og andre yrkesgrupper skal reduserast, og at dei viktige velferdsordningane for yrkesutøvarane i landbruket skal forbedrast?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:32:19]: Det er riktig, som representanten Sørfonn sier, at utviklingen fra 2005 til 2006 når det gjelder inntektsvekst i landbruket, viser en moderat utvikling – for å bruke de ordene. Da er det også med i bildet at inntektsprognosen for det første avtaleåret som Regjeringen har vært med på, viser en bedre utvikling, og det ser ut som om de forutsetningene som ble lagt til grunn for forhandlingene i fjor, holder stikk. Det er en prognose, så vi får jo gjøre opp status når året er

unnagjort, men så langt ser det ut som om forutsetningene holder stikk.

I tillegg er det selvsagt akkurat slik som representanten Sørfohn sier, at det å drive en form for jordbruksforhandlinger i Stortinget nå, 14 dager før jordbruksorganisasjonene kommer med sine krav til Regjeringen, det er ikke hensiktsmessig. Det er heller ikke noen kutyme for å gjøre det i Stortinget. Så det synes jeg ikke vi skal gjøre i dag.

Utover det deler jeg selvsagt representanten Sørfohns ambisjon om at vi skal legge til rette for en generell utvikling i landbruket som bidrar til at vi har en optimisme, som bidrar til at vi har en god inntektsutvikling, og som bidrar til at det skapes arbeidsplasser ute på bygda.

Ingebrigt. S. Sørfohn (KrF) [10:33:43]: Eg hadde jo håpa at landbruksministeren ville gått litt lenger i å gi nokre politiske føringar.

Eg skal prøva meg frå ein annan innfallsvinkel. Såkalla strukturordningar er òg ein vesentleg del av jordbruksoppgreret, og det er no ei betydeleg uro på grunn av dei investeringsbehova som melder seg som følge av pålegg grunnjevne i dyrevelferd. Konkret gjeld dette nye brannforskrifter for fjøs for vinterföra sauer, og det framtidige påbødet om lausdriftsfjøs. Samtidig som dyrevelferd sjølvsagt er svært viktig, kan manglande fleksibilitet i utforming og utøving av slike pålegg svekkja motivasjonen til å satsa på landbruket i åra framover. Det vil i så tilfelle vera veldig uheldig, både for målet om levande bygder i heile landet og for målet om å halda oppe kulturlandskapet. Det konkrete spørsmålet mitt er derfor: Er statsråden innstilt på å visa fleksibilitet i utforming og utøving av desse sakene, eller er siste ord sagt når det gjeld korleis desse pålegga skal praktiserast?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:34:47]: Jeg er enig med representanten Sørfohn i at det er viktig å balansere ut den type hensyn som det her vises til. Å vise fleksibilitet er nettopp det som er gjort. Det forelå en plan som gjaldt en forskrift om det som Sørfohn her viser til, branntiltak i sauefjøs. Nettopp for å få en mer smidig innfasing har jeg valgt å innfase det på et senere tidspunkt enn det det var lagt opp til. Så den smidigheten ser jeg poenget med når det er behov for det, og jeg har også praktisert det i den sammenheng.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Hans Frode Kielland Asmyhr.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:35:38]: Mitt oppfølgingsspørsmål går også til landbruks- og matministeren.

Undersøkelser viser at jordbruksfamilier ikke har noen dårligere inntektsutvikling enn andre familier når man ser på husstandens, familiens, inntekter totalt. Det er riktig at jordbruksinntektene går ned, men det skyldes jo at en rekke regjeringer, også denne regjeringen, og også spøreren fra Kristelig Folkeparti ønsker å fortsette med en gammel-dags politikk, altså en politikk som har ført til at inntekte-

ne i jordbruket bare går nedover. Det er jo fordi man bare ser på en inntektsutvikling over statsbudsjettet.

Landbruket er også totalt skjermet fra markedet, og det er en gjennomregulert næring. Markedet gir gode inntektsmuligheter for andre grupper i samfunnet. Hvilke konkrete tiltak vil landbruksministeren nå gjennomføre for at bøndene kan få en økt inntektsvekst gjennom markedstiltak?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:36:45]: Det er jo ikke riktig, det representanten Asmyhr her sier, at markedshensyn ikke spiller inn ved inntektsdannelsen i landbruket. Det beste eksempelet på det er det vi har sett det siste året, kanskje de to siste årene, i svineproduksjonen. Vi har sett svingninger i markedet som har gitt utslag for enkeltprodusenter i hundretusen-kronersklassen, og også mer enn det.

Vi er i en situasjon hvor svært mange norske bønder er avhengig av et velfungerende marked, av balanse i markedet for å kunne ta ut den inntekten og den inntektsveksten som er forespeilet gjennom de årlige jordbruksforhandlingene. Så det bildet som Kielland Asmyhr her forsøker å tegne, er – for å si det forsiktig – noe upresist om forholdet mellom bonden og markedet.

Presidenten: Ivar Kristiansen – til oppfølgingsspørsmål.

Ivar Kristiansen (H) [10:37:50]: Det sentrale spørsmålet er jo rett og slett hvordan bonden skal gis muligheter fremover til å skaffe seg en inntekt som gjør det mulig for ham eller henne å kunne konkurrere med andre yrkesgrupper.

Jeg registrerer i dag til min store overraskelse at den ene statsråden etter den andre sier seg fornøyd. Vi har vel aldri, historisk sett, hatt en prosentvis større nedgang i antall bruk. Vi har vel aldri hatt en større sentralisering, med flyttelass bort fra bygda, enn det vi har i dag.

Ser ikke statsråden at det er en antistimuleringspolitikk som gjennomføres? Man sier nei til å reformere konsesjonsloven. Man krampholder på en avleggs bopliktordning. Man strammer til samdrift. Ja, vi vet ikke hva som kommer neste gang. Når skal man være villig til å ta inn over seg all den dokumentasjonen man har på at Regjeringen i dag virkelig gjennomfører en antilandbrukspolitikk?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:38:53]: Jeg må jo si at det er relativt spesielt å høre representanten Kristiansen her gi meg og denne regjeringa ansvaret for det som blir definert som en sentraliseringsbølge og en endringstakt innenfor landbruket, som da blir definert som åpenbart negativt. Hvis noen mener at den endrede landbrukspolitikken har skjedd fra den ene dagen til den andre, knyttet til f.eks. sentralisering, nedlegging av bruk og den type ting som representanten Kristiansen her er innom, er jeg helt uenig. Landbruket er mer en noen annen næring en langsiktig næring. Det betyr at det er retningen over tid som gir de ulike svarene. Jeg mener at vi har angitt en retning for landbrukspolitikken i denne regjeringa som er

annerledes enn det den forrige regjeringa la opp til. Det betyr at vi over tid vil se et annet nivå ute på bygda på næringsaktivitet knyttet til den enkelte gård. Det er min ambisjon, og jeg er usedvanlig utålmodig etter å nå det målet.

Presidenten: Leif Helge Kongshaug – til oppfølgings spørsmål.

Leif Helge Kongshaug (V) [10:40:03]: Det er slik at Budsjettnemnda for jordbruket beregner bøndernes inntektsutvikling, som da igjen blir sammenlignet med og målt opp mot andre inntektsgrupper. I den forbindelse er det viktig at beregningene er sammenlignbare fra år til år, og at det er enighet om budsjettnemndas tall som grunnlag for jordbruksoppgjøret.

I mediene blir det hevdet at en har lagt om beregningsmåtene, som førte til at man i 2006 fikk et antatt dårligere jordbruksoppgjør, altså Sponheims oppgjør, mens man i 2007 ser ut til å få et bedre oppgjør, altså Riis-Johansens oppgjør.

Vil statsråden foreta seg noe for å sikre at beregningsmåtene er de samme, at spillereglene er de samme, fra år til år? Hva vil statsråden gjøre for å rydde opp i årets forvirrende situasjon?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:41:03]: Jeg oppfatter at det som på faglig grunnlag er gjort i budsjettnemnda i realrentespørsmålet – det er antageligvis det representanten Kongshaug her viser til – nettopp er en opprydding. Det er en opprydding som burde vært gjort for lenge siden, ut fra det en ser av faglige vurderinger knyttet til realrentas innvirkning på raske endringer, i en teknisk beregning av inntektsutviklinga i landbruket. Ved å legge inn en gjennomsnittsberegning, som budsjettnemnda nå har gjort, mener fagfolkene i nemnda at en vil få en mer ryddig inngang til å glatte ut svingninger, som er svært store fra år til år. Det er en tilnæringsmåte som er lik det som blir gjort på relativt mange andre sektorer i samfunnet.

Så jeg forholder meg til de vurderingene som er gjort i budsjettnemnda, på samme måte som jeg tror tidligere statsråder har forholdt seg til tilsvarende vurderinger fra budsjettnemnda som et faglig organ.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgings spørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:42:05]: Eg deler statsrådens ønske om eit optimistisk landbruk. Men eg må dessverre seie at statsrådens svar ikkje roar meg i denne runden.

Det er knytt store investeringar til landbruket. Å vere ung i dag og bestemme seg for dette yrket krev mykje «guts». Det er trist at det skal vere slik. Å vere bonde er ikkje noko vanleg ni til fire-yrke, det er knallhard jobbing døgnet rundt. Unge i dag har større krav til velferd og til fritid. At ein får 50 pst. av vanleg løn, er heller ikkje noko som freistar. Mange av mine kameratar heime som svarte at dei hadde lyst til å bli bonde når dei blei store, har no

valt – og har måtta velje – andre yrke i staden for å ta over garden heime. Så mitt spørsmål til statsråden blir: Kva vil statsråden gjere for at unge skal kunne satse på landbruksyrket?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:42:52]: Det handler om å sørge for at det blir en inntektsutvikling i landbruket som gjør det attraktivt å gå inn i næringa og det tradisjonelle landbruket. Så handler det om at vi må lykkes med de nye næringene opp mot landbruket, som faktisk betyr en mulighet for et betydelig verdiskapingspotensial innenfor denne næringa. Jeg tenker spesielt på landbruket som energiproducent. Bioenergi er det store for å skape en ny næring opp mot landbruket. Jeg tenker på grønn omsorg, der landbruket har en fantastisk mulighet til å bli en tjenesteleverandør i kommunene. Jeg tenker på grønt reiseliv, der landbruket har en fantastisk mulighet til å levere et produkt som Norge trenger, og som samfunnet vil ha, og som gir inntektsmuligheter ute på bygda. Så kombinasjonen av en god landbrukspolitik innenfor det tradisjonelle landbruket og det å utvikle de nye næringene er det som jeg mener skal til for å gi disse unge menneskene som landbruket trenger, lyst til å gå inn i og få en plass i landbruket framover.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Lars Sponheim (V) [10:44:00]: Det hadde vært fristende å følge opp foregående svar, om dette å endre spillereglene i jordbruksoppgjøret på denne måten, men det skal jeg ikke gjøre. Det er viktigere ting i våre dager enn både jordbruksoppgjøret og formuesskatt som jeg synes en slik spontanspørretime bør handle om når vi også har ministeren for bærekraft, som finansministeren er, til stede. For det er tross alt av de store utfordringer som vi bør være opptatt av.

Jeg skal ikke utfordre finansministeren på forpliktende klimamål rett før Arbeiderpartiets landsmøte. Det kommer vi helt sikkert tilbake til. Men jeg vil invitere finansministeren til å reflektere høyt overfor Stortinget om mulighetene til en overgang til mer grønn beskatning i politikken og budsjettet framover.

Vi kjenner jo alle til den grønne skattekommissjonen, som noen av oss – jeg tror kanskje både finansministeren og undertegnede – i sin tid var initiativtakere til. Mye er fulgt opp, men enda mer står igjen. Er det noe som er viktig i vår tid, er det at vi får bedre samsvar mellom økonomi og økologi, at det vi styres til gjennom økonomien, også er nødvendig og bra for miljøet. Regjeringen skal krediteres for å ha vist vilje til en omlegging, f.eks. det som har skjedd i inneværende år når det gjelder bilavgifter, som fikk også Venstres støtte.

Men min utfordring til finansministeren er å gå enda lenger i tiden framover. Det er store potensialer for å gjøre ting. Det kommer til å koste. Det kommer til å koste når det gjelder hvilke næringer vi skal ha framover, bl.a. hvis man skal ta bort forurensningsrabatten som en god del har. Man kan si at det kvotesystemet som nå er varslet, hvor noen ikke skal betale for kvote og i tillegg slipper å

betale avgifter, ikke drar i en slik retning. Like fullt: 2008-budsjettet er en fantastisk mulighet til å lage et grønt budsjett. Vil finansministeren bidra til det? I så fall skal jeg love henne Venstres helhjertede støtte.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:46:02]: Dette spørsmålet har jeg gledet meg til, for jeg har fulgt med på Venstres landsmøte og sett at de har uttalt seg om disse spørsmålene, som jeg selv er opptatt av. Så legger jeg merke til representanten Sponheims konstruktive, inviterende form, og det gleder jeg meg også over.

Så vil jeg si at i Soria Moria-erklæringen står dette omtalt veldig klart, nemlig at vi ønsker å veksle skatter – ikke røde skatter, for vi skal ha en god fordelingsprofil – på en slik måte at vi beskatter miljøskade og forurensning mer enn før, mens vi kan lette på andre skatter. Så hovedintensjonen i det som Lars Sponheim her tar opp, og det som kom til uttrykk på Venstres landsmøte, deler jeg fullt og helt.

Så er det riktig som representanten Sponheim sier, at jeg er bærekraftminister, og i forbindelse med nasjonalbudsjettet for 2008 kommer vi til å legge fram en strategi for bærekraftig utvikling. Denne skal på høring i forkant. Vi har bedt noen om å se oss i kortene og har fått en «peer review»-rapport der svensker har kommet med klare utfordringer til oss på faglig grunnlag, som vi nå skal strekke oss etter.

Jeg kan ikke gå inn på enkelte skatter og avgifter i budsjettet for 2008. Det er selvfølgelig fordi Regjeringen ikke er ferdig med å behandle dette. Men vi har innført en NO_x-avgift. Det er i tråd med denne tankegangen. Vi har lagt om avgiftene når det gjelder bil, for nettopp å få folk til å tenke seg om når de gjør en så viktig investering. Vi har tatt bort avgifter på E85. Vi har fjernet CO₂-avgiften på den bioetanolen som blandes i annen bensin. Vi har lagt opp til et kvotesystem som er langt strammere enn det EU har lagt opp til. Det er et godt klimapolitisk virkemiddel. Men jeg vil gjerne ha denne diskusjonen med Venstre og andre framover, og vil gjerne at vi fokuserer mye mer på dette.

Lars Sponheim (V) [10:48:11]: Jeg takker for det svaret.

Jeg tror det er riktig og viktig at dette blir en viktig del av den økonomiske debatten og politikken framover. For vi lykkes ikke med å nå miljø- og klimamål hvis ikke den økonomiske politikken underbygger det. Det at jeg kaller skatt på arbeid for rød skatt, bør ikke være til hinder for det. For det er jo egentlig det det er, å veksle mellom mindre skatt på arbeid og mer skatt på det som er miljøskadelig atferd. Det kan f.eks. bety økt bunnfradrag, som gjør at den sosiale profilen er meget gunstig når det gjelder å redusere den røde skatten. Men det er også slik at finansministeren er finansminister i en tid da det er veldig gode forutsetninger for å gjøre noe. Det ene er – det er riktig nok selvfølgelig, og jeg skal ikke i denne sammenhengen hovre over det – at man har låst seg til 2004-skattnivået. Nå er Regjeringen der, og det betyr at endringer må handle om skatteveksling uansett. Derfor bør en skat-

teveksle i den retningen som vi nå snakker om. Det andre er at det nå er så gode tider og så mange ledige jobber at det ligger til rette for å ta noen grep som koster litt, også når det gjelder å fornye arbeidsplasser. I dag er det slik at de fleste vil kunne gå over i moderne, nye jobber, som er miljømessig ønskelig.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:49:26]: Jeg er helt og fullt enig i det representanten Sponheim nå sier. Det finnes jo mange muligheter hvis man skal tenke fordeling og miljø knyttet til skatter og avgifter. Det handler f.eks. også om å gå gjennom andre typer avgifter som kanskje ikke er like godt begrunnet nå som da de ble innført. Og det handler om at eventuelt økte miljøavgifter kan føre til andre lettelsler, slik at den sosiale fordelingsprofilen også ivaretas. Det er også riktig at hvis man først skal drive omstilling i mer miljøvennlig retning, vil situasjonen på arbeidsmarkedet og for norske bedrifter nå være gunstig for å gjøre nettopp dette. Men vi skal selvfølgelig gjøre det med utgangspunkt i både å ta sosiale hensyn og å finne effektive virkemidler.

Da er jeg glad for at man kan ta denne diskusjonen i en helhet. Det er klart at hvis vi skal gjennomføre en skatte- og avgiftspolitik som er mer konsekvent i forhold til mål om bærekraftig utvikling og miljø, finnes det en god nyhet og en dårlig nyhet knyttet til dette. Det vil helt opplagt komme på banen i det øyeblikket disse forslagene blir konkrete.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Gunnar Kvasheim.

Gunnar Kvasheim (V) [10:50:57]: Ett av problemene er at vi på den ene siden får stadig større enighet om at klimatrusselen er betydelig, og at noe må gjøres, samtidig som vi ikke nytter muligheten til å komme på offensiven med virkningsfulle tiltak. Regjeringen har nå vedtatt et opplegg for støtte til fornybar energi som er det dårligste i Europa, og som parkerer flere prosjekter enn det utløser. Nå vet vi at de sektorvise handlingsplanene som skulle komme til Stortinget og danne grunnlag for et klimaforlik i vår, er utsatt og først kommer til Stortinget så sent at ferdigbehandlingen her i huset kommer til høsten. Skyldes denne utsettelsen nedprioritering av dette arbeidet og sendretighet i Regjeringen, eller skyldes det rett og slett at man sliter internt med å komme til enighet mellom SV, som gjerne vil, og Arbeiderpartiet og Senterpartiet, som er knyttet til sterke sektorinteresser?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:51:53]: Hvis det var sånn at denne regjeringen hadde satt bremsene i bånd i forhold til den regjeringen som vi overtok for, som virkelig gjennomførte store, omfattende, gigantiske miljøendringer i Norge, synes jeg at representanten Kvasheim kunne tillatt seg denne tonen. Men det er faktisk sånn at når det gjelder det som er hovedspørsmålet, grønne avgifter og et mer grønt skattesystem, har vi gjort langt mer enn det Venstre har fått til så langt i sin regjeringsdeltakelse.

Så er det sånn at spørsmålet om hvordan vi skal følge opp klimapolitikken, trenger en grundig behandling. Men det er jo ikke noen dramatiske forsinkelser i dette arbeidet. Hele tiden har Stortinget visst at vi kommer til å komme til Stortinget med denne saken i løpet av mai, og det er ingen dramatiske endringer i dette. Tvert imot så jobber vi med dette nå for å få til et godt, offensivt dokument til Stortinget, nettopp for at Stortinget kan inviteres til å være med på å sette ambisjonsnivået langt høyere enn den forrige regjeringen la opp til.

Presidenten: Gjermund Hagesæter – til oppfølgings-spørsmål.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:53:13]: Det verkar som om kvar gong ein snakkar om å auke skattar og avgifter, så gnistrar finansministeren til. Eg føler ikkje akkurat det same engasjementet når det då er snakk om å redusere skattar og avgifter.

Poenget er at dersom ein f.eks. reduserer eingongsavgifta på bil, vil det også ha ein miljøeffekt som er betydeleg. Då vil vi få ei raskare fornying av bilparken, vi vil få ein meir miljøvennleg bilpark, og vi vil også få ein sikrere bilpark. Dette er det ikkje berre Framstegspartiet som meiner. I Teknisk Ukeblad er samferdselsminister Liv Signe Navarsete sitert på at ho ønskjer å redusere bilavgiftene, og ho seier bl.a.:

«Å skifte ut den gamle bilparken er kanskje noe av det mest virkningsfulle vi kan gjøre for å redusere CO₂-utslippene fra personbilene.»

Mitt spørsmål er: Er finansministeren einig med Framstegspartiet og samferdselsministeren i at bilavgiftene må reduserast?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:54:19]: Jeg er enig – og derfor har vi lagt fram for Stortinget en betydelig omlegging av engangsavgiften på en slik måte at vi får en mer miljøvennlig bilpark. Men det store miljøregnskapet må ha flere elementer med. Det er f.eks. ikke sånn at det er spesielt miljøvennlig å redusere engangsavgiftene på en måte som gjør at flere familier som har én bil, skaffer seg to biler isteden. Det er heller ikke sånn at det er klok miljøpolitikk å redusere engangsavgiften så mye at fullt brukbare biler som brukes litt, skiftes ut med nye biler. Det er også en del av det miljøregnskapet. I tillegg er jo engangsavgiften en inntektskilde for staten, som også betyr at vi kan drive velferdspolitikken på andre områder.

Presidenten: Peter Skovholt Gitmark – til oppfølgings-spørsmål.

Peter Skovholt Gitmark (H) [10:55:14]: Høyre deler både Regjeringens og Venstres ønske om å vri skatter til i større grad bruk av grønne skatter. Samtidig ser vi at flere av Regjeringens nå varslede endringer – det gjelder både NO_x-avgiften og dieselavgift på fritidsbåter – har fått flere skudd for baugen. Problemet knyttet til NO_x-avgiften er jo nettopp det at miljøvennlig transport til sjøs nå blir straffet svært hardt. Og at Regjeringen gikk på en

smell i Stortinget fra egne partigrupper i forhold til dieselavgift på fritidsbåter, får jo være et apropos i så måte.

Hovedproblemet til finansministeren er jo nettopp at hun utelukkende fokuserer på skatteøkninger for bl.a. miljøfiendtlig atferd, men ikke ser at det også gjennom skattesenkninger kan stimuleres til miljøvennlig atferd. Ser ikke finansministeren at det å premiere miljøvennlig atferd også vil være med på, gjennom skattesystemet, å få flere til å velge grønt?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:56:21]: Det er jo nettopp det vi gjør! Det er nettopp det vi gjør når vi gjennomfører en omlegging av engangsavgiften på bil. Det har ført til at biler som har lavt utslipp, har blitt 20 000–30 000 kr billigere enn før. Det er jo en ren belønning for å velge en bil som har lavere CO₂-utslipp. Det er jo nettopp det vi gjør – den forrige regjering fjernet ikke avgiftene på E85 for å stimulere folk til å kjøpe flexi-fuel-biler og få opp markedet for bioetanol. Det er akkurat dette vi holder på med. Men det betyr altså også at en må ilegge en avgift på miljøskadelig atferd. Men NO_x-avgiften var en avgift og en problemstilling knyttet til sur nedbør som den forrige regjering forsømte, skjøv foran seg. Det er vanskelig – og selvfølgelig er det sånn at de som rammes av det, protesterer – men cruisenæringen har lenge visst om at denne kom, og har en egeninteresse i å bidra til at sur nedbør reduseres. Det er jo nettopp en naturopplevelse uten sur nedbør som mange av disse cruiserederiene selger.

Peter Skovholt Gitmark (H) [10:57:32]: Flexi-fuel-biler er blitt dyrere, ikke billigere. (Presidenten klubber.)

Statsråd Kristin Halvorsen [10:57:34]: Nei, det er feil. Jeg vil gjerne oversende de tallene.

Presidenten: Knut Arild Hareide – til oppfølgings-spørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:57:41]: Finansministeren er ikkje imponert over kva den tidlegare regjeringa fekk til. Da har eg lyst til å seie at dei siste to åra under Bondevik II-regjeringa blei Miljøverndepartementets budsjett auka med 25 pst. Men etter at Kristin Halvorsen overtok som finansminister, har Miljøverndepartementet opplevd ein realnedgang. Eg håper vi ser ei endring av det når budsjettet for 2008 blir lagt fram.

Men eg er glad for at finansministeren har eit positivt engasjement for grønne skattar. Det er med på å stimulere til miljøvennleg atferd. Det er med på å gjere det meir lønnsamt å jobbe. Eg trur at bedrifter i Noreg er villige til å få fleire grønne skattar, dersom dei opplever at andre skattar blir reduserte. Og som finansministeren sa tidlegare, er det viktig at det blir ei veksling.

Mitt spørsmål er derfor: Vil det som ein del av denne vekslinga vere aktuelt for Regjeringa å avvikle arveavgifta ved generasjonsskifte i familieeigde bedrifter? Det er ei av få avgifter som den raud-grøne regjeringa har sagt at ho vil sjå på.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:58:50]: Jeg tror ikke jeg skal gå noe nærmere inn på hva vi eventuelt kommer med når det gjelder endringer i konkrete skatter og avgifter i budsjettet for 2008, som representanten Hareide nå inviterer meg til, men si at vi kommer til å fortsette dette arbeidet med å veksle i forhold til skattesystemet. Da må vi selvfølgelig også være beredt på at de skattene og avgiftene som øker, betyr at man får protester. Men så må man vise fram de godene man da deler ut ellers.

Så har jo vi erfaring med at CO₂-avgiften virker. For eksempel er det sånn at fastlandsindustrien, som nå har fått kvoteplikt istedenfor CO₂-avgift, har hatt en nedgang i sine utslipp. Det skyldes omlegging av produksjon, det skyldes teknologiutvikling, og det skyldes at man har hatt økonomiske virkemidler som nettopp har gjort at man har strebet etter det.

For øvrig er jo bildet av budsjettet helt feil. Jernbansatsing, rensing av CO₂, fornybar energi, som er fordoblet av denne regjeringen, er meget god miljøsatsing i vårt budsjett.

Presidenten: Vi rekker ett hovedspørsmål til – og muligens et par oppfølgingsspørsmål.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [11:00:24]: Mitt hovedspørsmål går til landbruks- og matministeren.

Fremskrittspartiet synes at det hovedsignalet som kom på Senterpartiets landsmøte for ca. en måned siden, var veldig oppklarende. Der fremkom det – ifølge Aftenposten lørdag 17. mars:

«Sp vil ha enda dyrere mat.»

Dette viser at Senterpartiet følger opp sin tradisjon med å være et særinteresseparti – som altså skal ivareta sære og smale næringsinteresser – og et parti som gir blaffen i forbrukernes situasjon. Det kunne være interessant å høre med landbruks- og matministeren om han har fått gjennomslag for denne senterpartipolitikken i Regjeringen.

Jeg har også hørt landbruks- og matministeren si at han ønsker seg et godt landbruksoppgjør i år. Det vil med målprissystemet innebære at prisene ut til forbruker vil måtte øke. Mitt spørsmål til landbruks- og matministeren er: Kan han bekrefte at det er Regjeringens politikk at maten skal bli dyrere? Dette spørsmålet krever kun et enkelt ja eller nei. (Munterhet i salen)

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:02:03]: En tilleggsdimensjon i dette er jordbruksoppgjøret, som vil skje om noen få uker. Resultatet av jordbruksoppgjøret vil bli presentert for Stortinget når det er framforhandlet.

Jeg tror representanten Kielland Asmyhr har en noe enkel inngang når det gjelder hva norske forbrukere er opptatt av. Jeg er helt overbevist om at den moderne norske forbruker er særdeles opptatt av at vi gjennom matpolitikken klarer – som et punkt 1 – å levere mattrygghet. Det siste året har den viktigste forbrukersaken knyttet til

mat handlet om mattrygghet. Vi har vært igjennom en E. coli-sak, som har vært alvorlig, og som har vist at det å fokusere sterkt på og jobbe meget seriøst med mattrygghet, er forbrukerpolitikk på sitt aller beste.

I tillegg er det også min oppfatning at den moderne norske forbruker mye mer enn noen gang er opptatt av matmangfoldet i handledisken. Derfor er det så viktig at vi gjennom matpolitikken, og også i landbrukspolitikken, klarer å legge til rette for at vi kan få fram det matmangfoldet som i og for seg nå eksemplifiseres ute på bygda, ved at lokale tradisjoner, historiene, vil bli knyttet til den nye osten, til den nye spekeskinka – noe som også vil nå fram til flere forbrukere.

Jeg er opptatt av å føre en forbrukervennlig politikk. Jeg mener at hensynet til mattrygghet og matmangfold åpenbart er forbrukerpolitiske spørsmål, som det jobbes med i Regjeringa, og som det er viktig å fokusere på i tiden som kommer.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [11:03:35]:

Jeg synes statsråden burde ha såpass respekt for Stortinget at han svarer på de konkrete spørsmålene som blir stilt i spørretimen. I tillegg synes jeg det ikke er særlig bra at statsråden etter hvert spørsmål åpner med at spørreeren har en enkel inngang.

Jeg vil spørre statsråden på nytt: Er det Regjeringens politikk at maten skal bli dyrere, eller er det det ikke?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:04:06]: Jeg kan ikke svare noe annet på det spørsmålet enn det jeg svarte da representanten Sørfonn stilte sitt spørsmål tidligere i dag, om innretninga på jordbruksoppgjøret.

Vi står altså foran jordbruksoppgjøret. Hva som vil bli innretninga på det, om en velger en innretning som handler om bruk av budsjettmidler – i fjor var skattelette en vesentlig del av jordbruksoppgjøret – eller om en velger en inngang hvor en økning i målpriser er en del av forhandlingsresultatet, vil det være helt galt av meg å stå her i Stortinget og forskuttere. Forhandlingene – og resultatet av dem – er like om hjørnet.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Ivar Kristiansen.

Ivar Kristiansen (H) [11:05:02]: Når det gjelder tilnærmingen til det oppgjøret som statsråden refererte til, tror jeg det er veldig viktig at matministeren i statsråden får en mer sentral plass enn det dagens spontanspørretime kanskje har gitt inntrykk av. Svaret her er definitivt at innad i Senterpartiet vil man ikke miste nattesøvnen i det hele tatt om matvareprisene i Norge skulle stige betraktelig.

Det som er viktig, og som hele Regjeringen snakker om når det gjelder den kommende WTO-avtalen – spørsmålet er ikke om det blir en WTO-avtale, men når – er om man vil gjennomføre en systematisk tilpasning. Etter min oppfatning, og Høyres, er det der statsrådens politikk svikter – i særlig grad hvis tilfellet er at norske forbrukere vil få høyere matpriser. Er statsråden enig med meg i at det man legger opp til når det gjelder WTO-avtalen – som

vi vet kommer – er en antitilpasningspolitikk til det som måtte komme?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:06:15]: Jeg vil hen- vise til det som er blitt gjort.

Jeg kan ikke med min beste vilje forstå hva som er anti-WTO-politikk ved å legge opp til et jordbruksoppgjør hvor skattelette er en vesentlig del – noe som ble gjort i fjor – og hvor budsjettvirkemidler er den andre hovedde- len. Når de budsjettvirkemidlene som blir brukt, i tillegg kan plasseres i grønn boks, er det helt uforståelig for meg hva som ligger i en anti-WTO-politikk. Vi har faktisk en politikk som er bærekraftig i forhold til den.

Presidenten: Lars Sponheim – til oppfølgingsspør- søsmål.

Lars Sponheim (V) [11:06:58]: Landbruks- og mat- ministeren har ved gjentatte anledninger i denne spontan- spørretimen gitt uttrykk for at skatteendringer er blitt foretatt i samband med fjorårets jordbruksoppgjør. Jeg vil minne om at skatteendringer er noe som Stortinget foretar – etter at finansministeren har invitert til det i forbindelse med statsbudsjettet. Det er ikke forhandlingstema i noe oppgjør – noen vår. Men det er ikke det jeg vil spørre om, jeg vil spørre om mulighet for prisøkning.

I god tid før årets jordbruksoppgjør har Bondelaget, f.eks., blant sine medlemmer hatt en studiesirkel basert på at det ikke er grunnlag for store prisøkninger. Det overras- kende var at Senterpartiets landsmøte skapte inntrykk av at det er grunnlag for betydelig økte priser i markedet ved dette jordbruksoppgjøret. Men meg bekjent er det slik at den gjeldende WTO-avtalen setter helt klare grenser for hvor store prisøkninger som kan tas ut i Norge, på grunn av WTO-avtalen og gjeldende tollsatser.

Kan statsråden bekrefte at vi er underlagt den avtalen på en måte som gjør at det er bare å dempe forventningene til økte priser i årets jordbruksoppgjør, helt uavhengig av hva man skulle ønske hadde vært mulig?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:08:05]: Jeg tror representanten Sponheim bedre enn de fleste her ser gren- seflaten i forhold til det som kan defineres som forhand- lingsspørsmål, nå 14 dager før kravet fra jordbruksorgani- sasjonene kommer.

Det som jeg kan bekrefte, og som er helt på linje med det som representanten Sponheim sier, er at den forrige WTO-avtalen som ble inngått, legger rammer for hva som kan gjøres på prissiden i Norge. Det er helt åpenbart. Så kan det diskuteres hvor store de rammene er og hvordan en skal forholde seg til det som måtte komme, men det ligger en ramme i WTO-avtalen basert på Uruguay-run- den. Det er åpenbart.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfohn – til oppfølgings- spørsmål.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [11:08:50]: Dersom jordbruksoppgjøret skulle enda med at målprisane på

landbruksvarer vert auka, vil nok det verta ein meir krev- jande situasjon for norsk næringsmiddelindustri enn for norske forbrukarar, for næringsmiddelindustrien opererer med svært stramme marginar og toler slett ikkje å få for- verra sine konkurransevilkår no. Faren for utflagging er faktisk reell. Samtidig må yrkesutøvarane i landbruket få ein inntektsvekst i kroner som minst matchar det ein har i andre yrkesgrupper.

Mitt spørsmål er då: Ser landbruksministeren andre løysingar på denne floken enn at Regjeringa må leggja be- tydelege beløp i potten?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:09:36]: Jeg tror ikke at jeg røper noen store nyheter ved å si at det i ho- vedsak er tre måter å øke inntektene i landbruket på. Den ene er reduksjoner, enten i skatt eller i kostnader for øv- rig. Den andre er budsjettmidler, og den tredje er prisøk- ninger. Det er innenfor de rammene jordbruksforhand- lingene har blitt ført i Norge tidligere, og det er selvsagt innenfor de rammene jordbruksforhandlingene vil bli ført i år.

Presidenten: Øyvind Korsberg – til oppfølgings- spørsmål.

Øyvind Korsberg (FrP) [11:10:07]: Det hadde vært naturlig å stille et oppfølgingsspørsmål til landbruks- og matministeren, men i og med at han ikke svarer på de spørsmålene som blir stilt, vil jeg heller stille et oppfølgings- spørsmål til finansministeren.

Landbruksbasert næringsmiddelindustri representerer 16 pst. av industrissysselsettingen i Norge, og en vesentlig del av denne industrien ligger i distriktene. Industrikon- sernet Orkla frykter et dyrt landbruksoppgjør. De varsler at det nå kan bli aktuelt å flytte ut deler av produksjonen på grunn av høye kostnader.

Hvilke konkrete grep vil Regjeringen gjøre for å hindre utflagging av landbruksbasert næringsmiddelindustri?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:11:00]: For det første foregår ikke jordbruksforhandlingene i Stortingets sal. For det andre er dette landbruksministerens konstitu- sjonelle ansvar. Jeg har ikke tenkt å blande meg inn i den diskusjonen.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen over, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en lang rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sam- menheng til den oversikt som er omdelt på representante- nes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent.

– Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Steinar Gullvåg til kommunal- og regionalministeren, vil bli besvart av olje- og energiministeren på vegne av kommunal- og regionalministeren, som er bortreist.

Spørsmål 4, fra representanten Vera Lysklætt til kommunal- og regionalministeren, er overført til miljøvernministeren som rette vedkommende.

Spørsmålene 11, 12, 13 og 16, fra henholdsvis representantene Martin Engeset, Thore A. Nistad, Trond Hellesland og Borghild Tenden til samferdselsministeren, vil bli besvart av arbeids- og inkluderingsministeren på vegne av samferdselsministeren, som er bortreist.

Spørsmålene 14, 15, 17 og 18, fra henholdsvis representantene Bård Hoksrud, Arne Sortevik, Jan Sahl og Torbjørn Andersen til samferdselsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 20, fra representanten Bjørg Tørresdal til arbeids- og inkluderingsministeren, bortfaller, da spøreren ikke er til stede.

Spørsmål 22, fra representanten Kari Lise Holmberg til arbeids- og inkluderingsministeren, er overført til justisministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 25, fra representanten Trine Skei Grande til barne- og likestillingsministeren, er overført til olje- og energiministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra olje- og energiministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 3, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 29, fra representanten Dagrun Eriksen til helse- og omsorgsministeren, bortfaller, da spøreren ikke er til stede.

Spørsmål 30, fra representanten Laila Dåvøy til helse- og omsorgsministeren, bortfaller, da spøreren har sykdomsforfall.

Spørsmål 32, fra representanten André N. Skjelstad til fornyings- og administrasjonsministeren, er overført til miljøvernministeren som rette vedkommende. Imidlertid bortfaller spørsmålet, da spøreren ikke er til stede.

S p ø r s m å l 1

Gunnar Gundersen (H) [11:11:59]: Jeg vil gjerne få stille finansministeren et spørsmål:

«Skogformuene skal justeres. For «andre verdier knyttet til eiendommen» står det i rettledningen at «Beregningene av formuesverdiene skjer ved at brutto leie-/festeinntekter som fremgår av næringsoppgaven, multipliseres med kapitaliseringsfaktoren». Skogeiere blir dermed pålagt å betale formuesskatt også på sine kostnader.

Vil statsråden klargjøre at bruttoinntekter ikke er grunnlag for formuesberegningene, eller er dette et signal om at prinsippene for formuesverdier skal endres?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:12:47]: Skattepliktig formue skal som hovedregel fastsettes til eiendelens omsetningsverdi. Dette gjelder ikke for skog. For skog er bruksverdien avgjørende, dvs. den verdien skogen har på lengre sikt ved rasjonell skjøtsel og drift.

Revisjon av formuesverdiene av skog har normalt funnet sted med ti års mellomrom. Sist gang en fullstendig revisjon ble foretatt, var i 1990. Revisjonen som skulle vært foretatt i år 2000, er av flere grunner blitt utsatt. Hovedgrunnen er at metoden som ble benyttet i 1990, var svært omstendelig både for skogeierne og ligningsetaten og derfor uegnet for en nytaisering.

Etter en grundig prosess med bl.a. to høringsrunder har Skattedirektoratet gitt en ny forskrift om verdsetting av skog med virkning fra 2006. Etter den første høringsrunden ble det foreslått en rekke endringer av næringsorganisasjonene. Disse er i det store og hele tatt hensyn til i den vedtatte forskriften. Forskriften innebærer vesentlige forklringer ved at en kommer fram til verdien av netto årlig tilvekst ved utstrakt bruk av sjablonger, bl.a. for priser og kostnader.

Det stilles spørsmål ved om beregningsprinsippet for fastsettelsen av andre verdier knyttet til skogeiendommen er blitt endret i forbindelse med den siste revisjonen. Dette er ikke tilfellet. Som tidligere skal formuesverdien av f.eks. jakt, fiske, tomtegrunn, sandtak og steinbrudd beregnes med utgangspunkt i hva selve rettigheten er verd. Andre tilleggsytelser som det mottas vederlag for, skal holdes utenfor. Det er bare inntekten fra selve rettigheten som tas med og kapitaliseres. Eksempelvis skal inntekter fra utleie av hytter, jakthunder, kjøretøy o.l. i forbindelse med utleien av jakt- og fiskerettigheter trekkes ut før formuesverdien av selve jakt- og fiskerettighetene beregnes.

Faktisk, brutto, leieinntekt av tomter, jakt og fiske vil oftest gi et godt bilde av rettighetsverdien. Slike inntekter kan svært ofte oppnås uten nevneverdige driftskostnader. Også administrasjonskostnader ved slik utleie vil oftest være så bagatellmessige at de ikke monner noe særlig i verdivurderingen. Også tidligere så en bort fra administrasjonskostnader ved verdsettelse av festerettigheter, bl.a. på grunn av lav kapitaliseringsfaktor. Slik er det fortsatt.

Gunnar Gundersen (H) [11:15:22]: Jeg takker for et skikkelig byråkratisk svar.

Dette er det nesten umulig å lese seg til i forskriftene. Regnskapsførere over hele landet reiser rundt og forteller folk at det er brutto inntekt når det gjelder jakt, som skal legges til grunn. Det har skapt sjokkbølger rundt omkring i skogbruket blant folk som frykter 1 000 pst. økning i formuesverdi, nettopp fordi man ikke tar hensyn til kostnadene. Den forskriften som ble sendt ut, er gjennomsyret av at man ikke ser annet enn at dette er døde leieinntekter, som ikke medfører verdiskaping og sysselsetting.

Jeg hadde håpet at finansministeren faktisk hadde skjønt at det oppfattes ganske dramatisk ute at man kan få slike formuesøkninger. Jeg hadde håpet at finansministeren hadde kommet med et klart svar om at det kun er leieinntekter, ikke kostnader, som skal medberegnes i formuesskatten, for det venter man faktisk på ute.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:16:22]: Jeg viser til det svaret som jeg allerede har gitt. Det er selvsagt slik at det må være ganske detaljert, for alle typer skatteregler er

ganske detaljerte. Og det skal ikke være noen betydelig klarhet rundt dette spørsmålet.

Gunnar Gundersen (H) [11:16:46]: Jeg vil gjerne følge opp dette.

Jeg har ennå ikke helt klart for meg om finansministeren virkelig vil klargjøre at det er nettogrunnlaget som skal legges til grunn. Dette er ganske viktig, også sett i forhold til neste spørsmål, for det er veldig mange som kommer ut med ekstremt høye formuesverdiøkninger. Og når det gjelder det som Landbruksdepartementet har ønsket å stimulere til i mange år, nemlig tilrettelagte produkter som bidrar til verdiskaping ute i Distrikts-Norge, og som skaper sysselsetting, så kommer de som driver med det, veldig dårlig ut. Risikoen er at man faktisk legger ned den type virksomhet og går over til rene utleiemodeller, og det er ikke Distrikts-Norge tjent med.

Jeg ville gjerne hatt en klar avklaring fra finansministeren.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:17:34]: Jeg skal ikke gå noe nærmere inn i realitetene i forhold til det svaret som jeg allerede har gitt, men de voldsomme, dramatiske virkningene av dette er ikke det som Finansdepartementet har lagt til grunn når vi har kommet med dette forslaget. Vi har beregnet en provenyinntekt av de endringene som er gjort, på 10 mill. kr. Det står ikke i samsvar med de – hva skal jeg si – skrekkvisjonene som mange tror at disse reglene innebærer.

S p ø r s m å l 2

Svein Flåtten (H) [11:18:20]: Jeg har et spørsmål til finansministeren – vi holder oss i skogen i det vakre våråret:

«De nye formuesberegninger av skog varslet i budsjettet for 2007 gjennomføres nå for landets 120 000 skogeiere. Resultatene av denne gjennomgangen viser generelt betydelige økninger i formuesverdier for svært mange og enkeltutslag på opptil 2 000 pst. i verdiøkning.

Kan statsråden bekrefte at den anslåtte totale formuesskatteøkning i budsjettet for skogeiere på 10 mill. kr står fast, og at det vil bli innført ordninger som kompenserer de skogeiere som blir urimelig høyt beskattet som følge av de nye beregningsmetodene?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:19:13]: Nå har vi akkurat hatt én runde om dette spørsmålet, og jeg kan vise til mitt forrige svar, særlig når det gjelder begrunnelsen for hvorfor det var behov for å gjøre endringer i dette skatteopplegget. Og dette er grundig forankret gjennom to høringsrunder.

Derfor er det etter mitt syn ikke riktig å framstille de nye verdsettelsesreglene som noe som bidrar til en utilsikket skatteøkning for landets skogeiere. Jeg er kjent med at de nye takseringsreglene for skog i en del tilfeller vil bidra til å øke formuesverdien av skogen betydelig. Men det er ikke urimelig at skogeiere som har nytt godt av en lav formuesskatt på skogeiendom i en årrekke som følge av en

svært lav formuesverdsettelse ved forrige revisjon, får økt formuesskatt med de nye reglene. Jeg vil samtidig minne om at dersom den nye verdsettelsesmetoden gir en svært stor økning i ligningsverdien, åpner forskriften for en gradvis innfasing av denne.

Det er dessuten tatt hensyn til eventuelle uheldige utslag av de nye takseringsreglene. For det første er det åpnet for at det kan foretas en korleksjon i tilfeller med en svært høy andel ungskog. For det andre kan det benyttes en forhøyet kostnadssjablong i de tilfeller der driften er særskilt kostnadskrevende. For det tredje er skogfaktoren som skal benyttes for å beregne den kapitaliserte skogverdien, satt svært moderat.

I statsbudsjettet for 2007 legger Regjeringen til grunn en netto provenyvirkning av den endringen på 10 mill. kr.

Jeg er opptatt av at virkningen av de nye takseringsreglene ikke blir en helt annen enn forutsatt. Jeg har derfor bedt Skattedirektoratet om å undersøke nærmere endringene i formuesverdiene av skogeiendommene så snart selvangivelsene for 2006 med de nye innrapporterte formuesverdiene foreligger. Departementet vil så snart som mulig etter dette foreta en gjennomgang av dette tallmaterialet i lys av det som ble presentert i forbindelse med budsjettet for 2007.

Svein Flåtten (H) [11:21:28]: Jeg takker for svaret. Jeg synes det er positivt i den retning at finansministeren vil se på beløpet på 10 mill. kr, for de meldingene som kommer når det gjelder størrelsen på de beløpene som man hører om, tilsier at dette antakelig vil bli atskillig mer. Men jeg vil gjerne understreke at dette at man gir en viss kompensasjon i tillegg til at man ser på totalbeløpet, må være en betingelse.

Har finansministeren tenkt på hvordan dette bringes til Stortinget og til offentligheten? Hvordan greier vi å se dette? Hvordan får man kunnskap om dette? Det er 120 000 skogeiere, og dette er et betydelig arbeid. I parentes bemerket vil jeg si at det er et altfor stort arbeid for disse 10 mill. kr, men det får jo være finansministerens sak hvordan hun vil angripe sine skatteøkninger.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:22:36]: For det første har jeg lyst til å minne om at denne prosessen har vært veldig bred og veldig grundig i forhold til de omleggingene som har vært, med grundige høringsrunder. Det var stor grad av enighet om at de reglene vi hadde, ikke var praktikable videre framover. Det er et utgangspunkt. Det er ikke slik at Finansdepartementet har sittet og funnet på noe som kommer som en stor overraskelse på næringen. Det er det ene.

Det andre er at vi nå skal gå igjennom dette og se på det. Det er et positivt svar jeg gir representanten Flåtten her i forhold til de problemstillingene som er kommet opp. Det er vanskelig for oss å forstå at de endringene som er gjort, kan ha så dramatiske konsekvenser som enkelte nå sier, når våre beregninger viser et mer-proveny på 10 mill. kr, som er et forsiktig anslag. Vi kommer til å gå igjennom dette med utgangspunkt i å se om det er utilsik-

tede virkninger av denne skatteomleggingen som betyr at den skal vurderes.

Stortinget vil selvfølgelig få orientering hvis vi foreslår endringer i dette, og representanten Flåtten vil få svar på alle de spørsmålene han måtte ønske å stille.

Svein Flåtten (H) [11:23:47]: Det får representanten alltid.

Jeg har lyst til å si at næringen har vært inne i denne prosessen, også i den forrige runden, og vært klar over at det kommer endringer. Jeg tror også at næringen har vært klar over, og selvsagt aksepterer, at man kanskje får økninger på det nivået som har vært skissert i nasjonalbudsjettet – altså rundt 30 pst. – som tilsvarer det som har vært økningen i ligningsverdien på annen eiendom. Derfor er jeg glad for det svaret finansministeren her har gitt, nemlig at man vil se på utslagene av dette, som helt opplagt blir gale. Det svaret er jeg tilfreds med.

Jeg regner også med at næringen vil være tilfreds med det, og at de ikke minst vil følge opp at finansministeren står ved sitt.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:24:37]: Jeg har ikke noe ytterligere å legge til dette. Jeg regner med at representanten Flåtten kommer til å følge nøye med på alle skritt framover.

Svein Flåtten (H) [11:24:47]: Selvsagt.

S p ø r s m å l 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Steinar Gullvåg til kommunal- og regionalministeren, vil bli besvart av olje- og energiministerens på vegne av kommunal- og regionalministeren.

Steinar Gullvåg (A) [11:25:04]: Jeg skal få lov til å stille følgende spørsmål til stedfortredende kommunal- og regionalminister:

«Kontrollutvalgene i Nøtterøy og Tønsberg kommuner har gjennomført en anbudsprosess ved kjøp av revisjonstjenester. Klagenemnda for offentlige anskaffelser har kommet til at de brøt reglementet. Etter mine begreper skal kommunenes kontrollutvalg kunne kontrollere alle deler av kommunenes virksomhet, også anskaffelsesvirksomheten.

Vil statsråden bidra til en innskjerping av regelverket for kommunale kontrollorgan, slik at vi i framtida kan unngå at slike organ opptrer som både «bukke» og «havresekk»?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:25:56]: La meg for ordens skyld starte med å understreke at mitt svar er av generell art, og jeg oppfatter det heller ikke slik at jeg er bedt om å kommentere den konkrete saken i Nøtterøy og Tønsberg.

Det følger av loven at kommunene har frihet til selv å bestemme om de vil gjennomføre revisjonen i egen regi eller konkurranseutsette den. Det er kommunestyret som

velger revisor. Dette gjelder enten revisjonen skjer i egen regi eller av en markedsaktør.

Dersom kommunestyret gjør en prinsippbeslutning om å gjennomføre konkurranseutsetting, er det kontrollutvalgets oppgave å sette revisjonen ut på anbud. Når anbudene er vurdert, skal kontrollutvalget bringe resultatet inn for kommunestyret for valg av revisor. Det er altså kontrollutvalgets ansvar å forberede saken for kommunestyret, derunder sørge for at det blir gjennomført en anskaffelsesprosess i samsvar med regelverket om offentlige anskaffelser. Men jeg understreker at det etter lov og forskrift er kommunestyret selv som velger revisor. Kontrollutvalget har kun innstillende myndighet.

Representanten Gullvåg mener dette er uheldig fordi kontrollutvalget skal føre tilsyn med hele kommunens virksomhet, også anskaffelsesvirksomheten. Anskaffelse av revisjonstjenester har en spesiell karakter. Revisjon er en del av kontrollen med kommunens virksomhet. Etter min oppfatning er det bedre at kontrollutvalget forbereder en slik sak for kommunestyret enn at administrasjonssjefen gjør det. Det er jo nettopp administrasjonen som skal være gjenstand for revisjon, og det ville være langt mer uheldig om administrasjonen fikk innflytelse på valg av revisor enn at kontrollutvalget gjennomfører denne prosessen.

Så kommer vi til spørsmålet om hvem som kontrollerer kontrollutvalgets arbeid i den forbindelse. Det er fristende å henvise til de gamle romere i denne sammenheng, for denne problemstilling er ikke ny. «Hvem vokter vokterne?» spurte romerne allerede i det første århundret. Vel, i dette tilfellet vil det være kommunestyret i første omgang – som det øverste kontroll- og tilsynsorgan i kommunen. I neste omgang vil det være KOFA, som etter det som er opplyst i denne saken, nettopp har gjennomført en slik kontroll. Regelverket for bestilling av revisjonstjenester i kommunene gir etter min oppfatning uttrykk for en rimelig balansering av de hensyn som gjør seg gjeldende, ved at kontrollutvalget forbereder saken og kommunestyret velger revisor.

Steinar Gullvåg (A) [11:28:24]: Jeg takker statsråden for svaret.

Nå er situasjonen den at kontrollutvalgene i de nevnte kommunene som har gjennomført en prosess i tråd med den beskrivelse som statsråden har gitt, har dokumentert at de faktisk ikke besitter den nødvendige kompetanse for å gjennomføre en anbudsprosess slik meningen er etter gjeldende regelverk.

Poenget må være at også kontrollutvalgene sikrer seg en slik kompetanse som en forutsetning for å kunne gjennomføre en anbudsprosess når det gjelder offentlige anskaffelser. Med mindre de har denne kompetansen, er også kontrollutvalgene uegnet til å kontrollere anskaffelsesprosesser i det hele tatt i kommunene. Jeg ser dette som et betydelig dilemma.

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:29:22]: Som sagt er det vanskelig for meg å gå inn på den konkrete saken. Men på prinsipielt grunnlag støtter jeg representanten i at

de selvsagt må inneha den kompetanse som er nødvendig for å kunne gjennomføre sine oppdrag på en tilfredsstillende måte.

Til syvende og sist er det kommunestyrets ansvar å sørge for at underliggende etater har nødvendig kompetanse, enten i form av de valg man gjør, eller i form av de ansettelser man gjør av sekretariat for f.eks. kontrollutvalg. Det ansvar som kommunestyret sitter med som overordnet kommunalt organ, kan de på ingen måte fraskrive seg. Gjennom det må de også sørge for at man i alle ledd i en kommunal organisasjon sitter med den kompetanse som er nødvendig for å kunne ivareta sine oppgaver på en tilfredsstillende måte. Det er jeg helt enig med representanten i.

Steinar Gullvåg (A) [11:30:14]: Offentlige og kommunale anskaffelser er etter gjeldende regelverk en ganske komplisert prosess, og det gjelder også kjøp av revisjonstjenester. Jeg tror at det vil være vanskelig for kommunene, store eller små, å etablere tilstrekkelig kompetanse flere steder i den kommunale administrasjon for å kunne gjennomføre slike prosesser. Jeg vil i lys av dette igjen anbefale statsråden å se nærmere på om ikke regelverket kan endres, slik at man kan unngå at kontrollutvalgene kommer i en slik uheldig situasjon som tilfellet har vært i de to nevnte kommunene.

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:31:05]: Jeg henviser for så vidt til mitt første svar, i forhold til at man har et system hvor man også skal kontrollere de som kontrollerer, nemlig gjennom kommunestyret som øverste kontroll- og tilsynsorgan i kommunen, og i neste omgang gjennom KOFA.

Jeg tar med meg de innspill som har kommet fra representanten, og skal sørge for at de blir overbrakt til kommunalministeren.

Presidenten: Vi går da til spørsmål 25.

S p ø r s m å l 25

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Trine Skei Grande til barne- og likestillingsministeren, vil bli besvart av olje- og energiministeren som rette vedkommende.

Trine Skei Grande (V) [11:31:51]: Jeg er litt forundret over det, men det gjør meg enda mer spent på svaret.

«En offensiv klimapolitikk forutsetter både en aktiv regjering og aktive borgere, men det er ikke alltid lett for forbrukere å ta klimavennlige valg.

Vil statsråden ta initiativ til å synliggjøre og utvide dagens energimerkingskrav, slik at det blir lettere å være en klimabevisst forbruker?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:32:14]: Vi har allerede i Norge innført en rekke krav til energimerking av energiforbrukende produkter. Denne gjennomføringen har hovedsakelig funnet sted som en del av EØS-avtalen.

Gjennom lovverket pålegger vi produsenten å energimerke både husholdningsapparater og kontorutstyr.

Nå går vi videre med energimerkingskravene. Det er vedtatt et nytt direktiv om etablering av en ramme for såkalt «ecodesign», krav til energiforbrukende utstyr. Formålet med direktivet er å sikre at miljøvennlige og energiforbrukende produkter kan omsettes fritt innenfor EØS-området gjennom energimerking av produktene. Adgangen til EØS-markedet begrenses til de energiforbrukende produkter som tilfredsstillende visse minimumskrav. Formålet med rammedirektivet er også å legge et vedvarende press på denne omsetningen, slik at produktene i EØS-området er de mest energieffektive. Rammedirektivet skal følges opp med ulike gjennomføringsdirektiv for de enkelte produkttyper.

Det politiske fotarbeidet er gjort, og vi arbeider med å innlemme direktivet i EØS-avtalen. Gjennom dette «ecodesign»-direktivet utvider vi dagens energimerkingskrav betydelig. Energimyndighetene vil følge opp merkingen gjennom tilsynsordninger som skal gjennomføres av NVE.

Jeg er derfor av den oppfatning at det representanten Skei Grande reiser spørsmål om, følges opp på en god måte med det opplegget som jeg nå har redegjort for.

Trine Skei Grande (V) [11:33:49]: Nå må jeg innrømme at jeg egentlig ble litt skuffet, for nå snakker statsråden om dette som om dette bare gjelder bruken av energi for hver enkelt forbruker. For å få til klimabevisste forbrukere må man også ha en merking som viser energiforbruket knyttet til produksjonen av de produktene man kjøper. Derfor er jeg forundret over at Regjeringa velger å la energiministeren besvare dette spørsmålet, for her må man bruke hele forbrukerlovgivningen og hele dens register. Jeg er glad for at senterpartistatsråden er veldig glad for EU-direktivet og innføringen av det, men det er i dag veldig vanskelig for forbrukerne å vite hva klimakostnadene er knyttet til alt annet forbruk. Når man står med to jakker, to biffer, eller hva det er, og man skal velge, er det veldig dårlig merking og lite informasjon om energiforbruket ved produksjonen av de ulike varene.

Så spørsmålet mitt er om statsråden synes det er viktig, eller om det ikke står på statsrådens agenda.

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:34:52]: Det er en høyst interessant og relevant problemstilling representanten tar opp. Det er en problemstilling som i aller høyeste grad gjør seg gjeldende i f.eks. spørsmålet om biff, kortreist mat i forhold til mat som blir transportert halve kloden rundt før den blir konsumert. Det kan være svært vanskelig, også i et slikt lys, å merke den typen varer i forhold til miljø, fordi den som produserer varen, i utgangspunktet ikke vet hvor langt den vil bli transportert før den blir konsumert, så det er helt klare problemstillinger.

Derimot tror jeg vi som politikere har et betydelig ansvar, også i måten vi utformer vår politikk på på ulike områder, for å legge til rette for – for å holde oss til mat – at vi skal ha mest mulig kortreist mat, for på den måten å ivareta miljøet på en god måte.

Det er ikke uvesentlig det vi gjør på det området som jeg nå nevnte i svaret mitt. Det er betydelige skritt i riktig retning for å sørge for at vi får så energieffektive produkter som overhodet mulig.

Trine Skei Grande (V) [11:36:02]: Venstre er veldig glad for det, og jeg tror også forbrukerne etterlyser det. Vi har tro på bruken av markedet som et middel her. Hvis man står med to jakker, er det stort sett snitt, farge og pris som avgjør hvilken av dem man tar.

Tror statsråden virkelig at det ikke er mulig å tenke ut måter å merke andre varer på enn bare elektriske artikler, slik at man får muligheten til å foreta gode klimavalg og gode valg når det gjelder hele vårt økosystem, også når man foretar vanlige forbrukervalg i hverdagen?

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:36:41]: Til en viss grad kan nok det være mulig. Nå må jeg vel si at dette på mange måter ikke ligger innenfor det som er mitt departement, og jeg ser heller ikke hvordan forbrukerministeren skal kunne besvare det spørsmålet på en veldig utfyllende måte.

På en jakke som er produsert i Kina, hvis produsenten skal ha ansvar for å merke jakken i forhold til miljø, måtte merkingen vært ulik avhengig av hvilket land jakken skulle selges i. Igjen er vi tilbake til f.eks. transport, hvor miljøkonsekvensene av transport vil være vidt forskjellig om jakken selges i samme by som den er produsert, eller på den andre siden av jorda. Den miljøkostnaden vil være veldig forskjellig fra produkt til produkt. Jeg tror derfor representanten ser at det er helt klare begrensninger når det gjelder de muligheter som finnes for å få til en god merking, nettopp med det utgangspunkt som representanten tar.

Presidenten: Vi går så tilbake til spørsmål 4.

S p ø r s m å l 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Vera Lysklætt til kommunal- og regionalministeren, er overført til miljøvernministeren som rette vedkommende.

Vera Lysklætt (V) [11:38:05]: Mitt spørsmål går, som sagt, til miljøvernministeren:

«Norske kommuner råder over tiltak og virkemidler som gjør at de samlet kan bidra til å redusere de nasjonale klimautslippene med 15 pst. En nasjonal klimadugnad krever ansvarsfordeling, systematisk arbeid og tydelige mål på alle nivåer. Lokale og regionale klima- og energiplaner er en god start på et målrettet arbeid.

Hvor mange kommuner har vedtatt egne klimaplaner?»

Statsråd Helen Bjørnøy [11:38:38]: Jeg er kjent med at om lag 50 kommuner har laget egne klimahandlingsplaner. Jeg vil benytte anledningen til å berømme de kommunene som utnytter de mulighetene de har til å skape en klimavennlig utvikling på lokalt nivå gjennom den

type planlegging. Det er fortsatt betydelige utnyttede muligheter når det gjelder å redusere klimagassutslipp gjennom bruk av kommunale virkemidler.

I stortingsmeldingen om klimapolitikk, det som vi ofte kaller sektorvise klimahandlingsplaner, vil jeg komme tilbake til hvordan vi skal legge til rette for et enda mer aktivt kommunalt klimaarbeid. Og som også representanten og Stortinget vet, vil jeg legge fram denne meldingen i vår, slik som tidligere varslet i Stortinget.

Vera Lysklætt (V) [11:39:33]: Jeg vil takke for svaret.

Jeg har et oppfølgingsspørsmål. Etter forslag fra tidligere miljøvernminister Guro Fjellanger fra Venstres ble det i 2000 avsatt en pott på 7 mill. kr til lokale klima- og energiplaner. Statens forurensningstilsyn fikk i oppgave å administrere støtteordningen. SFT mottok 58 søknader. Dette viser at mange kommuner og fylkeskommuner vil gjøre en innsats, men fortsatt har altså bare én av fire kommuner en egen klimaplan.

Statsråden har ved flere anledninger uttrykt et ønske om at flere kommuner må utarbeide klimaplaner. Hvordan vil Regjeringen sørge for at flere kommuner utarbeider slike planer?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:40:16]: Som jeg sa i mitt første svar, vil jeg komme tilbake til Stortinget i forbindelse med stortingsmeldingen om klimapolitikk. Derfor kan jeg ikke nå gå i detalj på hvilke forslag vi vil fremme i den stortingsmeldingen. Men jeg kan bekrefte at en styrket klimaplanlegging, også på kommunalt nivå, vil stå sentralt i den meldingen.

Vera Lysklætt (V) [11:40:48]: Takk også for dette svaret.

Senter for klimaforskning har slått fast at kommunene kan bidra til så mye som 15 pst. reduksjon av klimagassutslippene gjennom sin virksomhet og sine virkemidler. Kommunene er derfor en svært viktig aktør i arbeidet for å redusere klimagassutslipp. Men mange kommuner mangler de ressursene som er nødvendig for å utarbeide lokale planer.

Mitt siste spørsmål til ministeren er følgende: Har Regjeringen vurdert en støtteordning, slik at kommuner som er avhengige av eksternt bistand, kunne få et økonomisk bidrag for å utarbeide disse planene?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:41:29]: Jeg har først og fremst lyst til å si at denne regjeringen, gjennom den aktive kommunepolitikken som vi driver, har gitt alle landets kommuner en betydelig bedre økonomisk situasjon. Det betyr også at kommunene har fått et helt annet handlingsrom til å iverksette planer for klimagassreducerende tiltak. Det vet jeg, fordi jeg reiser mye rundt i Kommune-Norge og ser at veldig mange kommuner er opp-tatt av det.

Som jeg har nevnt, vil vi komme tilbake til Stortinget med forslag om ytterligere tiltak, for å gi kommunene enda bedre mulighet til å lage gode klimaplaner.

S p ø r s m å l 5

Gunnar Kvassheim (V) [11:42:33]: «Som en oppfølging av Lavutslippsutvalgets innstilling vil Venstre at Norge skal forplikte seg til å redusere klimagassutslippene med 30 pst. innen 2020.

Er statsråden enig i at et slikt ambisiøst mål er nødvendig som utgangspunkt for å få de ulike sektorene og næringsaktørene med på den krevende offensiven som trengs for å få ned klimagassutslippene?»

Statsråd Helen Bjørnøy [11:42:59]: Norge går, i likhet med EU, inn for å begrense økningen i den globale middeltemperaturen til maksimalt 2 °C over det som vi kaller førindustrielt nivå. Realisering av dette målet vil kreve at de globale utslippene minst må halveres, sammenlignet med 1990-nivået innen 2050. Norge skal ta sin del i en dugnad som kan sikre tilstrekkelige reduksjoner i de globale utslippene. Regjeringen vil vurdere utslippsmål på mellomlang og lang sikt i en langsiktig strategi for å bidra til at økningen i den globale middeltemperatur holdes innenfor 2 °C.

Høringen av Lavutslippsutvalgets innstilling er avsluttet. Departementet har fått inn en rekke uttalelser, der et stort flertall understreker betydningen av å fastsette et utslippsmål. Regjeringen arbeider nå med oppfølgingen av Lavutslippsutvalgets innstilling og vil komme tilbake til Stortinget med dette.

Gunnar Kvassheim (V) [11:44:23]: Jeg ser fram til det. Jeg håper statsråden kan bekrefte at det måltallet en eventuelt setter, vil ha relevans i forhold til Kyoto-målet, altså tilbake til 1990–1991.

Så har jeg et spørsmål knyttet til det faktum at Stortinget nå vet at de sektorvise klimahandlingsplanene først kommer i mai/juni, eventuelt juni, til Stortinget. Det betyr at de kommer så sent at de ikke kan bli behandlet her før sommerferien.

Hva er grunnen til at man ikke står ved den opprinnelige informasjonen til Stortinget om at meldingen skulle komme i mai? Med utgangspunkt i den informasjonen var en i Stortinget innstilt på å se om det var grunnlag for å få til et bredt klimapolitisk forlik allerede før sommeren. Nå vil vi være i den situasjonen at sluttbehandlingen først kan skje før jul, og det betyr at Norge står uten en avklart politikk her i et halvt år, en situasjon vi burde vært foruten. Det betyr at en kommer til å sakke akterut nasjonalt, og at en kommer i en bakevje også internasjonalt.

Statsråd Helen Bjørnøy [11:45:25]: Jeg har gjentatte ganger fra Stortingets talerstol sagt at klimameldingen om de sektorvise klimahandlingsplanene vil bli lagt fram våren 2007. Stortinget er på vanlig måte blitt orientert om framdriftsplanen for meldingen, noe som innebærer at meldingen legges fram i mai. Det er det vi jobber etter, og det er ingen endring i den framdriftsplanen.

Gunnar Kvassheim (V) [11:45:55]: Det betyr at den informasjonen som ble gitt til energi- og miljøkomiteen i

går om at en kunne vente at disse sektorvise handlingsplanene ville bli lagt fram i juni, var feil, og at den informasjonen Stortinget har fått tidligere når det gjelder dette dokumentet, om at planene vil bli lagt fram i mai, er riktig.

Jeg vil i tilfelle anmode miljøvernministeren om å levere meldingen til Stortinget så tidlig i mai at det er grunnlag for å sluttbehandle den. Kommer den på mais siste dag, er det ikke realistisk å få dette i mål i løpet av de to ukene som gjenstår av sesjonen. Det vil være svært uheldig at Norge ikke får på plass et måltall, men enda verre at en ikke får sett hvilke av tiltakene det kan være bred enighet om i Stortinget. Jeg oppfatter dette som at Regjeringen synes å styre mot en framleggelse som vil gi den utgangen at en taper et halvt år i forhold til Stortingets behandling.

Statsråd Helen Bjørnøy [11:46:53]: For meg fortøner disse spørsmålene og kommentarene seg litt underlige, fordi jeg fra denne talerstolen mange ganger har sagt at stortingsmeldingen vil komme i løpet av våren 2007. Stortinget har gjennom vanlig framgangsmåte blitt orientert om at den legges fram i mai. Det arbeider vi etter, og det er ingen endring i de planene.

S p ø r s m å l 6

Anne Margrethe Larsen (V) [11:47:41]: «Norge bør sette seg ambisiøse mål for kutt i utslipp av klimagasser for å innfri Kyoto-forpliktelsene. For at Norge skal kunne fremstå med troverdighet som miljønasjon, bør det vesentlige av CO₂-kuttene finne sted i Norge, og ikke gjennom kvotekjøp i utlandet.

Kan statsråden bekrefte at Regjeringen vil lage et opplegg for klimakutt som gjør at Norge internasjonalt kan fremstå som en ledende miljønasjon?»

Statsråd Helen Bjørnøy [11:48:17]: Regjeringen har slått fast at utslippsforpliktelsen under Kyotoprotokollen skal oppfylles gjennom en kombinasjon av nasjonale tiltak og bruk av Kyoto-mekanismene, slik protokollen legger opp til, der en betydelig del av utslippsreduksjonene skjer gjennom nasjonale tiltak. Våren 2007 skal, som jeg har sagt tidligere, Regjeringen legge fram en stortingsmelding med disse sektorvise klimahandlingsplanene. I denne vil vi presentere virkemidler og tiltak som skal gi reduserte utslipp i samtlige samfunnssektorer, gjennom konkrete og forpliktende planer for henholdsvis avfalls-, energi-, industri-, petroleums-, transport-, fiskeri- og landbrukssektoren.

Denne våren vil vi også legge fram for Stortinget et forslag til endring av klimavoteloven. Forslaget er nå ute på høring, og det innebærer et system for handel med klimagasskvoter som vil bidra til reduksjon av klimagassutslippene og til overholdelse av Kyotoprotokollens forpliktelser. Samlet vil Regjeringen gjennom disse initiativene sikre at Norge bidrar til helt nødvendige kutt i klimagassutslippene.

Anne Margrethe Larsen (V) [11:49:56]: Jeg takker for det foreløpige svaret.

Etter min vurdering er det flere forhold som kan bidra til å svekke Norges omdømme som miljønasjon, knyttet til klimavotepolitikken. Det ene er at vi kjøper en stor del av våre kvoter i utlandet og på den måten unnlater å rydde i eget hus. Dette sender et uheldig politisk signal til omverdenen. Det andre er sendrektighet. Vi har jo nylig fått melding om at Regjeringen har utsatt framleggelsen av sin klimamelding. EU og andre land har på sin side påtatt seg forpliktelser med hensyn til CO₂-kvoter. Ja, klimaendringer er for første gang i historien et tema i FNs sikkerhetsråd.

Deler statsråden min bekymring for at disse forholdene sender feil signal ut av Norge?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:50:47]: Jeg vil gjerne henstille til at representantene holder seg til fakta. Jeg har akkurat understreket at det ikke er noen utsettelse av klimameldingen i forhold til den informasjon Stortinget har fått.

Jeg må også si at det er helt nødvendig at vi gjør begge deler når det gjelder utslippene. Vi må redusere utslippene gjennom en rekke tiltak hjemme, og vi bruker mekanismer som også gjør at vi bidrar til at andre land kan redusere sine utslipp. Jeg mener at et rikt land som Norge også har en forpliktelse til å hjelpe utviklingsland med å redusere utslippene ved at vi utvikler teknologi som kan anvendes både hjemme og ute. Vi må vite at situasjonen er så alvorlig at vi må ha utslippsreduksjoner over hele kloden. Det er altså ikke noe enten-eller. Den debatten må vi altså komme videre med.

Anne Margrethe Larsen (V) [11:51:57]: Jeg takker igjen for svaret.

Jeg er enig i at vi må rydde i eget hus, og at vi må forholde oss til kvoteavtalen. Men jeg må innrømme at jeg har begynt å bli veldig utålmodig med hensyn til miljø og globale utfordringer. Her må vi rike land ta vårt ansvar, og Norge må nå vise til aktive miljøtiltak. Dette handler om Norges anseelse og troverdighet, som jeg nevnte i mitt innlegg tidligere.

Hvis Norge skal bli et foregangsland på miljøområdet, slik Soria Moria-erklæringen sier, er det ikke da uheldig at vi allerede nå ser ut til å ha kommet i bakleksa med hensyn til CO₂-kvoter?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:52:44]: Jeg er veldig glad med hensyn til alle representanter i Stortinget og alle miljøer over det ganske land som er utålmodige, og som ønsker å bidra til at vi får satt klima- og miljøspørsmål høyt på dagsordenen. Det er en forutsetning for at vi skal lykkes med kraftige reduksjoner, både i Norge og andre steder i verden, at dette har bred oppslutning, og at mange ulike miljøer er engasjert – næringslivet, lokale, regionale og nasjonale miljøer, innenfor det politiske systemet, ulike forskningsmiljøer, osv. Vi har heldigvis sett en oppvåkning når det gjelder miljøspørsmålet over hele verden, også inkludert Norge. Min klare henstilling til alle repre-

sentanter i dette hus er at vi nå må klare å snakke om hvilke tiltak vi faktisk skal iverksette, og at vi drar i den retningen som dette alvorlige spørsmålet krever, nemlig at vi sørger for en kraftig innsats for klimaets skyld.

S p ø r s m å l 7

Per Roar Bredvold (FrP) [11:54:03]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Mange steder i Hedmark begynner nå ulvens herjing å gi synlige virkninger på annet vilt. Blant annet er antall ulvedrepte elg og rådyr sterkt økende, noe som gir en stadig mindre elg-/rådyrstamme.

Ser statsråden denne problematikken, og hva vil hun bidra med for å få en balansert viltfordeling?»

Statsråd Helen Bjørnøy [11:54:28]: Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 for 2003-2004, Rovvilt i norsk natur, inngikk Stortinget et bredt forlik om rovviltpolitikken. Stortinget fastsatte et forvaltningsområde for ynglende ulv som berører Hedmark, Oslo, Akershus og Østfold. Det ble fastsatt et bestandsmål om tre årlige, helnorske ynglinger. I tillegg kommer grenseflokkene.

De regionale rovviltnemndene har utarbeidet forvaltningsplaner for rovvilt i sin region med utgangspunkt i de fastsatte bestandsmålene. I forvaltningsplanen legges det til rette for en arealdifferensiering slik at forvaltningen av rovvilt skal skje i de delene av regionen som er best egnet for det. For ulv har region 4, altså Oslo, Akershus og Østfold, og region 5, Hedmark, utarbeidet felles strategier for forvaltning av ulv i disse to regionene. Når bestandsmålsettingen om tre årlige ynglinger av ulv innenfor forvaltningsområdet er nådd, vil de mest konfliktfylte familiegruppene av ulv kunne tas ut gjennom lisensfelling. Rovviltnemndene vil på denne måten kunne påvirke forekomsten av ulv i de ulike delene av forvaltningsområdet for ynglende ulv, og fordele belastningen mellom ulike områder.

I 2006 er det ifølge Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt dokumentert én helnorsk yngling av ulv i Kynna, i tillegg er det usikker yngling i Julussareviret. I 2005 var det dokumentert yngling i begge revirene. Flere andre ulverevir ligger helt eller delvis innenfor Hedmark fylke. Ulvens viktigste byttedyr i våre områder er elg. I hvilken grad ulvens predasjon påvirker elgbestanden, er avhengig av både tettheten av elg, revirets størrelse, antall ulver i reviret og tilgangen på alternative byttedyr. Ifølge opplysninger fra fylkesmannen i Hedmark er fellingstallene for elg omtrent som tidligere, men innenfor ulverevir er det stedvis registrert en svak nedgang. Kommuner og rettighetshavere har imidlertid vært dyktige til å forvalte elgbestanden i områder med ulv, slik at produktiviteten totalt sett er opprettholdt. Fylkesmennene kan bidra med rådgivning i forhold til hvordan hjorteviltet bør forvaltes i områder med ulv, slik at eventuelle negative effekter av ulvens uttak i elgbestanden kan reduseres.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:57:46]: Jeg takker statsråden for et utfyllende og godt svar, selv om jeg ikke er enig i det siste som statsråden sa.

Høgskolen på Evenstad gjorde en undersøkelse sommeren 2006, for et snaut år tilbake, hvor de så på hva ulven spiste, og hvor mye den spiste. I løpet av 28 dager fant man – og jeg understreker *fant*, det var kanskje noen man ikke fant – 27 elger og 8 sauer som var drept av ulv. Det var altså én ynglende flokk. Det vil si at én ynglende flokk trenger ca. én elg pr. dag. Med en slik appetitt – og det er klart at man må ha mat også når man er ulv – går det ganske sterkt ut over elgbestanden, og det er bl.a. det jeg er redd for. Nå skjer viltforvaltningen, viltfordelingen og viltpolitikken på ulvens premisser. Jeg er redd for at antallet ulv vokser, mens de andre dyrene blir borte.

Statsråd Helen Bjørnøy [11:58:52]: Jeg kjenner ikke til den konkrete rapporten som representanten nevner her. Jeg er opptatt av at all dokumentasjon og resultatene av undersøkelser som gjøres, også kommer til departementet, slik at vi har muligheten til å gå inn i det og se på det.

Ifølge opplysninger som jeg har, er det altså ingen dramatisk nedgang i elgbestanden. Det virker som om vi har en god balanse i det økologiske systemet også i områder med ulv. Men det er helt riktig, som representanten sier, at ulven også trenger mat.

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:59:42]: Jeg takker statsråden for svaret.

Statsråden henviste også til dette med antall elg, og sa at det var en svak nedgang. Jeg er ikke enig i at det er en svak nedgang. Det er en stor nedgang i antall elg.

Jeg vet f.eks. om et elgjaktlag som for ti år tilbake hadde en fellingstillatelse på opptil 30 dyr, og den er nå nede i ca. en tredjedel, altså ti–tolv dyr. Det er klart at dette tallet viser at det er blitt færre elg. Det skjer jo nettopp fordi det har blitt flere ulver, og at disse vandrer mye. I tillegg til de ynglende flokker har vi også mye grenseulv i Hedmark. Det har vi også mye av langsetter grensen ellers, men spesielt i Hedmark, for der kommer den fra Värmland.

Det er klart at når man har ulv som går fram og tilbake over grensen, har den også behov for føde på norsk side. Og, som tidligere sagt: Jeg er veldig redd for den skjevfordelingen vi nå ser ut til å få bl.a. i Hedmark når det gjelder elg og rådyr.

Statsråd Helen Bjørnøy [12:00:49]: Jeg har bare lyst til å understreke at mange av de problemstillingene som representanten her tar opp, også var oppe i debatten da Stortinget inngikk sitt forlik. Det var et bredt forlik, hvor man ble enige om at en skulle ha det antallet ynglinger som ble bestemt, fordelt på de ulike regionene, og at grenseulvene ikke skulle regnes med i det tallet. Regjeringen baserer selvfølgelig sin politikk på det forliket i Stortinget.

S p ø r s m å l 8

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:01:36]: «Nye metoder gir bedre anslag for bestanden av store rovdyr. DNA-analyser av innsamlede ekskrementer fra bjørn sist høst har påvist større bestand enn tidligere anslått. Dette viser en bjørnestamme i kraftig vekst og områder i Norge med svært stor tetthet av bjørn.

Hvilke konsekvenser mener statsråden de nye bestandsanslag for bjørn bør få for rovdyrpolitikken?»

Statsråd Helen Bjørnøy [12:02:07]: Jeg er glad for at vi nå har fått resultatene fra den første sesongen med innsamling av ekskrementprøver fra bjørn.

Denne metodikken gir gode estimater på hvor mange bjørner som har oppholdt seg i ulike deler av landet i løpet av sommeren og høsten. Dermed øker presisjonen i overvåkingen av bjørn, og forvaltningen tilføres viktig kunnskap om bjørnebestanden. Innsamlingsmetodikken sikrer også lokal involvering, da en stor del av disse prøvene er samlet inn av lokale elgjegere under høstens jakt.

Sommeren og høsten 2006 ble det samlet inn ekskrementer av bjørn i Midt-Norge og Nord-Norge for DNA-analyse. Det ble samlet inn litt over 700 ekskrementprøver, hovedsakelig i Midt-Norge og i Nord-Norge. 71 ulike individer av bjørn ble identifisert. Flest individer ble registrert i Nord-Trøndelag og i Pasvik i Finnmark.

Metodikken med DNA-analyser av bjørneekskrementer gir et tall på minimum antall individer som har vært innom området i løpet av perioden, men kan altså ikke direkte kobles til bestandsmålet som angis i antall årlige ynglinger. De 71 ulike individenes geografiske fordeling påviser imidlertid fire veldig tydelige binneområder: Lierne, Indre-Troms, Anarjohka og Pasvik. Dette gir viktig informasjon knyttet til den differensierte forvaltningen av bjørn i de ulike regionene. Med et større antall tilgjengelige DNA-profiler i framtiden vil det også være mulig å påvise slektskapsforhold, f.eks. binne med unger.

I 2007 planlegges det en tilsvarende innsamling i Sør-Norge, som vil øke kunnskapsnivået ytterligere.

Jeg vil presisere at det fortsatt er antall ynglinger som avgjør om bestandsmålet er nådd eller ikke. Forsatt ligger vi under bestandsmålet for bjørn på landsbasis. De siste årene er det registrert tre–seks årlige ynglinger av bjørn, mens bestandsmålet er på 15 årlige ynglinger, fordelt på fire regioner. Data for ynglinger i inneværende år vil først foreligge til høsten.

Direktoratet for naturforvaltning har myndighet til å åpne for lisensfelling på bjørn når bestandsmålet ikke er nådd. I fjor ble det for første gang åpnet for lisensfelling på bjørn i region 6, altså i Midt-Norge, og i region 8, i Troms og Finnmark. Resultatene fra overvåkingen ved hjelp av DNA-analyser vil bl.a. ligge til grunn for vurderinger omkring eventuell lisensfelling av bjørn kommende høst. Både antall individer og individenes geografiske fordeling er veldig viktig kunnskap for denne type vurderinger.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:05:49]: Jeg takker statsråden for svaret. Det var et grundig svar.

Disse nye metodene har vist at vi har en større og mer livskraftig bjørnestamme enn det vi har trodd. Det har kanskje vært en økning på 50 pst. Vi har trodd at stammen var på mellom 25 og 55, men den er i hvert fall på 71. Det er også områder hvor vi ikke har registreringer pr. nå med denne metoden.

Kristelig Folkeparti er veldig glad for at vi får et bedre, et mer eksakt, tall. Vi har også økt disse postene på vårt alternative budsjett, men det er nå slik at med en større bjørnestamme øker også konfliktene. Derfor er min utfordring til statsråden om hun kan tenke seg at vi går inn og bruker lengre tid på å nå bestandsmålet på 15 ynglende bjørner, at vi på en måte kan bruke tiden nå når konflikterne vil øke? En økning i bjørnestammen på 50 pst. er nemlig for mange en drastisk økning i forhold til de tall vi har regnet med.

Kan statsråden være med på en slik tankegang? Statsråden viste til Direktoratet for naturforvaltnings lisensjakt i fjor, men hva kan vi gjøre nå med den økende konflikten som vil komme?

Statsråd Helen Bjørnøy [12:07:06]: Først vil jeg gjenta at den type kunnskap vi får gjennom denne metoden, er veldig viktig.

Vi må ikke glemme at metoden forteller oss hvor mange bjørner som vi vet har vært innom, men at vi ikke vet i hvor lang tid de har oppholdt seg her. Derfor vet vi ikke om dette er bjørner som faktisk oppholder seg over lengre tid i Norge, eller om det er bjørner som bare kjapt er innom. Men som jeg også har sagt tidligere når vi har diskutert rovdyr i Stortinget: Det er helt nødvendig at vi ser at det er en vekst i antall ynglinger. At vi kan ha en redusert opptrapping på det når konfliktene er store, har jeg uttrykt forståelse for, og jeg har sagt at det er et viktig element når vi vurderer lisensfelling. Men det er en klar forutsetning fra Stortingets side at vi skal ha en vekst i antall ynglinger.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:08:20]: Jeg takker også for dette svaret, og ser fram til at vi får en dialog. Tross de vedtak som Stortinget har gjort om hvilke bestandsmål vi skal ha, må vi hele tiden ha en dialog om hvordan vi skal nå dette målet, samtidig som vi må ta vare på livskvaliteten til dem som bor i disse områdene, de som driver med landbruk, tilleggsnæringer osv.

Til slutt: Jeg ønsker å utfordre statsråden i forhold til DNA-analysene. Tenker hun å videreutvikle disse, slik at det blir et mer systematisk arbeid? Statsråden sa i sitt første svar at man planlegger å bruke denne metoden i Sør-Norge nå i 2007. Da blir også Hedmark med, og det er viktig. Kan dette bli en årlig aktivitet slik at vi ser svingningene, slik at vi kan få systematisert dette og ser når og hvordan vi når målet i forhold til hvilke områder, fordi DNA-registeret også gir oss mulighet for å sjekke levekraften til disse bamsebjørnene våre?

Statsråd Helen Bjørnøy [12:09:31]: Det er helt korrekt som representanten sier, at vi nå i 2007 planlegger en

tilsvarende innsamling av ekskrementer i Sør-Norge, og da vil vi altså dekke de viktigste områdene. Det er klart at når vi vil sette i gang med å bruke denne metoden videre, er det fordi vi ser at det er en metode som gir oss kunnskap og viktig informasjon, som jo er en forutsetning for at vi skal kunne sammenlikne og se på arvestoff og slektskap. Derfor fortsetter vi også i tiden framover.

S p ø r s m å l 9

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:10:17]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål:

«På SVs landsmøte i mars ba statsråden Lyse Energi om å kutte ut satsingen på gass. I stedet burde man satse på bioenergi, men i et fylke som Rogaland vil det kreve storstilt import av trevirke. På Stortinget 29. mars 2007 mente energiministeren at Lyses gassatsing er i tråd med Regjeringens ønsker. Alternativ bruk av naturgassen er å selge ut av landet, med tilsvarende utslipp andre steder.

Mener statsråden at globale CO₂-utslipp reduseres ved å stoppe Lyses bruk av norsk gass i Norge og i stedet eksportere gassen?»

Statsråd Helen Bjørnøy [12:11:03]: På SVs landsmøte gav jeg ros til Akershus Energi for deres bevisste satsing på fornybar energi. Satsing på fornybar energi er viktig ikke minst som ledd i innsatsen for å overholde Norges internasjonale forpliktelser under Kyotoprotokollen. Denne sier at Norge skal begrense sine utslipp av klimagasser i Kyoto-perioden til 1 pst. over 1990-nivået. Regjeringen har slått fast at forpliktelsen skal oppfylles gjennom en kombinasjon av nasjonale tiltak og bruk av Kyoto-mekanismer, slik protokollen legger opp til, der en betydelig del av utslippsreduksjonene skjer gjennom nasjonale tiltak. Våre utslipp i dag er nesten 9 pst. høyere enn det de var i 1990. Det kreves betydelige endringer i alle deler av samfunnet, skal vi greie å snu denne utviklingen. Satsing på fornybar energi som bioenergi og innføring av avgift på innenlands bruk av gass til oppvarming, er viktige element i Regjeringens politikk for å sørge for fortsatt lave utslipp fra energisektoren i Norge framover. Det var altså i denne sammenhengen at kommentaren knyttet til Lyse Energi falt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:12:46]: Går det an å be statsråden svare på det faktiske spørsmålet?

Hvis en ønsker å redusere forbruket av gass i Norge, betyr det bare en tilsvarende økt eksport fra Norge. CO₂ slippes ut uansett. Når Regjeringen, eller i hvert fall statsråden, ønsker å føre en politikk der man prøver å stoppe bruken av naturgass i husholdninger i Norge, vil ikke det globalt gi reduksjoner i utslipp. Jeg antar det er konklusjonen, siden statsråden ikke våger å svare på det.

Jeg er godt kjent med Kyoto, og jeg skulle ønske jeg var like godt kjent med hva Regjeringen faktisk foreslår konkret, for Regjeringen har, slik mange Venstre-representanter har vært inne på tidligere i dag, utsatt framleggelsen av sin sektorvise klimahandlingsplan. Jeg minner om at statsråden til Morgenbladet den 30. mars sa at det

kom en klimamelding om noen få uker. Det har altså gått noen få uker nå. Hvis statsråden mente den skulle komme i mai-juni, antar jeg hun ville sagt at den skulle komme om noen måneder.

Kan statsråden svare på dette spørsmålet: Hva er det totale CO₂-regnskapet ved å eksportere gassen istedenfor å bruke den innenlands?

Statsråd Helen Bjørnøy [12:13:55]: Det er jo slik at all reduksjon av utslipp, enten den skjer i Norge eller den skjer andre steder i verden, er med på å redusere de globale utslippene. Da er det nødvendigvis slik at når Norge satsar på mer fornybar energi, vil reduksjonen av utslippene øke.

Vi må ikke se på Norge som en øde øy i verden. Alt vi gjør, er med på enten å øke utslippene eller å redusere utslippene. Når vi setter i gang tiltak, bl.a. gjennom at vi innfører avgift på innenlands bruk av gass til oppvarming, gjør vi det fordi vi vil redusere utslippene i Norge, som dermed også er med på å redusere utslippene globalt sett.

Så må jeg bare få lov til å si at jeg håper at Stortingets representanter hører det jeg sier, og som jeg nå har sagt for femte gang i løpet av denne halvtimen jeg har stått her: Jeg har sagt fra Stortingets talerstol at klimameldingen skal leveres våren 2007. Stortinget har fått opplyst gjennom planarbeidet at den skal leveres i mai, og det er ingen forandring på det.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:15:30]: Hvis en skal snakke om å være redelig, minner jeg om hva som har blitt informert til miljø- og energikomiteen. Det var at denne sektorvise handlingsplanen skulle foreligge på et tidligere tidspunkt enn det som nå er tilfellet. Det er også det vi kan tolke ut av statsrådens egne utsagn i Morgenbladet, der statsråden 30. mars uttalte: Den kommer om noen uker. Hvis det hadde vært meningen at den skulle komme i mai-juni, antar jeg at statsråden, for å være redelig, hadde sagt noen måneder. Så statsråden bør selv vurdere sin egen retorikk når hun uttaler seg eksternt.

Så tilbake til spørsmålet. Så lenge Norge pumper opp et gitt volum gass, vil det ikke være et ulikt CO₂-utslipp om den forbrukes i Norge eller i utlandet. Hvis vi forbruker en enhet gass mer i Norge, er det en enhet mindre eksport til Tyskland, som dermed må finne et alternativ der og gjerne bruke bioenergi eller vindmøller, som de er store på. Kan statsråden da forklare logikken i at hvis man slutter å bruke naturgassen i Norge, så vil angivelig ikke den samme naturgassen slippe ut CO₂ i utlandet, slik som statsråden indirekte påstår?

Statsråd Helen Bjørnøy [12:16:39]: Det er slik i deler av verden at det brukes mye kull, olje osv., som gir høyere utslipp enn naturgass. Derfor er det også slik at i noen deler av verden vil det være en fordel om en i større grad bruker naturgass. Men for Norges del så har vi muligheten til å utvikle og bruke fornybar energi i mye større grad, som gir enda mindre utslipp. Derfor må vi gjøre begge deler for å sørge for at vi får ned de totale utslippene i verden og i den globale sammenhengen. Vi står over-

for en så alvorlig klimasituasjon at vi er nødt til å gjøre mange ting og finne løsninger som resulterer i utslippsreduksjoner mange steder i verden.

S p ø r s m å l 1 0

Leif Helge Kongshaug (V) [12:18:00]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Lavutslippsutvalget har vist hvordan Norge kan kutte klimagassutslippene. Utvalget peker på at utvikling av skip med lave eller ingen utslipp av klimagasser er et viktig satsingsområde for å nå dette målet. Norske aktører utvikler nå slik teknologi ved bruk av naturgass som drivstoff, og også med bruk av brenselcelleteknologi. Målet er å utvikle og ta i bruk skip med lave utslipp av klimagasser, svovel og NO_x.

Hvordan vil statsråden bidra til å løfte fram utvikling og bruk av denne typen skip i Norge?»

Statsråd Dag Terje Andersen [12:18:52]: Det er viktig å arbeide for at utslipp fra skipsfarten reduseres. Et skip har en levetid på over 20 år. Dette setter store krav til å utarbeide framtidsrettede miljøvennlige og sikre båter. I arbeidet med Regjeringens maritime strategi vil derfor miljøhensyn, herunder utslipp til luft, og klimagasser være sentrale elementer.

Det er et mål å utvikle ny teknologi som bidrar til dette. Vi støtter maritim forskning og innovasjon. Det er opprettet to ordninger for dette: Maritim virksomhet og offshoreoperasjoner, forkortet til MAROFF, som forvaltes av Forskningsrådet. Maritim utvikling hører inn under Innovasjon Norge. I 2007 er bevilgningene til MAROFF økt med 20 mill. kr til 90 mill. kr. Bevilgningen til Maritim utvikling er økt med 5 mill. kr til 25 mill. kr. Av den totale bevilgningen på 115 mill. kr er 30 mill. kr satt av til utvikling av NO_x-relatert teknologi.

Skipsfart er en internasjonal næring, og vi ønsker internasjonale reguleringer. Norge arbeider aktivt i FNs sjøfartsorganisasjon, IMO, for å få vedtatt nye internasjonale bestemmelser som skal redusere utslipp til luft. Etter initiativ bl.a. fra Norge arbeider IMO nå med å revidere sitt regelverk for utslipp til luft. Jeg har tro på at det vil komme norsk skipsfart til gode at vi nå er et foregangsland i arbeidet med å redusere NO_x-utslippene.

Det er i all hovedsak to måter CO₂-utslipp fra skip kan reduseres på: reduksjon av drivstofforbruk og bruk av alternative drivstoff. Reduksjon av CO₂ ved motortekniske tiltak må ses i sammenheng med krav til andre utslipp, spesielt NO_x. Fra 1. januar 2007 er det innført NO_x-avgift for innenriks skipsfart.

Økt satsing på bruk av gass i maritim transport vil gjøre denne mer miljøvennlig og bidra til reduksjon av skadelige utslipp. Norge er langt framme på dette området. Gass er tatt i bruk i enkelte fergesamband og i noen skip knyttet til offshoreaktivitet.

Framtidens skipsfart vil måtte være mer energieffektiv enn den vi har i dag. Med naturgass og hydrogen som drivstoff vil miljøskadelige utslipp fra skipstrafikken re-

duseres. Det er behov for samarbeid mellom rederier, verft, utstyrsleverandører, myndigheter og forskningsinstitusjoner for å bidra til å videreutvikle teknologi, slik at den norske maritime industrien blir ledende i utviklingen av moderne og miljøeffektive skip. Det er den på vei til å bli.

Leif Helge Kongshaug (V) [12:21:52]: Jeg takker for et godt og grundig svar. Det er slik at det er viktig med en felles og samordnet handling, det være seg både internasjonalt og nasjonalt.

Vi har politiske mål her til lands, og de må selvfølgelig forankres i støtteapparatet, slik at støtteapparatet opptrer i samsvar med de politiske mål mot ulike aktører. Dessverre har jeg fått en del innspill på at folk som arbeider innenfor dette området og vil være offensive på denne sektoren, opplever at støtteopplegget ikke er tilpasset prosjekt med tydelig fokusering på miljø og klima.

Statsråden nevnte Maritim utvikling, MARUT, som er en del av Innovasjon Norge, som et støtteapparat her. Vil statsråden sørge for at støtteordningene som er rettet mot skipsfarten, også harmoniseres med de politiske mål, og at vi har en kultur der det er lett å slippe til med slike prosjekt som går på å bedre utslippene?

Statsråd Dag Terje Andersen [12:23:05]: Svaret på det er ja. Jeg mener også at vi har gjort det alt, fordi vi har økt bevilgningene både til MARUT og MAROFF. Det sier seg selv at det går an å søke og få avslag på grunn av at bevilgningene er for små, men i den grad det har vært problemet, har vi i hvert fall gjort noe for å møte det.

Så er det helt klart at denne regjeringen har en miljø- og energiprofil på de tiltakene som vi setter inn virkemidler på til forskning og produktutvikling via Innovasjon Norge. Det vil vi fortsatt fokusere på. Det skjønner jeg vi er enige om.

Ellers må jeg få lov til å si at det som representanten sier om samordning, er veldig viktig. Jeg er veldig glad for at vi som regjering er opptatt av dette, og at representanten er opptatt av det. Det er også slik at Rederiforbundet nylig har vedtatt en nullvisjon i forhold til utslipp. Jeg synes derfor i veldig stor grad at både de som skal eie båtene, de teknologiske miljøene som utvikler dem, og de politiske myndighetene nå drar i samme retning.

Leif Helge Kongshaug (V) [12:24:13]: Det er jo slik at vår framtidige velferd vil medføre betydelige transportbehov i dette landet, ut ifra den råvareprodusenten vi er, og den eksportprodusenten vi er. Landet vårt består av fjorder og fjell, og det er hele tiden et sterkt ønske om å få forbedret trafikktilbudet, da også inklusive fergetilbudet.

Den forrige regjering hadde en god start med bygging av gassferger. Det synes vi var et godt bidrag, som statsråden også var inne på, når det gjelder å redusere klimautslippene. Hva er næringsministerens holdning til bygging av gassferger? Vil han medvirke til at også denne regjeringen har en offensiv holdning til gassferger, slik at vi i løpet av perioden kanskje får se flere nye prosjekt på bedriften når det gjelder ferger som er drevet med gass?

Statsråd Dag Terje Andersen [12:25:15]: Svaret på spørsmålet er ja. Etter den opplysningen jeg har nå, er det fem nye gassferger som kommer til å bli satt i gang fra 2007, og det skal vel mye til at det hadde skjedd hvis Regjeringen hadde vært imot det, for å si det sånn. Men her har det vært flere regjeringer inne i bildet.

Representanten er sikkert kjent med at det som først og fremst er til hinder for å gå fort fram i forhold til å utvikle det videre, er praktiske årsaker som handler om både lagring og distribusjon av LNG – den type ting – og at det i noen tilfeller kan være uforholdsmessig kostbart. Men når vi i økende grad innenfor fergetrafikken, i noen grad innenfor offshoretrafikken, ser at dette kan være et alternativ til framdriftsformer som forurenser mer, er svaret her klart ja. Vi er veldig positive til det, og det er en del av det vi bidrar til videre utvikling av, men jeg synes ikke det skal være til hinder for at vi også forsker på andre løsninger, motorteknisk og i forhold til andre drivstoffformer.

S p ø r s m å l 1 1

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Martin Engeset til samferdselsministeren, vil bli teke opp av Øyvind Halleraker. Spørsmålet vil bli svara på av arbeids- og inkluderingsministeren på vegner av samferdselsministeren.

Øyvind Halleraker (H) [12:26:45]: Jeg vil stille følgende spørsmål til arbeids- og inkluderingsministeren på vegne av samferdselsministeren:

«Fergesambandet Moss–Horten frakter 1,3 millioner kjøretøy over Oslofjorden hvert år. Gjennom sitt eierskap til havna i Horten mottar Horten kommune årlig 12 mill. kr i havneavgifter, som nyttes til vedlikehold, utbedring av vei/oppstillingsplasser og forskjønnelse av området. Ved havna i Moss derimot, som eies av staten, blir man avspist med 400 000 kr i årlige anløpsavgifter.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at havna i Moss får tilstrekkelige midler til en oppgradering og forskjønnelse av området?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:27:31]: Fergestrekningen Moss–Horten er landets mest trafikkerte, og det er viktig at fergekaien til enhver tid er av en slik forfatning at transport på og av fergene kan foregå på en sikker og effektiv måte. Fergekaien i Moss ble sist bygd om i 1995. I 2003 ble det investert 13 mill. kr i erosjonssikring av fergekaiområdet i Moss. Erosjonssikringen ble finansiert over budsjettet for øvrige riksveger på statsbudsjettet.

Det har også vært planlagt visuell oppgradering og forskjønning av fergekaien. I 2000 forelå det planer for oppgradering til ca. 6 mill. kr, men disse planene er ikke blitt prioritert av fylkestinget over budsjettet for øvrige riksveger i Østfold. Ved siste rullering av handlingsprogrammet for Nasjonal transportplan 2006–2015 registrerte Statens vegvesen ingen tilbakemeldinger fra Moss kommune om dette.

Statens vegvesen var i møte med Moss kommune 13. april i år, der dette temaet var oppe. Med henvisning til at det er Borre kommune som eier fergekaaien i Horten, signaliserte Moss kommune et klart ønske om å overta eierskapet for fergekaaien for lettere å kunne styre drift og utvikling av fergekaaien. Statens vegvesen ønsker imidlertid ikke en slik løsning, fordi fergekaier på riksvegfergesamband er en del av riksvegnettet. Det er Horten fergekai som er unntaket når det gjelder dette spørsmålet. Jeg er enig med Vegvesenet i dette.

I nevnte møte med Moss kommune var det enighet om å samarbeide for å finne midler til et spleiselag for en oppgradering av fergekaaien i Moss.

Øyvind Halleraker (H) [12:29:32]: Jeg vil gjerne stille et oppfølgingsspørsmål.

Som grunneier tar staten over tid inn mange millioner kroner i inntekter som går rett i statskassen. Fergekaaien og aktiviteten der med 1,3 millioner kjøretøyer sliter jo på kaiområdet og infrastrukturen for øvrig.

Jeg har lyst til å stille spørsmålet på et litt prinsipielt grunnlag. Bør ikke en større del av denne type midler som allokteres, tilføres innretninger og infrastruktur, som jo er med på å skape disse inntektene for staten, for å gi noe tilbake på grunn av belastningene som skjer?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:30:22]: Det prinsipielle i saken ligger jo i at fergekaaien er en del av riksvegnettet. I likhet med for andre deler av riksvegnettet er det selvfølgelig viktig at man fokuserer på vedlikehold og drift. Det er viktig at man der fergekaiene er en del av et bymiljø, lokalmiljø, også er opptatt av det estetiske og det å forskjønne området. Men det prinsipielle er å betrakte dette som en del av riksvegnettet, og at fergekaiutfordringene dermed blir håndtert i det planarbeidet som vi ellers har i forbindelse med riksvegene.

Øyvind Halleraker (H) [12:31:12]: Jeg vil gjerne stille et oppfølgingsspørsmål til.

Dette er i og for seg riktig, men når vi ser prosjektet med fergekaaien i Horten opp mot det mangelfulle som skjer i Moss, blir det veldig grelt. Det er også slik at man vel har et ansvar for å gjøre omgivelsene for dem som bruker denne infrastrukturen, hyggeligere, og kanskje gjøre det som man oppfatter er en eiers ansvar, nettopp å ta fatt i slik ting. Men jeg forstår at både Statens vegvesen og settestatsråden i dette tilfellet ikke ser at det er grunnlag for å foreta seg noe, så jeg vil være litt direkte i mitt siste spørsmål: Kan vi altså ikke forvente noe initiativ fra statsråden eller departementet i denne saken?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:32:16]: Jeg er litt usikker på hva som menes med begrepet «forvente noe initiativ». Hvis man med det mener forvente et initiativ til å overføre eierskapet av kaia til Moss, kan man ikke forvente noe initiativ. Men hvis man mener at man forventer et initiativ med sikte på å gjøre forholdene rundt fergekaia i Moss bedre, sa jeg i mitt hovedsvar at det initiativet allerede var tatt ved at det var etablert et samarbeid mellom

Moss og Statens vegvesen med sikte på å få til et spleiselag der man tar tak i forholdene rundt fergekaia i Moss. I så måte slår man inn åpne dører. Det initiativet er tatt. Så gjenstår det selvfølgelig å se hva det fører til.

S p ø r s m å l 1 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Thore A. Nistad til samferdselsministeren, vil bli svaret på av arbeids- og inkluderingsministeren på vegner av samferdselsministeren.

Thore A. Nistad (FrP) [12:33:23]: Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål:

«Stamveiene i Oppland har i 2007 hatt en dramatisk økning i bilulykker med dødsfall. Dette gjelder både E16, E6 og rv. 4. Oppland ligger nå dessverre på toppen av fylkesoversikten når det gjelder alvorlige ulykker, og de fleste av dødsulykkene er møteulykker.

Når vil statsråden sørge for at disse viktige gjennomfartsårene får en bedret vegstandard med midtdele?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:33:54]: I Oppland er det registrert elleve drepte i bilulykker på E6 og E16 i perioden januar–mars 2007. På rv. 4 er det ikke registrert drepte i bilulykker i denne perioden. Så mange dødsulykker på E6 og E16 er selvfølgelig urovekkende, spesielt når det skjer over en så kort tidsperiode.

Tallet på ulykker har på landsbasis likevel gått ned de siste årene sammenlignet med tidligere år. For Regjeringen er det en høyt prioritert oppgave å få antall vegtrafikkulykker ned. I arbeidet med Nasjonal transportplan og i budsjettarbeidet fokuserer Regjeringen særlig på å gjennomføre prosjekt og tiltak som reduserer de alvorligste ulykkene.

Det er lagt opp til utbygging av E6 gjennom Akershus, Hedmark og Oppland til firefeltsveg fra sør, der trafikken er størst. I St.meld. nr. 24 for 2003-2004 Nasjonal transportplan 2006-2015 er det forutsatt at E6 Gardermoen–Kolomoen i Akershus og Hedmark skal bygges om til firefeltsveg med midtrekkverk i planperioden. Det legges opp til å fremme en stortingsproposisjon for første etappe av utbyggingen av E6 i løpet av 2007. Det er likevel en forutsetning om lokal tilslutning til et opplegg med delvis bompengefinansiering for hele prosjektet E6 Gardermoen–Kolomoen. Planleggingsarbeidet for E6 videre nordover pågår, bl.a. er strekningen E6 Lillehammer–Otta et pilotprosjekt for kvalitetssikring av samferdselsprosjekt på tidlig stadium, såkalt KS1. Planarbeidet er en del av grunnlaget for Nasjonal transportplan, og E6 vil bli vurdert i forbindelse med Nasjonal transportplan for perioden 2010–2019. Det er videre lagt opp til å starte utbyggingen av E6 Tingberg–Tretten i Øyer kommune til to- og trefeltsveg med midtrekkverk i siste del av perioden 2006–2009, med delvis bompengefinansiering.

Ny rv. 4 forbi Raufoss ble åpnet sommeren 2006. Deler av strekningen er bygd med tre felt og midtrekkverk. Ifølge St.meld. nr. 24 for 2003-2004 er det lagt opp til at prosjektet Roa–Jaren blir gjennomført i siste del av tiårsperi-

oden 2006–2015. Planer og finansiering for firefeltveg for rv. 4 Roa–Jaren er foreløpig ikke avklart.

E16 i Oppland har relativt små trafikkmengder, og det er bare på en kortere strekning ved Fagernes at det kan være aktuelt å vurdere midtrekkverk. I Nasjonal transportplan 2006–2015 er det ikke forutsatt strekningsvise tiltak eller større utbedringer. Deler av E16 i Oppland har dårlig vegstandard, og jeg er kjent med at det blir arbeidet med forslag om delfinansiert utbygging med bompenger for strekninger av E16 i Valdres. Tiltak på E16 gjennom Oppland vil bli vurdert i forbindelse med Nasjonal transportplan for perioden 2010–2019.

Thore A. Nistad (FrP) [12:37:36]: Jeg kjenner godt til alle de planene som ligger der, og som en eller annen gang skal komme.

Trafikkåret 2007 har dessverre vært skremmende i Oppland, mens det, som statsråden sier, har vært stabilt eller en liten nedgang ellers. Kostnadene med alle disse ulykkene i Oppland har nå blitt så store at det er billigere å bygge ut for å forhindre ulykker og redusere antallet enn å fortsette slik som det er i dag.

Ser ikke statsråden disse beregningene, at man velter kostnadene over på andre instanser?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:38:16]: Jeg tror at det der er svært avanserte regnestykker.

Jeg tror det vi kan være enige om, er at det ikke er noen tvil om at det er behov for å gjøre noe med en del av disse strekningene. Nettopp derfor er dette sentrale strekninger både i planer som er vedtatt, og i planer som skal lages. Men det er alltid sånn – for de fleste partiene i hvert fall, jeg er klar over at det kan være et unntak for Fremskrittspartiet – at man gjennomfører vegutbygging i tråd med planer vedtatt her i salen, og så er det ofte et samarbeid med lokale aktører, f.eks. i forbindelse med bompengefinansiering. Regjeringens plan for de temaene som Nistad tar opp, er å jobbe som vi har sagt vi skal, gjennomføre de planene som er vedtatt, og legge planer for nye tiltak i tråd med de forutsetninger som ligger der.

Thore A. Nistad (FrP) [12:39:19]: De avanserte regnestykkene som statsråden henviser til, er det ikke jeg som har foretatt. Det er staten selv som har foretatt de regnestykkene. Særlig for E6 gjennom Gudbrandsdalen er nå ulykkeskostnadene blitt så ekstremt høye at de overgår det det koster å bygge en ny vei, og det er altså ikke mine beregninger.

En annen sak er at i dag er man imponert over E6 i Gudbrandsdalen: Man har bygd E6 gjennom Gudbrandsdalen som en simulator. Man kan gå inn og se hvor fin veien skal bli en eller annen gang i framtiden, men foreløpig er den bare på simulatorstadiet. Er det sånn veibygging statsråden legger opp til, at vi dessverre skal ha fortsatt økning i antallet ulykker, og kostnadene veltes over på andre instanser?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:40:12]: Nå har ikke jeg nødvendigvis påstått at regnestykkene var feil.

Jeg sa at de var avanserte, og når man har den typen avanserte regnestykker, vet jeg såpass mye at det alltid er en omfattende diskusjon om hva slags input man legger inn som forutsetninger. Men la oss ikke diskutere det. La oss bare forholde oss til det faktum at det på mange måter er en felles analyse: Det er behov for å få gjort noe med disse strekningene. Spørsmålet er når, og til dels også hvordan – bruk av bompengefinansiering f.eks. Da tar jeg bare med meg at representanten Nistad er misfornøyd med tempoet, men at det i hvert fall ser ut som vi har en felles målsetting om at vi i framtiden ikke bare skal kunne kjøre den nye E6-en på PC-en eller i simulatorsammenheng, men faktisk gjøre det på veien. Det vil også glede undertegnede den dagen det er på plass og jeg skal hjem til vakre Nord-Trøndelag.

S p ø r s m å l 1 3

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Trond Helleland til samferdselsministeren, vil bli svara på av arbeids- og inkluderingsministeren på vegner av samferdselsministeren.

Trond Helleland (H) [12:41:24]: Jeg vil få stille følgende spørsmål:

«I lys av den senere tids tunnelkandaler, brøytekaos på Sørlandet og andre hendelser er det vanskelig å beskrive situasjonen Statens vegvesen nå er oppe i, som noe annet enn en tillitskrise.

Mener statsråden at veidirektør Søfteland er den rette til å gjenopprette tilliten?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:41:46]: Representanten Helleland peker i sitt spørsmål på flere saker som av ulike grunner har påvirket publikums tillit til Statens vegvesen.

De konkrete eksemplene som nevnes i spørsmålet, har allerede vært gjenstand for flere spørsmål fra Stortinget til samferdselsministeren, både i spørretimen og til skriftlig besvarelse. Når det gjelder raset på E18 i Hanekleivtunnelen, skal som kjent Stortinget i en samleproposisjon som blir lagt fram i mai, få en redegjørelse om dette og sikkerheten i de øvrige av landets tunneler. I denne redegjørelsen vil det også være en gjennomgang av de forbedrings tiltak som den eksterne undersøkelsesgruppen foreslo for Statens vegvesen etter raset i Hanekleiva.

I tildelingsbrevet til Statens vegvesen for 2007, datert 10. januar 2007, tok samferdselsministeren opp funksjonskontraktenes betydning for drifts- og vedlikeholdsstandarden på vegnettet. Oppfølging av kontraktene ble særlig vektlagt. Det som hendte langs E18 på Sørlandet i februar, synliggjorde behovet for dette, og hendelsene vil bli gjennomgått i sin helhet. Det gjelder beredskapsopplegg, kontraktenes krav til standard og kvalitet, gjennomføring av kontraktene, og Vegvesenets håndtering av både entreprenørene og trafikken. Departementet gav i brev daterert 6. mars 2007 Vegdirektoratet i oppdrag å foreta en slik gjennomgang. Dette arbeidet vil bli gjort i nært samarbeid med entreprenørene og transportbransjen. Samferdsels-

ministeren vil etter en slik gjennomgang komme tilbake til Stortinget med de erfaringene som er gjort.

Representanten Helleland har tidligere krevd at samferdselsministeren skal avsette både vegdirektøren og ledelsen i Statens vegvesens regionkontor.

Samferdselsministeren har tillit til at vegdirektøren er den rette personen til å gjennomføre det arbeidet som skal gjøres i oppfølgingen av raset i Hanekleivtunnelen, og når det gjelder gjennomgang og oppfølging av Statens vegvesens kontrakter med drifts- og vedlikeholdsentreprenørene.

Trond Helleland (H) [12:44:03]: Jeg merker meg at det blir slått klart fast nå at veidirektøren har statsrådets tillit. Samtidig har ikke bare opposisjonen, men også Arbeiderpartiets og Regjeringens fremste talsmann i salen her, Torstein Rudihagen, kalt saken for en skandale – det er en veipolitisk skandale.

Så sier veidirektør Søfteland – og det er litt mer prinsipielt – at han tar ansvar, men samtidig er det ikke opp til ham om han skal gå av. Er statsråden enig i det? Eller er det slik at lederen av statsetater har et selvstendig ansvar for å vurdere om de bør bli sittende i stillingen?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:44:51]: Jeg opplever de uttalelsene i retning av at vegdirektøren mener at han er rette person til å gjøre det arbeidet som Vegvesenet nå står foran, men han er selvfølgelig avhengig av statsrådets tillit. Så lenge han har statsrådets tillit, mener vegdirektøren at han er rette person til å ta fatt i det arbeidet, og han er klar til å gjøre det. Samferdselsministeren har tillit til at det vil skje på en tilfredsstillende måte.

Trond Helleland (H) [12:45:27]: Da har jeg lyst til å stille et siste oppfølgingsspørsmål, for nå ble det veldig klart slått fast av statsråd Bjarne Håkon Hanssen at samferdselsministeren, eller for så vidt Regjeringen, har tillit til veidirektøren. Det svarte også statsråd Navarsete tidlig om morgenen den dagen det ble kjent at de sju tunnelene måtte stenges, at hun hadde tillit. Men så kom det en nyansé litt senere på dagen, da hun sa at veidirektøren har tillit så lenge han sitter i stillingen. Jeg synes det var en litt kryptisk uttalelse, og lurer på om dette er Regjeringens måte å uttrykke tillit til veidirektøren på, eller om uttalelsen må tolkes som at hans tid i direktørstolen snart er over.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:46:10]: Det som er utgangspunktet for denne type saker, og som også kan generaliseres utover Vegdirektoratet, det er at så lenge en direktør i et direktorat er direktør, har vedkommende tillit. Og det er vel det bildet samferdselsministeren ønsker å uttrykke, at når vegdirektøren er vegdirektør, så har vedkommende tillit. Så lenge man sitter i den stolen, har man tillit. Så enkelt er det. Så kan man diskutere om det er riktig at han har tillit eller ikke. Regjeringen og samferdselsministerens vurdering av det spørsmålet er at vegdirektøren har tillit.

Presidenten: Spørsmål 16 vil bli svara på av arbeids- og inkluderingsministeren på vegner av samferdselsministeren.

S p ø r s m å l 1 4

Frå representanten Bård Hoksrud til samferdselsministeren:

«Flere av omkjøringsveiene som i sommer skal erstatte E18 i Vestfold, er i en slik forfatning at det vil skape trafikkaos. Det må settes i verk tiltak for å oppgradere/sikre veiene og ta høyde for de miljømessige konsekvensene. Beregninger tyder på at det vil koste 200 mill. kr å sikre tunnelene, i tillegg vil det påløpe store kostnader for å oppgradere veiene slik at man kan sikre en forsvarlig trafikkavvikling i sommer. Hva vil statsråden nå gjøre for å sikre trafikkavviklingen igjennom Vestfold i sommer?»

S p ø r s m å l 1 5

Frå representanten Arne Sortevik til samferdselsministeren:

«I forbindelse med nyheten om at ytterligere 6 tunneler på E18 i Vestfold må stenges for å gjennomføre nødvendig sikringsarbeid, fremkommer det også at etterslep i vedlikehold på veitunneler over hele landet er omfattende. Det er anslått at over 2 mrd. kr må til for å reparere alarmtelefoner, lys- og ventilasjonsanlegg samt dårlig veidekke. På riksveinettet er det ca. 800 tunneler. Hva vil statsråden gjøre for at veitunnelene i Norge ikke bare blir rasikre, men også driftssikre?»

Presidenten: Disse spørsmåla er utsette.

S p ø r s m å l 1 6

Borghild Tenden (V) [12:47:17]: «Tidligere samferdselsminister Torild Skogsholm igangsatte arbeidet med utvikling og introduksjon av hydrogen- og biodrivstoff i samferdselssektoren. Bondevik II-regjeringen trappet også årlig opp bevilgningene til formålet over Samferdselsdepartementets budsjett. Lavutslippsutvalget har pekt på at økt bruk av alternative drivstoff er et viktig tiltak for å redusere klimagassutslippene i samferdselssektoren.

Ønsker statsråden å trappe opp innsatsen innenfor hydrogen- og biodrivstoff i samferdselssektoren?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:47:23]: Regjeringen prioriterer større summer til miljøvennlig drivstoff enn det som har skjedd under noen tidligere regjering.

Det er store miljøgevinster å hente gjennom å utvikle teknologier som er mer ressurseffektive, og som belaster miljøet mindre. Regjeringen prioriterer derfor høyt tiltak og virkemidler for å framskynde bruken av nye drivstoff og teknologier som kan redusere CO₂-utslipp og andre miljøskadelige utslipp fra transportsektoren. For eksempel er det over Samferdselsdepartementets budsjett for 2007 bevilget 23,1 mill. kr til støtte for prosjekter knyttet

til utvikling og bruk av alternative drivstoff og miljøvennlig teknologi i transportsektoren. Midlene blir bl.a. brukt til prosjekter som over tid kan gjøre både hydrogen- og biodrivstoff mer konkurransedyktig. Regjeringen vil videreføre denne FoU-innsatsen på alternative drivstoff og miljøvennlig teknologi.

Regjeringen vil også vurdere forslagene i Hydrogenrådets handlingsplan, som ble lagt fram i november 2006. Rådet tilrådte bl.a. en trinnsvis opptrapping av den offentlige hydrogensatsingen. Som en del av satsingen på hydrogen har Regjeringen gitt hydrogenkjøretøy midlertidig fritak fra engangsavgift. I tillegg vil Samferdselsdepartementet, som samferdselsministeren har varslet, foreslå endringer i trafikkreglene for å gi alle hydrogenbiler tillatelse til å nytte kollektiv- og sambruksfelt, og alle typer hydrogenkjøretøy kan nå registreres med egen bokstavkode på skiltet: «HY».

I tråd med Soria Moria-erklæringen arbeider Regjeringen også med et introduksjonsprogram for bruk av biodrivstoff i Norge, et tiltak som målt i utslippsreduksjon pr. kjøretøy vil ha langt større effekt enn alle tidligere tiltak i Norge. Programmet inneholder bl.a. krav til innblanding av biodrivstoff i vanlig drivstoff. For at forbruker lettere skal kunne vite hvor stor andel biodrivstoff den enkelte bilmotoren aksepterer, har Samferdselsdepartementet bedt Vegdirektoratet om å vurdere hvorvidt opplysninger om akseptert andel biodrivstoff kan innarbeides i nye vognkort. Vegdirektoratet er også bedt om å undersøke muligheten for bruk av biodrivstoff i dagens bilpark.

Regjeringen vil også arbeide for at 2. generasjons biodrivstoff blir innarbeidet i drivstoffmarkedet på noe lengre sikt. 2. generasjons biodrivstoff har bedre miljøegenskaper og bedre drivstoffegenskaper enn 1. generasjons biodrivstoff. Det er også et stort potensial for norsk produksjon av 2. generasjons drivstoff.

Borghild Tenden (V) [12:51:10]: Jeg takker statsråden for svaret.

I Dagbladet i går, under temaet bil, var det fokus på miljøvennlige biler. Folk ønsker å kjøre miljøvennlig. Det å redusere engangsavgiften på flexi-fuel-biler er viktig. Venstre ønsker å gjøre det. Er det noe også denne regjeringen ønsker å gjøre?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:51:37]: Jeg tror ikke jeg kan være helt konkret i svaret på det. Det er jo en budsjettsak. Men det som er en kjent sak, er at Regjeringen har hatt og har gående et arbeid med å se helheten i bl.a. bilavgiftene, for å se på om det kan bidra til å stimulere ting i mer miljøvennlig retning. Hva det vil gi seg utslag i av konkrete avgiftsendringer, har jeg ingen mulighet for å redegjøre for nå.

Borghild Tenden (V) [12:52:10]: Jeg takker igjen for svaret.

Ifølge Dagbladet fredag den 16. mars i år vil samferdselsministeren fra Senterpartiet sette av flere milliarder kr fra drivstoffavgiften i et eget fond som skal fremme kjøp av elbiler og annen miljøvennlig transport. Er dette noe

arbeids- og inkluderingsministeren fra Arbeiderpartiet støtter?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:52:36]: Her må jeg bare si at jeg ikke har sett det oppslaget, og at det er vanskelig for meg å kommentere hva samferdselsministeren har ment med det, uten at jeg har fått snakket med henne om det. Jeg vil derfor mene at det riktige her er at vi får komme tilbake med et skriftlig tillegg til dette svaret, slik at vi kan få svart fyllestgjørende på dette oppfølgings-spørsmålet.

S p ø r s m å l 1 7

Frå representanten Jan Sahl til samferdselsministeren:

«Situasjonen som har oppstått på E18 i nordre Vestfold, krever strakstiltak for å forhindre kaos og køer ved avviking av helge- og ferietrafikk i vår og sommer. Ved å overføre trafikk fra privatbiler til kollektive transportmidler kan trafikken på veistrekningen avlastes. Dersom tog- og busstilbudet gjennom Vestfold trappes opp og kapasiteten økes, vil antallet biler på veien kunne reduseres.

Hva vil statsråden gjøre for å hindre køer og kaos, av hensyn til sikkerhet, effektivitet og miljø?»

S p ø r s m å l 1 8

Frå representanten Torbjørn Andersen til samferdselsministeren:

«Setesdalskommunene i Agder har lenge kjempet for en helt nødvendig opprustning av rv. 9 gjennom dalføret. Riksvei 9 har en hel rekke parseller som er både rasfarlige og av særdeles dårlig veistandard. Behovet for en snarlig oppgradering er stort. Riksvei 9 er blitt oppgradert til stamvei, noe som har medført et betydelig økt finansieringsbehov i forhold til den opprinnelige Setesdalspakka.

Vil statsråden sørge for ekstrabevilgninger/forskutting slik at nødvendig oppgradering av rv. 9 kan gjennomføres så raskt som mulig?»

Presidenten: Disse spørsmåla er utsette.

S p ø r s m å l 1 9

Odd Einar Dørum (V) [12:53:22]: Jeg tillater meg å stille dette spørsmålet til kunnskapsministeren:

«Lavutslippsutvalget anbefaler en langsiktig nasjonal innsats for klimainformasjon og en vedvarende klimavett-kampanje.

Hvilke systematiske tiltak vil bli iverksatt i grunn- og videregående skole som følge av Lavutslippsutvalgets innstilling?»

Statsråd Øystein Djupedal [12:53:45]: Representanten Odd Einar Dørum viser i sitt spørsmål til at Lavutslippsutvalget anbefaler en langsiktig nasjonal innsats for klimainformasjon og en vedvarende klimavettkampanje, og reiser spørsmålet om hvilke systematiske tiltak som vil

bli iverksatt i grunn- og videregående skole som følge av Lavutslippsutvalgets innstilling.

Jeg setter stor pris på representanten Dørums engasjement. Det er viktig at skolen er en arena for den nasjonale innsatsen med hensyn til miljø. Bærekraftig utvikling er et spørsmål som Regjeringen er meget opptatt av, og skolen har en viktig rolle i å bidra til økt bevissthet, til kunnskaper og til holdninger blant barn og unge om dette.

Grunn- og videregående skoler har gjennom mange år arbeidet med miljøspørsmål som en del av utdanningen for en bærekraftig utvikling. Her kan vises til læreplanen for naturfag i Kunnskapsløftet, der hovedområdene Mangfold i naturen for 1.–10. trinn og Bærekraftig utvikling for Vgl gir en naturlig ramme for å ta opp klimainformasjon.

Utdanningsdirektoratet har på oppdrag fra departementet utarbeidet planen Utdanning for bærekraftig utvikling. Planen er også en nasjonal oppfølging av FN's utdanningstår for bærekraftig utvikling. I samarbeidet med faglige ressursmiljøer også innenfor miljøforvaltningen er det utviklet et Internett-basert søkeverktøy som heter www.miljolare.no, som bygger opp under denne planen. Denne inneholder over 130 veiledninger knyttet til tema som bl.a. biologisk mangfold, luft- og vannforurensning, energi og ressurser. Slike aktiviteter har også bidratt til energisparing på den enkelte skole. Jeg har ved to anledninger, sammen med miljøvernministeren, sendt brev til alle grunn- og videregående skoler om Utdanning for bærekraftig utvikling, bl.a. om deltakelse i miljøkampanjer som Vårsjekken. Dette er et samarbeid med NRK og Miljøverndepartementet for å se om våren nå kommer tidligere enn før.

De videregående skolene skal også nå få hver sin kopi av Al Gore-filmen «En ubehagelig sannhet», sendt ut av Miljøverndepartementet som ledd i en klimavettkampanje. Denne filmen gir et viktig budskap om klima, og er en viktig del av klimainformasjonen som går ut til skolene.

Planen Utdanning for bærekraftig utvikling gir også en faglig og pedagogisk ramme for å følge opp brede kampanjer for klimainformasjon og klimavett. Gjennom å styrke oppfølgingen av denne planen vil vi også på best mulig måte kunne følge opp Lavutslippsutvalgets tilrådinger mot grunn- og videregående skoler. Planen Utdanning for bærekraftig utvikling er et knippe med systematiske tiltak for klimainformasjon og klimavett i grunn- og videregående skoler.

Odd Einar Dørum (V) [12:56:16]: Jeg vil takke statsråden for et grundig svar. Jeg er også takknemlig for den grunnholdningen som kommer fram.

Det er vel slik at de som går på skolen akkurat nå, er de som, som voksne, forhåpentligvis skal få oppleve at det går an å snu det som vedrører oss alle. Jeg synes at det var en grundig redegjørelse, som fortalte hvordan skolen allerede er i gang. Det visste jeg. Jeg oppfatter nå statsrådets svar slik at det er et verktøy som vi stadig kan bruke.

Jeg synes også det er viktig det statsråden sa om å bruke Al Gore-filmen. Da jeg så den, tenkte jeg at dette var

gammeldags skolefjernsyn, men skolefjernsyn for voksne på en slik måte at vi faktisk blir sittende. Jeg tror veldig mange kan være i den situasjonen.

Jeg vil bare be statsråden vurdere om ikke selve det forhold ved Lavutslippsutvalget at det er en løsning, og at det er mulig å finne løsninger i stort og smått, kanskje er en type grunnleggende optimisme som en kan prøve å formidle – ikke istedenfor det utmerkede som det er gjort rede for her, men i tillegg til. For vi trenger den optimismen overfor en så stor sak.

Statsråd Øystein Djupedal [12:57:17]: Det er helt riktig som representanten Dørum sier, at vi på bred front nå tilnærmer oss dette, og det er riktig at vår grunnholdning er optimisme, ved at det er mulig å løse dette. Al Gore-filmen har jo bidratt også positivt i den forstand at her fins det framtreddende internasjonale politikere som bruker sin faglige autoritet til å bidra til å styrke dette.

Det er også veldig gledelig – og det vil jeg tro representanten vil være enig i – at det er større fokus rundt klima- og miljøspørsmål i den alminnelige debatt, som gjør det mer relevant nå å peke på løsninger.

La meg peke på én løsning som jeg ikke trakk fram i mitt svar. Vi har en omfattende realfagskampanje som jeg personlig fronter, og jeg deltar på mange møter ikke minst med ungdom i den videregående skole. Der bruker jeg ofte eksempler fra miljø på hvorfor vi har bruk for mer kunnskap om realfag. Skal vi løse de store klimautfordringene, er én ting vår egen atferd og holdning, noe annet er selvfølgelig den teknologien som skal til for å håndtere CO₂-utslipp eller håndtere andre vanskelige, teknologiske spørsmål knyttet til miljø. I så måte må jeg si at jeg møter en optimistisk ungdom som gjerne ser at realfag er en del av dette. Det er også en del av det brede engasjementet vår regjering har formidlet.

Odd Einar Dørum (V) [12:58:26]: Jeg deler statsrådets oppfatning fullt ut, at realfag er avgjørende. Jeg vil gjerne tilføye at også vår forståelse av at demokratiet kan klare dette, er viktig – jeg oppfatter ikke at det står i motsetning til det statsråden nå har sagt – både at demokratiet kan klare det, at realfagene er viktige, og at vi har teknologioptimisme.

I tilknytning til at statsråden har pekt på den utmerkede bruken av Al Gore-filmen, vil jeg bare be statsråden ta med seg som en tanke om han kunne finne noe tilsvarende som tegner løsningen, optimismen, også for de aller yngste i skoleverket vårt. For jeg har også opplevd, akkurat som statsråden har gjort, at det er unge mennesker som i stort alvor stiller meg viktige spørsmål, og som kanskje ofte kan merke det når noe framstilles galt – man skal ikke lyve. Det er ganske viktig da å få fram at det faktisk er mange håpefulle perspektiver oppi noe som er veldig alvorlig. Så hvis man kunne finne et lignende pedagogisk tilsvarende for grunnskolen som man har gjort for videregående, ville jeg be statsråden ta med det – ikke istedenfor noe, men i tillegg til det som jeg synes statsråden har gjort skikkelig rede for.

Statsråd Øystein Djupedal [12:59:30]: Jeg synes at dette bærer mer og mer preg av en klok utveksling av gode erfaringer om hvordan vi gjør dette bedre. Vi er fra vår regjeringens side veldig opptatt av å lykkes med at miljøet skal høyt på den politiske dagsorden, og skolen er en av de aller viktigste arenaene for dette.

En del av det jeg har redegjort for, er verktøy som er til rådighet for skolen i dag. Vårsjekken er for de minste barna, som skal ut i naturen og se om det er tegn som tyder på at våren kommer tidligere. Tilsvarende hadde vi en kampanje sammen med NRK i fjor, som mange hundre skoler deltok i, og som vi har inntrykk av ble veldig godt mottatt. Sammen med direktoratet har vi utarbeidet veiledningsmateriell som skolene gratis kan hente ned fra nettet, og som er til hjelp for pedagogen i pedagogens arbeid i klassen. Men hvis det er andre filmer eller annet verktøy som i dag eksisterer som vi kan gjøre skolene oppmerksomme på, stiller departementet seg selvfølgelig til rådighet. Vi vil bistå i den grad det er ønskelig, så hvis representanten har et tips om det, tar jeg gjerne imot det. For jeg mener, og det forstår jeg representanten er enig i, at skolen er en av de viktigste arenaene for at ungdommene våre skal skjønne alvoret og se de mulighetene som ligger der for å løse dette problemet.

S p ø r s m å l 2 0

Frå representanten Bjørg Tørresdal til arbeids- og inkluderingsministeren:

«Et viktig mål med innvandringspolitikken må være at vi behandler mennesker rettfærdig, og at menneskelige hensyn veier tungt i en samlet vurdering. Ifølge oppslag i NRK Oppland ble en familiefar fra Nigeria sendt ut av landet fordi han hadde arbeidet 4 måneder uten arbeidstillatelse. Han er etablert i Norge, gift med en norsk kvinne og har barn. Nå er familien splittet.

Mener statsråden at et slikt brudd på reglene om arbeidstillatelse skal veie tyngre enn familiepolitiske hensyn og hensyn til barnets beste?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

S p ø r s m å l 2 1

Kenneth Svendsen (FrP) [13:00:54]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til arbeids- og inkluderingsministeren:

«FrP var fornøyd med innføringen av NAV, som var i tråd med partiets velferdsmodell. Et av fortrinnene ved NAV-reformen var at brukerne skulle ha en dør inn til et samlet tilbud av tjenester, til informasjon og assistanse fra en fast konsulent som skulle være kjent med brukerens samlede behov. Nå mottar vi meldinger om at dette ikke skjer. Per telefon skal det bl.a. være umulig å komme i kontakt med sin saksbehandler. Man blir henvist til en kundesentral.

Mener statsråden dette er i tråd med intensjonene i NAV-reformen?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:01:30]: Gjennomføringen av NAV-reformen innebærer et stort endringsarbeid. Det er til nå etablert 25 NAV-kontorer, og det vil være etablert ytterligere om lag 110 NAV-kontorer innen utgangen av året. Det vil ikke være etablert NAV-kontorer i alle landets kommuner før ved utgangen av 2009. Parallelt med etableringen av nye kontorer skal Arbeids- og velferdsforvaltningen utvikle nye arbeidsprosesser, herunder nye samhandlingsformer med publikum og brukere.

Det er et mål at brukere som har behov for bistand over tid, skal få tilbud om fast kontaktperson/koordinator i sitt lokale NAV-kontor. Noen brukere har allerede fått det. Det er og vil være mulig for brukerne å ta direkte kontakt med sine faste kontaktpersoner/koordinatører. I den betydelige omstillingen som vi er inne i, kan vi dessverre ikke se bort fra at det kan forekomme situasjoner der brukerne ikke har fått fast saksbehandler, eller at det av ulike årsaker har vært vanskelig å oppnå kontakt med den faste saksbehandleren. På den annen side opplever jeg at etaten arbeider målrettet med sikte på godt fornøyde brukere.

Publikum skal være klar over at man kan komme i kontakt med Arbeids- og velferdsforvaltningen gjennom flere kanaler, både ved personlig oppmøte på NAV-kontoret, ved bruk av IKT, herunder ulike selvbetjeningsløsninger, og det er også fullt mulig å ringe eller å sende brev.

Så er det viktig å understreke at de aller fleste som kontakter Arbeids- og velferdsetaten, har enkle spørsmål og henvendelser. Etaten har i dag kundesentre i fem fylker. Kundesentrene gir svar på om lag 80 pst. av telefonhenvendelsene, og brukerundersøkelser viser veldig høy grad av brukertilfredshet. Dette betyr at brukeren får besvart sitt spørsmål uten at saken blir satt videre til saksbehandler i NAV-kontoret. I tillegg til at dette gir god brukerservice, får NAV-kontoret frigjort tid slik at det i økt grad kan konsentrere sine ressurser om de brukerne som har behov for personlig kontakt og oppfølging over tid. De henvendelser som ikke avsluttes eller kan besvares av kundesentrene, blir besvart av en saksbehandler med nødvendig kompetanse.

Så langt mener jeg at vi jobber i tråd med intensjonene i NAV-reformen, men det vil fortsatt være oppmerksomhet mot å utvikle og tilby tjenester som er mest mulig tilgjengelige, og som er tilpasset brukernes behov.

La meg også bare tilføye at jeg er veldig glad for at det har vært felles målsettinger i et bredt forlik i Stortinget, der også Fremskrittspartiet har vært med. Det er viktig for denne saken, og jeg mener at det er viktig med utålmodighet, at vi etterspør og når det som har vært viktige intensjoner med reformen. Derfor er det godt for meg å kunne understreke at det er ingen endrede målsettinger. Vi har fortsatt de samme målsettingene, men det er, som jeg har forsøkt å si flere ganger når jeg har vært i Stortinget den siste tiden, en så krevende og stor omstilling at jeg ber om noe tålmodighet med hensyn til at vi ikke greier full måloppnåelse kontinuerlig. Men jeg har stor forståelse for spørsmålet, og deler utålmodigheten som jeg leser av det.

Kenneth Svendsen (FrP) [13:05:33]: Jeg tolker det svaret som positivt, og som at det ikke er slik det skal være. Hvis man ønsker å nå en kundebehandler, skal man nå det, og man er i gang med å nå det målet etter hvert som det etableres nye NAV-kontorer. Organiseringen skal altså gjøres mer brukervennlig, og det var også det Stortinget hadde som intensjon da det behandlet dette. Når vi også får høre at personer som har levert inn bilag for å ha betalt regninger for medisin, penger som brukerne har fått vedtak om skal refunderes, må vente i månedsvis for å få pengene sine tilbake, og til og med opplever at bilagene er blitt somlet bort på veien, kan man kanskje stille alvorlige spørsmål ved brukervennligheten. Vil statsråden ta initiativ til å rette opp slike forhold?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:06:23]: Til det siste: Jeg har også fått henvendelser om det temaet fra andre stortingsrepresentanter. Det har vært en økning i forespørsler knyttet til refusjon fra folketrygden på medisinområdet, og NAV har åpenbart vært litt uforberedt på den store veksten som har vært i forhold til folk som ønsker og har krav på den typen refusjon. Jeg har derfor også tatt det temaet opp med NAV, for å forsikre meg om at behandlingstiden på disse sakene blir så kort som mulig. For det vi skal være klar over, er at for mange er dette store utlegg, og det å måtte mellomfinansiere medisinkostnader over noen uker fører rett og slett til at noen må ta opp lån for å kunne greie å håndtere dette. Det viser at nå er det viktig å se på selve systemet, om det behøver å være slik. Men så lenge det er slik som det er, er saksbehandlingstiden svært viktig.

Kenneth Svendsen (FrP) [13:07:33]: Da kommer vi inn på det neste spørsmålet jeg har. Det går på at flere trygdede må legge ut store summer. Jeg har fått brev fra bl.a. en som måtte legge ut 9 000 kr, og som måtte vente i tre–fire uker på å få pengene tilbake. Det er klart at et beløp i den størrelsesorden kan det være vanskelig for en som har uføretrygd og kanskje ikke noe formue, å legge ut. Det kan føre til at en må gå på sosialkontoret for å få hjelp til det. Det er etter mitt syn uverdigg.

Det må da finnes metoder, slik at man slipper slike utlegg, f.eks. at man får vedtakene på forhånd, og at regningen sendes direkte til NAV-kontoret eller til den som er mottaker. Vil statsråden ta initiativ til å gjennomgå ordningen, slik at man slipper disse utleggene, og at regningen går direkte til rette etat?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:08:24]: Jeg tror jeg skal svare på denne måten, at jeg har gjort meg de samme tankene selv. Det synes merkelig at det ikke skal kunne gå an å forenkle dette systemet. Så tar jeg alle mulige forbehold fordi jeg ennå ikke har hatt tid til å reise spørsmålet formelt, verken i departementet eller overfor direktoratet. Det kan her være motforestillinger som jeg i dag ikke ser. Men svaret er at jeg skal reise de spørsmålene, slik at vi får fram vurderinger av hvorvidt det kan være mulig, i hvert fall på sikt, å få forenklet dette systemet,

slik at folk med, naturlig nok, lite penger slipper slike kontantutlegg.

S p ø r s m å l 2 2

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Kari Lise Holmberg til arbeids- og inkluderingsministeren, er overført til justisministeren som rette vedkomande.

Kari Lise Holmberg (H) [13:09:40]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«I ordinær spørretime 25. oktober 2006 stilte jeg spørsmål om saksbehandlingstiden til billighetserstatninger for blant annet tater etter oppmykingen i 2005. Det ble svart at det skulle settes inn ekstra ressurser i saksbehandling, og at saksbehandlingstiden skulle ned. Hovedpersonen i filmen «Tradra: I går ble jeg tater» har igjen kontaktet meg. Han venter fortsatt. Han har jobbet med saken sin i over 10 år.

Hvor mye lenger har statsråden tenkt å la ham vente?»

Statsråd Knut Storberget [13:10:25]: Først vil jeg understreke at jeg og Regjeringa har et sterkt engasjement for at det skal gis kompensasjon for de forhold som ligger til grunn for Stortingets billighetserstatningsordning. Søknader om billighetserstatning fra tater har som kjent sin bakgrunn i St.meld. nr. 44 for 2003-2004, Erstatningsordning for krigsbarn og erstatningsordninger for romani-folk/tatere og eldre utdanningsskadelidende samer og kvener, jf. Innst. S. nr. 152 for 2004-2005 og i noen grad også St.meld. nr. 24 for 2004-2005, Erstatningsordningar for barn i barneheimar og spesialskular for barn med åtferdsvanskar. Stortinget tilpasset og utvidet vedtaket av disse meldingene billighetserstatningsordningen, og før dette tidspunkt gav ikke den daværende billighetserstatningsordningen rom for innvilgelse av billighetserstatning i disse sakene for de forhold det nå er anledning til å søke erstatning for. Saksbehandlingstida for disse sakene startet derfor å løpe fra billighetserstatningsordningen ble utvidet våren 2005. Men jeg har stor forståelse for bl.a. de søkerne som har ventet i mange år, og det taler for at man bør gjøre det så raskt som mulig.

Det er viktig å være klar over at vedtakelsen av disse stortingsmeldingene medførte en meget stor økning i antall søknader, fra 1 423 i 2004 til over 3 000 i 2005. Jeg kan videre opplyse at Stortingets billighetserstatningsutvalg i 2005 behandlet 249 saker, mens Stortingets to billighetserstatningsutvalg i 2006 har hatt 18 møter og behandlet 1 068 saker. Her er det flere som har jobbet raske- re og bedre.

Som kjent stiles søknader om billighetserstatning til Justissekretariatene som bl.a. er sekretariat for Stortingets billighetserstatningsutvalg. Søknadene behandles deretter i ulike faginstanser etter hvilket grunnlag som påberopes. For den gruppen det her reises spørsmål om, kan det være flere grunnlag for erstatning. Avhengig av hvilket grunnlag søknaden knytter seg til, kan saken tenkes forberedt i Utdanningsdirektoratet, Barne-, ungdoms- og familiedi-

rektoratet, Sosial- og helsedirektoratet og justissekretariatene.

Når det gjelder saken spørsmålsstiller viser til, ble søknaden mottatt i oktober 2005, og den har således vært til behandling i 18 måneder. Saken ble i desember 2005 oversendt fra justissekretariatene til faginstans for forbedrende behandling. Faginstansen behandler sakene fortløpende i innkommet rekkefølge. Det opplyses nå at saken kan ventes ferdigstilt i faginstansen om tre–fire måneder. Deretter vil justissekretariatene, som sorterer under mitt departement, innen fire uker legge saken fram for Billighetserstatningsutvalget til avgjørelse.

Saksbehandlingstida for billighetserstatningssøknader har de senere år vært mellom 12 og 20 måneder avhengig av grunnlaget for søknaden. Avvik fra dette utgangspunktet kan forekomme, beroende på forhold i den enkelte sak. Det kan være behov for utredning. Det kan være behov for å innhente flere opplysninger osv. Blant annet kan dokumentasjonsinnhenting i den faginstansen som vi henvender oss til, variere mye fra sak til sak, i tillegg til at en søknad kan omfattes av flere grunnlag for erstatning, noe som gjør at saken må forberedes i flere faginstanser. Det har vi også opplevd.

Som redegjort for tidligere, bl.a. i forbindelse med det spørsmål representanten viser til, har saksbehandlingstida for billighetserstatningssaker vært utilfredsstillende lang. På denne bakgrunn ble det i april i fjor nedsatt en embetsmannsgruppe som foreslo flere tiltak for å redusere saksbehandlingstida, og det er tilført økte ressurser til de fagetatene hvor saksbehandlingstida har vært særlig lang, og også til justissekretariatene.

Målsettingen er at søknader om billighetserstatning totalt sett ikke skal ha mer enn 14 måneders saksbehandlingstid der saken skal til forbedrende behandling i en fagetat, som forholdet er i den saken representanten Holmberg viser til.

Fortsatt er det dessverre slik at saksbehandlingstida for mange sakers vedkommende er lengre enn denne målsettingen. Regjeringa arbeider derfor for at saksbehandlingstida i fagetatene blir så kort som mulig, idet det er her den hovedsakelige del av saksbehandlingen foregår. Det er likevel viktig at sakene får en grundig og betryggende behandling, slik at søkeren kan få den erstatning vedkommende tilkommer i forhold til det grunnlaget som kan være til stede. Det arbeides kontinuerlig med å bedre saksbehandlingsprosedyrene i fagetatene, men samtidig er det viktig å være oppmerksom på at det må ta noe tid for at sakene skal bli tilfredsstillende forberedt, slik at søkerne får den erstatning de er berettiget til.

Jeg kan for øvrig opplyse at jeg om kort tid vil legge fram en stortingsproposisjon for Stortinget. Denne vil for det første inneholde forslag til vedtak i saker der Stortingets billighetserstatningsutvalg innstiller på erstatning utover 200 000 kr. I tillegg vil den inneholde en meldingsdel der det bl.a. vil bli redegjort for billighetserstatningsutvalgenes arbeid, herunder saksbehandlingstid mv.

Kari Lise Holmberg (H) [13:15:23]: Jeg takker justisministeren for svaret, som nok er et eksempel på hvor

vanskelig og tungt byråkrati vi har. En målsetting på 14 måneder – det var også det svaret jeg fikk fra statsråd Bjarne Håkon Hanssen i oktober. I det svarbrevet som er mottatt fra departementet nå i denne saken, antyder man en saksbehandlingstid på 20 måneder. Det synes jeg jo på en måte er negativt i og med at det er satt inn ressurser og det er satt inn en gruppe til å jobbe med dette. Likevel har man altså en for lang saksbehandlingstid.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen sa i sitt svar at han ikke trenger å mase på justisministeren, han er sterkt engasjert i saken selv. Jeg betviler ikke at statsråden er engasjert, men maset synes jeg nok er fortjent – det at jeg står her i dag og har dette spørsmålet. Kan statsråden nå love at det ikke vil bli nødvendig med enda flere purringer eller et nytt spørsmål før det er gått et halvt år?

Statsråd Knut Storberget [13:16:32]: Det er jo litt avhengig av hva slags terskel man har for å purre. Men det er klart at for oss som var med og vedtok dette i Stortinget i forrige stortingsperiode, og som ivret for at vi skulle få erstatningsordninger slik at folk ikke skulle vente i tiår etter tiår, var det også avgjørende at vi fikk en organisering av erstatningsoppgjøret som gjorde sitt til at man raskest mulig fikk erstatning. Mange begynner å bli gamle. Mange har behov for å få erstatning så tidlig som mulig for å få bøtt mest mulig på de skadene som ligger til grunn for sakene. Det har vært bakgrunnen for mitt initiativ til at vi får økte ressurser både til justissekretariatene og de underliggende faginstanser.

Jeg skal i hvert fall love at jeg fortsatt skal – og særlig i forbindelse med den stortingsproposisjonen som kommer – se på ytterligere tiltak for å få ned denne saksbehandlingstida. Men jeg er glad for at vi nå har et stort volum av avgjorte saker, og for at også billighetserstatningsutvalgene, som sorterer under Stortinget, ser ut til å fatte flere og flere vedtak. Det ser ut til at vi nå er over bøygen.

Kari Lise Holmberg (H) [13:17:39]: Den saken som vi snakker om her, gjelder taterne. Vi har jo andre minoriteter også i Norge. De har en historie som vi fra myndighetenes side ikke har grunn til å være veldig stolte av. Det at disse sakene nå kommer på dagsordenen, vil bli fulgt med argusøyne ute i samfunnet, og en unnfallenhet og vanskeliggjøring fra norske myndigheter vil lett kunne mistolkes i forhold til de intensjoner justisministeren nå framfører. Men er statsråden bekymret for Norges renommé i denne sammenhengen?

Statsråd Knut Storberget [13:18:16]: Det er jeg ikke. Jeg mener at Norge har et godt renommé og i framtida også vil ha et godt renommé i forhold til denne type erstatningsoppgjør. Det er jo særlig på bakgrunn av at man tverrpolitisk i denne sal har samlet seg om ganske brede erstatningsordninger for ulike grupper, til tross for at man rent erstatningsrettslig kan si at det ikke har vært vilkår for å idømme erstatning overfor det offentlige, men at man av billighetsgrunner velger å gi erstatning fordi man ser at her er det bl.a. overgrep og forhold i historien

som absolutt taler for å kunne gi flere grupper en slik erkjentlighet.

Samtidig må jeg si at jeg syns at man skal være varsom med i denne diskusjonen umiddelbart å gjøre den til en byråkratidebatt, fordi jeg vet at det byråkratiet som skal håndtere slike saker, enten det er de underliggende faginstanser eller justissekretariatene, nettopp gjør hva man kan for å bringe fram informasjon. Jeg kan ikke legge skjul på at når det gjelder noen av disse gruppene, er det informasjon som er særdeles vanskelig tilgjengelig, som faktisk ville kunne begrunne en god erstatning. Den vil vi også skaffe til veie, og jeg vil nødvendig komme i en situasjon hvor vi har hatt så hastig saksbehandling at vi blir beskyldt for å gi for lave erstatninger fordi vi ikke har skaffet nok dokumentasjon. Så det er mange hensyn å ta, men jeg skal i hvert fall fortsatt gjøre mitt for at dette skal gå så raskt som mulig.

S p ø r s m å l 23

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:19:44]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«NRK hadde 20. mars et oppslag med professor Torleiv Rognum, som var bekymret for at antall obduksjoner var gått dramatisk ned de siste årene. Rognum hevdet at det muligens skjer drap som ikke avdekkes pga. manglende obduksjoner, og at det slik sett er et samfunnsproblem. Jeg deler disse bekymringene, og er skuffet over Regjeringens manglende vilje til å ta dette problemet på alvor.

Når vil statsråden foreslå en ordning som sikrer en sentral finansiering av slike saker og slik bedre etterforskningen av mulige drap?»

Statsråd Knut Storberget [13:20:18]: Dette er en situasjon som Regjeringa absolutt tar på alvor. I løpet av det halvannet året vi har sittet i posisjon, er det tatt betydelige grep for å kunne gjøre noe i forhold til rettsakkyndighet. Jeg skal komme tilbake til det.

I dag foretas rettsmedisinske obduksjoner ved RMI og ved universitetene i Bergen, Trondheim og Tromsø samt ved noen sykehus tilhørende helseforetakene. Politiet skal – og jeg sier skal – etter påtaleinstruksen § 13-1 sørge for at det foretas rettslig likundersøkelse «når det er grunn til mistanke om at noens død er voldt ved en straffbar handling». I en del andre tilfeller bør obduksjon «i alminnelighet» foretas, bl.a. dersom «dødsårsaken er uvisst og døden er inntrådt plutselig og uventet». Det er etter det jeg kjenner til, ikke holdepunkter for at politiet i dag ikke følger disse reglene.

Spørsmålet om finansiering av rettsmedisinske undersøkelser har vært omtalt i flere ulike sammenhenger, bl.a. i NOU 2001:12, Rettsmedisinsk sakkyndighet i straffesaker. Justisdepartementet nedsatte i 2004 en bredt sammensatt arbeidsgruppe som utredet spørsmålet om avklaring av ansvarsforholdet for de ulike administrative sider ved virksomheten og fremmet forslag om endring i finansieringsordningen.

En arbeidsgruppe fremmet høsten 2006 forslag om å etablere et statens rettsakkyndige institutt. Forslaget

innebærer at det etableres et institutt som bl.a. skal utføre sakkyndige undersøkelser og analyser på oppdrag fra politidistriktene, Kripos og andre offentlige institusjoner vedrørende rettspatologi, rettsgenetikk, rettsstoksikologi og kjemiske analyser. Rapporten har nylig blitt framlagt for berørte institusjoner til uttalelse og høring og skal deretter behandles hos oss i Justisdepartementet.

Den videre behandling av spørsmålet om man bør innføre en sentral finansiering av sakkyndige likundersøkelser vil bli vurdert i denne sammenheng – også i sammenheng med den DNA-satsingen som Regjeringa har høyt trykk på.

Vår generelle tilnærming er at når vi nå bidrar til å styrke politiet med bl.a. over 100 mill. kr i løpet av det siste halvannet året hvor vi har sittet i posisjon, og har styrket investeringer til utstyr, våpen og kjøretøy, settes politidistriktene i stand til å håndtere utgifter til rettsmedisinske undersøkelser innenfor sine egne budsjetter.

Regjeringa har i Soria Moria-erklæringen sagt: «Vi ønsker sentral finansiering av DNA-analyser, og vil utvide DNA-registeret.» Regjeringa har derfor senere fremmet forslag om å lovfeste utvidet adgang til registrering i DNA-registeret. DNA er et effektivt redskap for å oppklare flere forbrytelser, akkurat som obduksjoner i mange situasjoner ville være det. Dersom vi oppklarer mer kriminalitet, vil kriminaliteten gå ned. Her kan obduksjoner være viktige innspill. Og når det gjelder DNA, viser erfaringer fra Storbritannia at utvidet adgang til registrering kan effektivisere etterforskningen og frigi politiresurser.

I sammenheng med denne DNA-debatten, som jeg velger å ta med her, er det naturlig å se på finansiering i forhold til obduksjoner, og særlig når vi nå ser på det organisatoriske aspektet av hvordan rettsakkyndigheten utføres.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:23:34]: Jeg takker innledningsvis statsråden for svaret, men tillater meg samtidig å vise til at bl.a. Statens helsetilsyn er svært bekymret fordi man faktisk har halvert antallet obduksjoner i Norge. De er bekymret på grunn av to forhold. Det ene er at den kompetansen som man besitter i forhold til å foreta et visst volum obduksjoner, er viktig å ta vare på. Det andre er selvfølgelig det som går på at mulige kriminelle handlinger ikke avdekkes fordi man ikke obduserer.

Statsråden påpekte at man har styrket politiet. Det er selvfølgelig korrekt. Samtidig oppfatter iallfall jeg at i dag har politiet ute ikke de rammene som de føler de har behov for. Det er klart at når en politijurist skal vurdere om det skal foretas en obduksjon eller ikke, ligger det et kostnadsaspekt der som jeg går ut fra vurderes.

Det er også et faktum at et samlet storting gjennom justiskomiteen og med varierende flertall har påpekt at man ønsker en sentral finansiering av rettsmedisinske tester. Da forventer jeg at statsråden følger opp det og finner det helt naturlig. Er det slik at statsråden har problemer eller vansker med å følge opp Stortingets vedtak?

Statsråd Knut Storberget [13:24:35]: Stortingets vedtak skal selvfølgelig følges opp. Det man forholder

seg til her, er først og fremst den satsingen vi nå skal ha på DNA, hvor regjeringsplattformen har uttalt seg klart i forhold til det. Jeg har sagt at også når det gjelder spørsmålet om obduksjoner, får man vurdere det i denne sammenheng. Samtidig må jeg si at mye av den etterforskningen politiet gjør ute, koster mye penger. Obduksjoner utgjør ikke noen særlig stor andel av etterforskningskostnadene. Vi kan ikke basere finansieringen av norsk politi på sentral finansiering av det ene og det andre. Det skal særlige grunner til at man har en slik særlig finansieringsordning. Vi har sagt at det er aktuelt når det gjelder DNA-finansiering. Så vil vi komme tilbake til spørsmålet om obduksjoner.

Jeg minner om at påtaleinstruksens krav er helt klart, uavhengig av spørsmålet om kost-nytte og kostnadene ved obduksjoner, særlig når man står overfor alvorlige situasjoner hvor man har mistanke om drap.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:25:39]: Jeg takker igjen for svaret. Jeg registrerer at statsråden drar på litt på siden av det som spørsmålet dreier seg om. Da tar jeg sjansen på å gjøre det samme.

Det er jo sånn at rettsmedisinere er viktige når det gjelder å være med og beskrive hendelsesforløpet i forbindelse med kriminalitet så nært som mulig. I så måte er de et viktig bidrag når det gjelder å sørge for at fakta kommer på bordet. Spørsmålet til statsråden blir da: Bør vi bruke dette i større grad, la oss si ved mindre eller større volds-episoder? Bør man supplere vanlige etterforskere med rettsmedisinere, slik at man kvalitetssikrer hendelsesforløpet i enda større grad enn det som har vært vanlig til nå? Og ser statsråden for seg at det kan være fordeler ved å gjøre det på en slik måte, altså at man i større grad bruker rettsmedisinere også i andre saker enn det som har vært vanlig til nå?

Statsråd Knut Storberget [13:26:28]: Det er i stor grad et fagspørsmål spørrenen nå stiller. Det er en åpenhet i både lovgivning og regler knyttet til politi og domstoler i forhold til det å kunne trekke på rettssakkyndige i forskjellige typer saker. Der jobber man for så vidt ikke med noen terskel i forhold til alvorlighet. Min erfaring, både fra konkrete straffesaker før jeg ble politiker og også i departementet, er at man i større grad trekker vekslers på sakkyndighet. Og det er mitt håp at man, når man nå har debatter rundt hvordan man skal organisere rettssakkyndigheten, får større oppmerksomhet rundt rettssakkyndigheten, slik at den i framtida kan utgjøre et viktigere element i forhold til å avklare veldig viktige spørsmål som går på skyld eller ikke skyld.

S p ø r s m å l 2 4

Øyvind Korsberg (FrP) [13:27:34]: Jeg har følgende spørsmål til justisministeren:

«Ifølge avisa Nordlys 4. april 2007 skal Finnmarkseiendommen stenge norske storviltjegere ute fra jakt i Finnmark og all storviltjakt i Finnmark heretter forbeholdes kun de som bor i fylket. Samtidig kan finnmarkinger

delta og konkurrere om attraktive jaktfelt på statsgrunn i andre deler av landet.

Synes statsråden at denne form for diskriminering mellom finnmarkinger og den norske befolkningen for øvrig er rettfærdig, og er dette i tråd med Stortingets intensjon da finnmarksloven ble behandlet og vedtatt?»

Statsråd Knut Storberget [13:28:18]: Ved finnmarksloven ble omkring 95 pst. av landområdene i Finnmark overført fra statlig til lokalt eierskap. Retten til å jakte på storvilt er i Norge normalt en grunneierrett. Da eiendomsretten ble overført fra Statskog til Finnmarkseiendommen, fulgte derfor i utgangspunktet retten til å jakte på storvilt med. Det samme gjelder andre former for utmarksutnyttelse som normalt tilkommer grunneieren.

Jeg hører sjelden spørrenen stiller spørsmål om diskriminering når det gjelder alle de andre som ikke får adgang til å jakte på private grunneieres grunn. Dette er en rett som tilligger grunneier. I finnmarksloven ble det imidlertid fastsatt en del viktige unntak fra dette utgangspunktet. For det første ble innbyggerne i kommunen sikret visse rettigheter til utmarksutnyttelse innen kommunen. For det andre ble det fastsatt at folk bosatt i Finnmark har rett til bl.a. storviltjakt på Finnmarkseiendommens grunn. For det tredje – og det var et viktig spørsmål i forbindelse med finnmarksloven, husker jeg – ble det lovfestet at allmennheten skal ha adgang til jakt og fangst av småvilt og fiske i vassdrag med stang og håndsnøre, samt plukking av multer til egen husholdning. I så måte gikk finnmarksloven lenger enn den gamle rettstilstanden og gav allmennheten videre adgang enn det den tradisjonelt hadde hatt. Denne reguleringen var stort sett i samsvar med tidligere forvaltningspraksis for eiendommen.

Det er klart at Finnmarkseiendommen er i sin fulle rett når den vil forbeholde storviltjakten for fylkets egne innbyggere. Dette er en direkte konsekvens av finnmarksloven slik den ble vedtatt av et bredt flertall i Stortinget. Det var allmennhetens adgang til småviltjakt og fiske som mange den gang var opptatt av å beholde, og som nevnt ble denne adgangen sikret i loven.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:30:16]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det som har vært spesielt med Finnmark, er at man har jaktet på statsgrunn. Det er jo det som har vært tradisjonen. At det er overført til Finnmarkseiendommen, er for så vidt riktig. Vi i Fremskrittspartiet protesterte kraftig mot det, for vi mente at det kom til å gå ut over tilbudet til befolkningen for øvrig. Vi registrerer at det dessverre har skjedd.

Jeg har jaktet i mange, mange år i Finnmark. Jeg kjenner forholdene ganske godt når det gjelder både storviltjakt og småviltjakt, og jeg bare registrerer at forholdene blir verre. Man lager nå en konflikt, ikke bare mellom fylkets innbyggere og de som bor utenfor fylket, men også faktisk internt i fylket. Er det i tråd med intensjonene i finnmarksloven? Nå forbeholder man retten til storviltjakt kun for de kommunene som har storvilt. Man kan altså

ekskludere dem som kommer fra kystkommunene. Er det i tråd med intensjonene i finnmarksloven?

Statsråd Knut Storberget [13:31:22]: Finnmarkeiendommen håndterer jo Finnmarkseiendommen som grunneier, med de rettigheter som tilligger grunneier, og med de unntak som jeg har nevnt.

Jeg mener vi på mange måter må akseptere at man får en slik eierkonstellasjon i Finnmark, nettopp på bakgrunn av den store diskrimineringen som har skjedd opp gjennom tidene. Folk i Finnmark, og særlig urfolket, oppnådde ikke å få de rettighetene som vi fikk over det ganske land, nemlig retten til å eie og retten til å bruke området som eier – da man hadde hevdet landet, eller da man ønsket å kjøpe det. Det var en massiv diskriminering overfor urfolket som man har rettet opp. Det er den store diskrimineringen i denne saken.

Jeg er overbevist om at Finnmarkseiendommen som grunneier vil kunne forvalte de rettigheter som tilligger den på en fornuftig måte.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:32:17]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg må bare minne statsråden om at jeg har jaktet i Finnmark i mange, mange år, og det har aldri vært konfliktfyllt før nå – før man fikk innført et nytt regime. Det gjelder for storviltjakt, og det er en usikkerhet som sprer seg når det gjelder småviltjakten. Det synes jeg statsråden bør ta inn over seg.

Så vil jeg lese litt fra innstillingen til finnmarksloven, kapittel 3:

«Flertallet minner imidlertid om at § 25 Adgang for andre, og legger til grunn at allmennhetens adgang til jakt og fiske videreføres.»

Synes statsråden den måten Finnmarkseiendommen nå opptrer på, er i tråd med det flertallet i Stortinget mente den gangen?

Statsråd Knut Storberget [13:33:08]: Jeg synes ikke det er riktig av meg som regjeringsmedlem og justisminister å gi den ene eller den andre attesten i forhold til hvordan Finnmarkeiendommen som grunneier forvalter denne eiendommen, på lik linje med at jeg viker tilbake i forhold til andre grunneiere. Om det må man også innhente mer informasjon.

Når det gjelder spørsmålet om småviltjakt, er dette regulert klart i finnmarksloven. Men man har adgang til å foreta begrensninger der man bl.a. ut fra bestanden har behov for å gjøre dette, noe man også må gjøre andre steder i landet.

Jeg minner igjen om at det store diskrimineringsspørsmålet i forhold til denne loven nok ikke dreier seg om spørrerens jaktrett, men om urfolket – og også andre i Finnmark – som over lang tid ikke har hatt de samme rettighetene som man har hatt ellers i Norge.

Presidenten: Spørsmål 25 er besvart tidligere.

S p ø r s m å l 2 6

Ulf Erik Knudsen (FrP) [13:34:21]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kultur- og kirkeministeren:

«Saken om eksklusivavtalen mellom TV 2 og Telenor-eide Canal Digital har nå versert for behandling i ESA og hos norske myndighetsorganer i 7–8 år. Den var senest oppe da vi her i Stortinget våren 2005 behandlet den foregående regjeringens St.meld. nr. 15 for 2004-2005 Om konkurransepolitikken.

Hva har Regjeringen, på de snart to år som har gått, gjort med hensyn til å vurdere denne praksisen som eksklusivavtalen mellom TV 2 og Canal Digital/Telenor representerer?»

Statsråd Trond Giske [13:35:10]: Spørsmålet er stillet til meg som kultur- og kirkeminister, men dreier seg i første rekke om konkurransepolitiske og konkurranse-rettslige problemstillinger. Jeg vil likevel besvare spørsmålet etter samråd med fornyings- og administrasjonsministeren.

Som representanten Knudsen påpeker, har saken om Canal Digital's avtale med TV 2 om eksklusiv distribusjon av kanalen over satellitt en lang forhistorie. Saken begynte med at Canal Digital kjøpte Norgeskanalen i 1999. Norgeskanalen hadde eksklusiv rett til å distribuere TV 2 over satellitt. Denne retten ble overdratt til Canal Digital.

Konkurransetilsynet stilte i vedtak av 4. mars 1999 i oppkjøpssaken som krav at Canal Digital's eksklusivavtale med TV 2 ble avvirket. Tilsynets vedtak ble påklaget til departementet. Departementet kom, i sitt vedtak av 21. januar 2000, til at eksklusivavtalen måtte behandles som egen sak, atskilt fra oppkjøpssaken, og opphevet Konkurransetilsynets vedtak. Viasat klaget så eksklusivavtalen inn for EFTAs overvåkningsorgan, ESA, i etterkant av oppkjøpssaken. ESA behandler fortsatt saken.

Viasat har ved flere anledninger henvendt seg til konkurransemyndighetene med forespørsel om bruk av konkurransepolitiske virkemidler for å forby eksklusivavtalen mellom Canal Digital og TV 2, først og fremst gjennom hjemmelen i konkurranseloven § 14, der Kongen gis rett til å gripe inn ved forskrift mot konkurransebegrensende vilkår, avtaler og handlinger i strid med lovens formål.

Fornyings- og administrasjonsdepartementet vurderte denne problemstillingen senest våren 2006. Det er både forvaltningsmessige og rettslige problemer knyttet til å vurdere avtalen så lenge denne er til behandling i ESA.

EØS-konkurranseloven setter grenser for anvendelse av nasjonale konkurranseregler for samarbeid som er tillatt etter EØS-artikkel 53. Det innebærer at avtaler som går klar av EØS-artikkel 53, ikke kan forbys etter norsk konkurranselovgivning. Derfor er det vanskelig å ta tak i denne saken før ESA har gjort sin vurdering.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [13:37:25]: Jeg takker for svaret. Jeg vet ikke om det er parlamentarisk å si «intetsigende» – men det var iallfall et relativt innholdslost svar, med få politiske føringer fra statsråden. Vi i Fremskrittspartiet er opptatt av en sunn konkurranse på like vilkår, til

beste for alle de som ser TV i Norge. Det kan aldri bli konkurranse på like vilkår når en stor og populær stasjon som TV 2 har en eksklusivavtale med én distributør på satellitt. Det er også et faktum at TV 2 har en særstilling i Norge, fordi de har fått fordeler gjennom den offentlige konsesjonen, som er grunnlaget for den virksomheten som bedrives.

Nå har jeg registrert at i en annen ESA-sak har statsråd Giske vært svært aktiv, hatt mange meninger og kommet med flere initiativ i både media og Stortinget, nemlig automatsaken. Jeg har vanskelig for å se hvordan det kan være vesensforskjell på denne og automatsaken.

Statsråd Trond Giske [13:38:37]: For Kulturdepartementet er det i hvert fall én vesensforskjell mellom automatsaken og denne, nemlig at vi er part i saken. Det forandrer litt på engasjementet når det faktisk er den norske stat som er innklaget og Stortingets vedtak det blir stilt spørsmål ved, og det er det som er til vurdering i ESA og EFTA-domstolen. Da er det ganske naturlig at både ansvarlig statsråd og Regjeringsadvokaten engasjerer seg ganske kraftig. Det er helt vanlig prosedyre.

Her er det altså et spørsmål om den privatrettslige avtalen som TV 2 har gjort med Canal Digital, er tillatt etter konkurransereglene eller ikke – og den ligger til vurdering i ESA. Det er ikke en sak der vi er part. Vi må forholde oss til regelverket, slik som private aktører må gjøre. Når saken ligger til vurdering i ESA, vil det være feil av oss å gå inn og vurdere det etter konkurranseloven § 14, fordi EØS-retten også setter rammer for anvendelse av konkurranseloven i Norge.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [13:39:46]: Fremskrittspartiet har ikke vært alene om å ta opp dette betydelige problemet når det gjelder konkurranse i mediesektoren. Det er tatt opp i forbindelse med Stortingets behandling av digitalt bakkenett. Sågar har statsråden da han var stortingsrepresentant, påpekt problemet under behandlingen av St.meld. nr. 15, om konkurransepolitikken. Det er også påpekt av Post- og teletilsynet og Konkurransetilsynet. Etter at disse vedtakene og synspunktene har kommet, har Telenors makt økt enda mer ved at de har gått inn i eierskapet i Norsk Televisjon AS og søsterselskapet RiksTV.

Det kan minne om manglende handlekraft når man fra samlet offentlig side i Norge mener dette er galt, men ikke klarer å få gjort noe med det.

Statsråd Trond Giske [13:40:47]: Regjeringen er veldig opptatt av at TV-seerne i Norge både skal ha valgfrihet mellom ulike kanaler og mellom ulike distribusjonsplattformer. Det er nettopp derfor vi nå jobber med å få etablert et digitalt bakkenett, som representanten Knudsen viser til. Det fører til at man får enda flere plattformer å velge mellom og øker konkurransen mellom ulike distributører. Så vidt jeg husker, har vel partiet til Knudsen vært imot å få bygd ut det digitale bakkenettet, i hvert fall den måten som det nå blir etablert på.

Jeg er av den oppfatning at når vi får flere plattformer, vil også presset på satellittplattformen øke i forhold til konkurranse. Særlig prismessig vil man gjennom den

konkurransen være nødt til å ha konkurransedyktige priser og en innholdspakke som er tilpasset forbrukerne.

Når det igjen gjelder vurderingen av det konkurranse-rettslige i avtalen mellom Telenor og Canal Digital, er det ikke Regjeringen som gjør den vurderingen. Det er det konkurransemyndighetene som gjør. I dette tilfellet er det ESA som vurderer det etter EØS-reglene, og også norsk konkurransepraksis må være i overensstemmelse med EØS-regelverket.

S p ø r s m å l 27

Harald T. Nesvik (FrP) [13:42:18]: Jeg vil få lov å stille den ærede helse- og omsorgsministeren følgende spørsmål:

«I Bergens Tidende 28. februar kommer det frem at leger ikke informerer sine pasienter om fritt sykehusvalg. «Det er ikke latskap eller forglemmelser som gjør at pasientene ikke blir informert om Fritt Sykehus», sier Gunnar Ramstad, leder i Hordaland Legeforening.

Kan statsråden bekrefte at leger har plikt til å informere sine pasienter om fritt sykehusvalg, og hva vil statsråden eventuelt gjøre for å sørge for at denne plikten overholdes?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:42:53]: Som kjent har pasienter i spesialisthelsetjenesten hatt rett til fritt sykehusvalg siden 2001. En viktig grunn til å innføre en slik rett var – og er – å utjevne ventetida og bidra til best mulig ressursutnyttelse i sjukehussektoren. Fritt sykehusvalg skal også øke pasientenes mulighet for sjøl å være med og bestemme mer ved å gi dem rett til å velge hvilket sykehus de skal behandles ved.

Vi vet at ventetida kan variere mye fra sykehus til sykehus, og pasienter kan forkorte ventetida betraktelig ved å velge andre sykehus enn det de naturlig sogner til, hvis de benytter seg av denne retten. Derfor er det avgjørende viktig at pasienter får god informasjon, tidlig informasjon, om de rettigheter og tilbud som er vesentlig for deres mulighet til å velge et annet sykehus, hvis det er aktuelt.

En viktig forutsetning for at pasienten skal få full uttelling for sin rett til fritt sykehusvalg, er nettopp at pasienten har tilstrekkelig informasjon rundt det å skulle velge sykehus. Da er pasientrettighetsloven veldig klar på at helsetjenesten skal gi den som søker helsehjelp, de helse- og behandlingsmessige opplysninger som vedkommende trenger for å ivareta denne retten. Opplysningsplikten innebærer at pasienten skal ha den konkrete informasjon han eller hun trenger for å ivareta sin rett til nødvendig helsehjelp. Slik opplysningsplikt påhviler både primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Siden det normalt er fastlegen som henviser til sykehus, vil han eller hun være pasientens viktigste rådgiver ved valg av sykehus, og dermed bistå pasienten slik at han eller hun treffer fornuftige valg. Derfor må vi kunne forvente at fastlegene skal gi god informasjon om hvilke tilbud som finnes, om valgets betydning for pasienten og om den praktiske gjennomføringen av fritt sykehusvalg. Både helseinstitusjoner og fastleger har en plikt til å infor-

mere om retten til fritt sjukehusvalg og hvordan pasienter kan benytte seg av denne rettigheten. Vi vurderer nå løpende tilgjengeligheten og kvaliteten på informasjonen som gis, bl.a. ved å forbedre den nasjonale informasjonstjenesten for fritt sjukehusvalg – Fritt sykehusvalg Norge.

Sosial- og helsedirektoratet har også gjennomført en informasjonskampanje om fritt sjukehusvalg overfor fastlegene. Som flere her i Stortinget kjenner til, har jeg også igangsatt et prosjekt, i første omgang i Hedmark, der innbyggerne får hjelp fra kommunen til å utnytte sine rettigheter til å få rask helsehjelp, bl.a. ved å bruke denne retten aktivt. De har fått penger til å ansette pasienthjelpere i kommunene Eidskog, Trysil, Hamar og Kongsvinger, slik at de skal bistå pasientene med å finne fram i systemet og få raskere behandling.

Erfaringer fra dette forsøket, som jeg har store forventninger til, skal selvfølgelig evalueres med tanke på om ordninga med pasienthjelpere også kan innføres på nasjonal basis som et ytterligere bidrag for at denne retten skal være reell.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:45:59]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg vet at statsråden er engasjert i dette, og at det gjøres et arbeid. Problemet er bare det som vi har blitt gjort oppmerksom på i media, at det ikke fungerer godt nok over hele landet. Og når vi da kan lese at til og med legene selv gir uttrykk for og sier at pasientene kanskje likevel ville valgt det nærmeste sykehuset og derfor ikke trenger å informeres om fritt sykehusvalg – vel, da tiltar legene seg en rolle som de overhodet ikke har, for fritt sykehusvalg er en del av pasientrettighetene, dvs. at det er pasienten og ikke legen, som har retten til å vurdere dette. Slike ting skremmer meg. For når Stortinget lager slike lover og regler av hensyn til pasientene, skal det følges opp der ute.

Spørsmålet mitt er helt konkret: Vil statsråden her kunne foreta en henvendelse til Legeforeningen, eventuelt gjennom andre kanaler, og sørge for at legene blir opplyst om den plikten de har til å informere om fritt sykehusvalg? Det er ikke noe de kan velge å gjøre – de har en plikt til å gjøre det!

Statsråd Sylvia Brustad [13:47:05]: For det første er jeg enig i at vi ser eksempler på at det ikke alltid fungerer godt nok. Det er også bakgrunnen for at vi har ment at det har vært behov for å kjøre en egen informasjonskampanje overfor fastlegene slik at de vet hvilken plikt de har som leger til å informere om retten til fritt sjukehusvalg.

Så er jeg innstilt på så fort vi er ferdige med forsøket med pasienthjelpere, å evaluere det og se om det også kan være et verktøy.

Men til spørsmålet fra representanten Nesvik om jeg også vil bruke andre kanaler i tillegg til det vi nå allerede har igangsatt, til å informere bedre om hvilken plikt – jeg understreker plikt – legene har til å informere om dette, er

svaret ja. Det kan skje både via Legeforeningen, via den kampanjen vi allerede har hatt overfor fastlegene, osv. Jeg oppfatter at det ikke er det viktigste hvilken måte vi gjør det på. Men jeg kan forsikre representanten om at jeg kommer til å følge opp dette, for jeg mener det er viktig. Og det er selvsagt slik at når Stortinget vedtar lover og regler, så skal det følges opp. Da skal vi prøve å bistå, slik at det faktisk skjer i praksis.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:48:06]: Jeg takker statsråden for et svært konstruktivt og godt svar og ser fram til at dette blir påpekt, slik at pasientene ikke blir rammet. Undersøkelser viser at det er ca. 87 pst. av pasientene som kjenner til ordningen med fritt sykehusvalg og 13 pst., som man da skjønner, som ikke vet om ordningen. Da er det viktig at også disse får vite om den slik at de kan treffe sine egne valg.

Så vet vi at en del av informasjonen som ligger ute om fritt sykehusvalg, ikke nødvendigvis er etterrettelig. Statsråden har vel også signalisert at hun vil foreta et arbeid knyttet til at det skal være korrekt informasjon om ventelister. Så jeg ber om at statsråden også ser grundigere på dette, og får fortgang i det arbeidet. Kanskje man rett og slett baserer seg på historiske ventetider, og ikke bare på forventede ventetider.

Men jeg har et veldig konkret spørsmål, om noe som har overrasket meg over tid: Avtalespesialistene er en viktig del av norsk spesialisthelsetjeneste. De er ikke private aktører – avtalespesialistene er en integrert del av spesialisthelsetjenesten. Og da er det merkelig at avtalespesialistene ikke ligger ute på fritt sykehusvalg-systemet. Hva vil statsråden her helt konkret gjøre for at også den delen av helsevesenet nå kommer innenfor den ordningen der den helt åpenbart hører hjemme?

Statsråd Sylvia Brustad [13:49:21]: Slik jeg har varslet tidligere, jobber vi akkurat med de tingene der ved at vi nå går gjennom avtalespesialistordningen for å se på hvordan den enda bedre kan integreres i spesialisthelsetjenesten, for det er viktig. Og det er veldig viktige mennesker som arbeider der, som vi trenger å dra nytte av i vår totale helsetjeneste, det er det ingen tvil om – også i forhold til fritt sjukehusvalg. Og da er selvfølgelig en av de tingene vi nå ser på, det representanten Nesvik her tar opp i forhold til avtalespesialister. Jeg kan bekrefte at jeg er like opptatt av at Fritt sykehusvalg Norge må være oppdatert på dagens virkelighet. Det må være korrekt informasjon, og det skal være åpenhet, slik at den valgmuligheten er reell for pasientene. Jeg tar til etterretning at vi har fått signaler på at det ikke alltid er sånn pr. i dag. Det tar jeg på største alvor. Derfor har vi allerede igangsatt et arbeid for å forbedre det, og jeg håper vi skal kunne se positive resultater i løpet av kort tid.

S p ø r s m å l 2 8

Jan Bøhler (A) [13:50:38]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Det er svært alvorlig at det årlig registreres ca. 2 200 nye tilfeller av lungekreft i Norge, og at dødeligheten av sykdommen er like høy som for 30 år siden, dvs. rundt 90 pst. Helt avgjørende for overlevelse er tidlig diagnostisering. Det er derfor viktig å sette inn spesielle tiltak for risikogrupperne, bl.a. KOLS-rammede og de som lenge har vært storrykere.

Hvordan vurderer statsråden behov og muligheter for å foreta screening med avansert CT/MR-teknologi og/eller å sette inn andre tiltak for risikogrupperne?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:51:15]: Det er helt riktig som representanten Bøhler påpeker, at det ikke har vært noen bedring i prognosene for lungekreft siden 1960-tallet. Imidlertid vet vi i dag mye om hvordan lungekreft og andre lungesjukdommer kan forebygges.

Sosial- og helsedirektoratet har informert om at vanlig røntgen ikke er egnet for screening av lungekreft. Spiral-CT er et alternativ som påviser små forandringer i luftveiene, og som derfor kan bli et potensielt instrument ved screening for lungekreft i framtida. Men det er ennå ikke påvist at lungescreening av risikogrupper gir økt overlevelse. Metoden er dessuten ressurskrevende, og den må følges opp med ytterligere undersøkelser for å avsløre eventuelle falske positive prøver. Men jeg kan bekrefte at vi følger utviklingen nøye og avventer resultater fra internasjonale forskningsprosjekter som er i gang, før vi kan vurdere å innføre lungescreening av risikogrupper.

I Nasjonal strategi for kreftområdet, som representanten Bøhler kjenner godt til, og som Regjeringa lanserte i mai i fjor, har vi sagt at vi kontinuerlig vil vurdere nye screeningprogrammer og utvidelse av eksisterende ordninger til andre aldersgrupper.

Verdens Helseorganisasjon har satt opp noen kriterier for å innføre screeningprogrammer som bør oppfylles. Blant annet bør den samlede nytte av et screeningprogram være større enn ulempene. Ulemper vil være at en test påviser kreft uten at det er det, eller at testen ikke avdekker at det kreft – såkalte falske positive eller falske negative tester. I tillegg må programmet vurderes opp mot andre typer intervensjon, som f.eks. forebyggingsstrategier, som har effekt på lengre sikt, og til langt lavere kostnader. En stor og kostbar satsing på screening kan lett ramme andre primærforebyggende tiltak. Vi må i hvert fall vite at programmet virker, hvis vi skal sette det i gang.

Det er viktig for Regjeringa at screeningprogrammer fungerer etter hensikten, dvs. at de påviselig vil redusere dødeligheten i de grupper som blir screenet. Den eneste røntgenscreeningen som er utført på store deler av befolkningen, og som til nå har dokumentert gevinst, er mammografiundersøkelse for å påvise brystkreft, først og fremst for kvinner over 50 år.

Vi vet at nesten 90 pst. av alle som får lungekreft, røyker, og at forekomsten av lungekreft avspeiles sterkt i røykemønsteret i befolkningen. Dermed vet vi også at det er mulig å forebygge.

Hovedtyngden av Regjeringas arbeid mot lungesjukdommer ligger innenfor røykeavvenning og opplæring av helsepersonell. I Nasjonal strategi for det tobakksfore-

byggende arbeidet 2006–2010 foreslås det, som kjent, bl.a. å styrke helsetjenestens rolle – det er nødvendig – og engasjement i røykeavvenning samt opplæringen av relevant helsepersonell i svangerskapsomsorgen, ved helsestasjonene og i skolehelsetjenesten. Det tobakksforebyggende arbeidet er, som kjent, også sentralt i den nasjonale KOLS-strategien, som ble lansert i november i fjor, der målet er å redusere andelen personer med KOLS.

Som jeg har nevnt, vurderes en rekke diagnosegrupper for screeningundersøkelse i Norge. Screening i forbindelse med bl.a. lungekreft vurderes, men vi mener altså at kriteriene for å innføre dette, ikke er oppfylt pr. i dag. Inn-til det foreligger dokumentasjon på effekt av lungescreening, ønsker vi å satse på forebyggende arbeid for å bekjempe lungekreft. Men igjen: Jeg følger utviklinga nøye og avventer nå internasjonale undersøkelser.

Jan Bøhler (A) [13:55:01]: Jeg takker statsråden for et interessant svar i en veldig viktig sak. Det er en spesiell gruppe vi snakker om – behandlingsprognosen er så dårlig. Cirka 2 000 dør årlig i Norge av lungekreft. Det er et dramatisk tall.

Jeg leste i Dagbladet at statssekretær Libak i forbindelse med den samme problematikken sa at han ville at fastlegene i stor grad skulle henvise utsatte grupper til screening når det var mistanke om mulig sykdom. Jeg håper at vi kan innta en noe mer aktiv holdning når det gjelder det å forsøke screening, f.eks. velge ut et fylke eller bestemte risikogrupper – som f.eks. KOLS-rammede eller folk som har røykt lenge, og som har høy alder – for vi får jo ikke dokumentert gevinst før vi har satt i gang et forsøk med screening av mindre grupper. MR, magnetresonans, er vel den sikreste metoden.

Statsråd Sylvia Brustad [13:56:12]: For det første er jeg helt enig med representanten Bøhler i at dette er en viktig sak. Det er dramatisk at så mange mennesker årlig blir sjuke, og at så mange dør av sykdommen.

Jeg kan bare bekrefte det statssekretær Libak sa – til Dagbladet, var det vel – at vi vil gjøre fastlegene oppmerksomme på at de må være flinkere til å henvise de mest utsatte gruppene eller de målgrupper som det er viktig å sette inn ekstra innsats overfor, til screening eller ytterligere undersøkelser.

Jeg tar med meg signalene fra representanten Bøhler om pilotforsøk – vi får vurdere det nærmere. Samtidig mener jeg at det aller viktigste er å gjøre det vi kan for å forebygge – så lenge vi vet at røyking er en så stor årsak til denne type sykdom – og sette inn hovedstøtet der. Men selvfølgelig må vi også gjøre det vi kan for å avdekke sykdommen så tidlig som mulig. Vi vet at når det gjelder slike alvorlige sykdommer, er det viktig å få satt diagnosen tidlig – da vil prognosene også være bedre.

Jan Bøhler (A) [13:57:25]: Jeg takker også for tilleggsvaret.

Denne sykdommen har i det hele tatt hatt liten oppmerksomhet i forskningsmiljøene – det har vært lite trykk på det å utvikle behandlingsformer når det gjelder lunge-

kreft. Det kan skyldes at sykdommen har liten prestisje, at det har vært en slags holdning at sykdommen kanskje ikke har samme årsaksforløp som andre sykdommer, og at en derfor ikke har lagt nok innsats i arbeidet. Man har sagt at man må jobbe forebyggende – og kanskje har man ikke jobbet nok for å utvikle nye behandlingsmetoder.

Jeg har hørt omtalt at det bl.a. ved Rikshospitalet pågår forsøk som gjelder en terapeutisk vaksine mot lungekreft. Jeg håper at statsråden vil følge med på dette, og sette trykk på forsøkene på å få fram nye behandlingsmetoder når det gjelder denne svært dødelige sykdommen, som vi må gjøre en mye mer effektiv innsats mot.

Statsråd Sylvia Brustad [13:58:20]: Jeg kan bekrefte at jeg i høyeste grad følger med. Og jeg er selvfølgelig svært interessert dersom det er mulig å komme fram til vaksiner, nye behandlingsmetoder eller annet som kan hindre at så mange mennesker blir så alvorlig syke, og at mange dør av sjukdommen.

Jeg kan ellers orientere om at i USA startet de i 2002 en studie der 50 000 personer med høy risiko for å få lungekreft skal screenes. Det er et program som går over tre år, og de skal så følges opp i ytterligere fire år. I tillegg til det vi velger å gjøre her i Norge, vil dette være et veldig viktig bidrag til å finne ut om det f.eks. er screening – kombinert med andre metoder – som er svaret, eller om det er annet som er mer effektivt.

Jeg er helt enig med representanten Bøhler i at dette er et område som det må fokuseres mer på, og som må få høyere status. Vi må se på hva vi mer kan gjøre for å hjelpe de menneskene som får denne sykdommen – og aller helst gjøre det vi kan for å unngå at de får den.

S p ø r s m å l 2 9

Fra representanten Dagrun Eriksen til helse- og omsorgsministeren:

«Studentenes psykiske helsetjeneste (SPH) i Oslo mottar mer enn 22 ganger så mye penger pr. student som i Bergen. SPH i Bergen må nøye seg med 87 000 kr i statlig støtte. I Oslo får de knapt 3 mill. kr. Pengestøtten til SPH i landets tre største byer og studiesteder var tidligere en egen budsjettpost. I dag kanaliseres pengene via helseregionene, men som øremerkede midler.

Hva vil statsråden gjøre for å utjevne denne forskjellen?»

S p ø r s m å l 3 0

Fra representanten Laila Dāvøy til helse- og omsorgsministeren:

«Psykisk syke pasienter som blir henvist til privatpraktiserende psykologer eller psykiatere, får ofte en liste med navn de selv må ringe til for å bestille time. Til og med etter utredning på DPS skjer ofte det samme fra DPS-enes side. Pasientene blir møtt av telefonsvarere eller må ofte selv skrive «søknadsbrev» i håp om å få en time. Dette er uakseptabelt og bør stoppes umiddelbart.

Vil statsråden sørge for at alle slike henvendelser går via DPS-ene, og at DPS-ene skaffer pasienten en time?»

Presidenten: Disse spørsmålene bortfaller.

S p ø r s m å l 3 1

Gunvald Ludvigsen (V) [13:59:39]: Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Temperaturøkningen i verden som følge av klimaendringer vil ha mange konsekvenser. En av konsekvensene er at spredningen og oppblomstringen av tropiske sykdommer sannsynligvis vil nå stadig nye områder. Malaria er et eksempel på disse sykdommene som kan nå Skandinavia som følge av økt temperatur.

Har statsråden sett på mulighetene for at tropiske sykdommer kan nå Norge, og hva slags tiltak vil statsråden iverksette for å møte disse utfordringene både i Norge og i internasjonalt samarbeid?»

Statsråd Sylvia Brustad [14:00:23]: Den største helsefaren ved global og lokal oppvarming regnes å være økt utbredelse av sjukdommer som overføres av bærere som f.eks. mygg, flått eller snegler, såkalt vektoroverførte sjukdommer. Sjukdommene sprer seg fordi slike insekter og dyr sprer seg raskere og øker i antall når temperaturen stiger. Internasjonalt fryktes spredning av malaria og andre alvorlige febersjukdommer som spres med insekter, snegler, igler eller andre småkryp.

Nasjonalt folkehelseinstitutt opplyser at det er svært vanskelig å spå hvordan ulike dyr og insekter sprer seg ved endrete klimaforhold. Selv om en ny art etablerer seg i et område, er det vanskelig å forutsi hvilken betydning den har som smittespreder. Mange faktorer spiller inn. Nederlandske forskere har regnet ut at en temperaturøkning på 3–5 °C på jorda kan medføre 50–80 millioner flere malariatilfeller i året. Dette kommer i tillegg til de 500 millioner mennesker som rammes av malaria hvert eneste år. En regner med at store deler av USA, helt opp til grensen til Canada, det sørlige og sentrale Europa, Tyrkia, Sør-Russland, Kina og Japan kan oppleve malaria.

Malaria var som kjent naturlig til stede i Nord-Europa, også i Sør-Norge, helt fram til det 20. århundre. Malaria-myggen finnes fortsatt i Norge, og den kan derfor spre seg dersom forholdene ligger til rette for det. I Norge tar mellom 50 og 60 mennesker med seg malaria fra utlandet hvert år. Teoretisk er det derfor en mulighet for at malaria kan spre seg her i landet. Men det er to viktige grunner til at sannsynligheten for det er liten. Den ene grunnen er at pasienter med malaria blir behandlet, slik at myggen ikke kan suge infisert blod og spre det videre. Den andre grunnen er at denne myggen ernærer seg av husdyr, og at det altså dreier seg om områder som nå er tynt befolket.

Takket være at Norge har godt utbygde helsetjenester, er vi heldig stilt med hensyn til import av nye sjukdommer. Vi kan i stor grad bøte på helseeffektene av klimaendringer gjennom et godt fungerende overvåkingssystem for infeksjonssjukdommer. På den måten kan vi raskt oppdage eventuelle nye sjukdommer som er i ferd med å

spre seg. Det vil være avgjørende viktig å opprettholde et godt helsevesen, slik at sykdom behandles tidlig, og slik at risiko for spredning fjernes helt eller i hvert fall reduseres. Godt smittevern og god vannforsyning og infrastruktur er andre viktige forutsetninger. Ved kriser som f.eks. flom og storm, må vi sørge for god informasjon til befolkninga og god beredskap for å håndtere slike situasjoner. Videre må vi følge med i utviklinga av smittebærende dyr og insekter i Norge og i våre nærrområder. Vi må også sørge for at reisende får saklig informasjon om helsefarer ved utenlandsreiser.

Gjennom internasjonalt samarbeid må vi sikre at vi alltid har oppdatert kunnskap om helseforhold og risiko i andre land. Verdens helseforsamling vedtok i mai 2005 et nytt internasjonalt helsereglement. Dette reglementet skal sikre at verdenssamfunnet setter i gang nødvendige tiltak for å begrense spredning av smittsomme sykdommer. Norge har hatt en pådriverrolle i disse forhandlingene, og forslag til en ny forskrift om et slikt helsereglement er for tida på høring.

I tillegg til tiltakene som vi har i dag, skal Regjeringa i løpet av ikke altfor lang tid opprette en styringsgruppe under ledelse av Miljøverndepartementet som skal utarbeide en strategi for det framtidige arbeidet med klimatilpasninger i Norge. Sekretariatet skal legges til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Helsemessige konsekvenser av klimaendringene vil også bli omfattet av dette arbeidet.

Gunvald Ludvigsen (V) [14:04:39]: Eg takkar for eit grundig svar. Sjølv om det er ganske tynt med representantar i salen, vil eg prøve å konkretisere litt av det som statsråden og eg no diskuterer.

Statsråden nemnde flått. Det er skogbjørn, så vidt eg forstår. Som statsråden var inne på, er det eit faktum at utbreiinga av flått har auka i Noreg dei seinare åra. Årsakene er vel ikkje klarlagde, men det er vel nokså sannsynleg at dei klimatiske forholda har ein direkte eller iallfall indirekte verknad på denne utbreiinga. Smittsame sjukdomar følgjer med flåtten. Det var statsråden inne på. Borreliose og virusbetinga hjernehinnebetennelse er eksempel på slike infeksjonar.

Mitt spørsmål til statsråden blir: Ser statsråden nokon samanheng mellom ei auka flåttutbreiing i Noreg og klimaendringane?

Statsråd Sylvia Brustad [14:05:42]: Det er veldig vanskelig å være helt bastant når det gjelder det spørsmålet. Jeg kan heller ikke si at jeg har detaljert kunnskap om flåtten spesielt. Jeg beklager det.

Når det skjer klimaendringer, er det klart at det også teoretisk under gitte forhold kan gi oss utfordringer. Men forskjellen på oss og veldig mange andre land i verden som er betydelig dårligere stilt, er at vi har en veldig god overvåking. Vi følger veldig godt med på hva som skjer med artene, og hva det kan føre til av sykdommer. Vi har god beredskap og overvåking når det gjelder smittevern, og vi har ikke minst et veldig godt – tross alt – utbygd hel-

sesesen som gjør at vi, i motsetning til veldig mange andre land, kan gi rask behandling når det er nødvendig.

Vi kommer fra Regjeringas side selvfølgelig til å følge dette veldig nøye. Det er bakgrunnen for at vi nå oppretter en egen styringsgruppe som skal se på hva de klimaendringene som er i gang, kan bety for helsa vår og også internasjonalt, og vi vil fortsette pådriverrollen i forhold til det nye internasjonale helsereglementet.

Gunvald Ludvigsen (V) [14:06:54]: Eg takkar igjen for svaret.

Eg fekk berre lyst til å fortelje ei historie frå nokre år tilbake, då malaria var nesten ukjent i Noreg – ein visste knapt kva det var. Dette var på Svalbard av alle stader. Der har dei eitt sjukehus. Det var ein annan statsråd som var helseminister den gongen, nemleg Gudmund Hernes. Vi var på synfaring på det sjukehuset. Dei hadde éin pasient – eg hugsar enno at han låg og skalv under dyna. Han hadde malaria. Så vi ser at det kan skje med folk flest. Og på den same måten som vi diskuterte inneklimatematikk i går, er det om å gjere å fokusere på det.

Det kunne vere interessant å spørje statsråden til slutt: Har statsråden eller departementet ein strategi for folkeopplysning om dei nye sjukdomsartane, som heilt sikkert vil kome?

Statsråd Sylvia Brustad [14:08:04]: Jeg vil bare understreke at Regjeringa følger veldig nøye med på denne utviklinga. Derfor setter vi ned grupper som skal følge det helt spesielt.

Det er også riktig, som representanten sier, at malaria-myggen finnes i Norge. Og som jeg sa, hvert eneste år er det en del mennesker som drar til utlandet og har med seg malariasmitten tilbake. Så teoretisk sett er det ingen tvil om at det kan spre seg her i landet også, dersom vi ikke er oppmerksomme, og dersom ikke nødvendige tiltak blir iverksatt. Men vi har et godt behandlingssystem. Og igjen: Den myggen som gir malariasmitte, ernærer seg av husdyr. Dette dreier seg om områder der det bor få folk, men det er klart at vi vurderer hele tida løpende hva vi må foreta oss. Så det er klart at informasjon er helt sentralt. Jeg nevnte at når det er flom og storm f.eks., er det svært viktig at befolkninga er informert om hvordan man håndterer det for å unngå smitte.

Jeg tar med meg signalene fra representanten Ludvigsen i forhold til dette viktige spørsmålet, også i det arbeidet vi nå er i gang med.

S p ø r s m å l 3 2

Fra representanten André N. Skjelstad til fornyings- og administrasjonsministeren:

«Staten har iverksatt kampanjer for å skape mer bevisste forbrukere på klimaområdet.

Hvilke tiltak vil statsråden iverksette for å gjøre statlige innkjøp mer klimavennlige?»

Presidenten: Dette spørgsmålet bortfaller.

Dermed er den ordinære spørretimen over, og dagens
kart er ferdigbehandlet.

Møtet hevet kl. 14.09.
